

И

Ю. О Л Е Ш А

Тримата Џишковци

НАРОДНА МЛАДЕЖ

ЮРИЙ ОЛЕША ТРИМАТА ШИШКОВЦИ

Превод: Атанас Далчев

chitanka.info

Писателят Юрий Карлович Олеша се е родил през 1899 година в семейството на чиновник. Следвал е право в Одеския университет. С литература започнал да се занимава от 1923 година.

Юрий Олеша е един от представителите на по-старото поколение съветски писатели. Основна тема на произведенията му е сблъсъкът на старата интелигенция с новия свят. В 1927 година е излязъл романът му „Завист“, посветен на този проблем.

Бележитата детска повед на Олеша „Тримата шишковци“ за пръв път е напечатана през 1924 година и оттогава е преиздавана неведнъж. В поведта се разправя как смели и юначни хора — оръжейният майстор Просперо и въжеиграчът Тибул — вдигнали народа на въстание против тримата шишковци, алчни и бездушни управници, които обсебили всички богатства на страната. Много страници от поведта са проникнати с хумор, тя е пълна с увлекателни произшествия, тайнствени истории и весели приключения.

През 1956 година Олеша напечата книгата „Избрани съчинения“, дето влизат романът „Завист“, поведта „Тримата шишковци“, разкази, спомени и статии.

Ю Р И О Л Е Ш А

Тримана Шишковци

ПРЕВЕДЕ ОТ РУСКИ ЯЗИК:
АТАНАС ДАЛЧЕВ

ПЪРВА ЧАСТ
ВЪЖЕИГРАЧЪТ ТИБУЛ

ГЛАВА I
ЕДИН НЕСПОКОЕН ДЕН ЗА ДОКТОР ГАСПАР АРНЕРИ

Времето на вълшебниците е минало. По всяка вероятност те не са и съществували никога. Всичко това са измислици и приказки за невръстни деца. Просто някои фокусници са умеели така ловко да измамат разните зяпльовци, че тези фокусници са били взимани за магьосници и вълшебници.

Имаше един доктор. Наричаха го Гаспар Арнери. Наивния човек, любителя на панаирите, недоучения студент биха могли и него да вземат за вълшебник. И наистина този доктор вършеше такива удивителни неща, че те действително приличаха на чудеса. Разбира се, той нямаше нищо общо с вълшебниците и шарлатаните, които лъжат твърде доверчивия народ.

Доктор Гаспар Арнери беше учен. Той беше изучил може би стотина науки. Във всеки случай нямаше в страната по-мъдър и по-учен от Гаспар Арнери.

За неговата ученост знаеха всички — и воденичарят, и войникът, и дамите, и министрите. А учениците пееха за него една песничка с такъв припев:

*Как се снемат месец и звезди,
как от камък мляко се цеди,
как се хваща за опашка звяр —
знае само докторът Гаспар.*

Един ден през лятото, в юни, когато времето беше много хубаво, доктор Гаспар Арнери реши да се поразходи надалеко, за да събере някои видове билки и бръмбари.

Доктор Гаспар не беше млад човек и затова се страхуваше от дъжд и вятър. Когато излизаше от къщи, увиваше врата си с дебел шал, туряше си очила срещу праха, взимаше бастун, за да не се спъне, и изобщо само с големи предпазни мерки тръгваше на разходка.

Този път денят беше чудесен: през цялото време слънцето светеше; тревата беше толкова зелена, че човек дори в устата си започваше да усеща сладост; хвърчеха глухарчета, цвъртяха птици; лек ветрец се развяваше като въздушна бална рокля.

— Хубаво — каза докторът, — само че все пак трябва да взема пелерината си, защото лятното време лъже. Може да завали дъжд.

Докторът даде разпорежданията си по домакинството, подъха върху очилата, взе чантата си, прилична на куфар от зелена кожа и тръгна.

Най-интересните места бяха извън града — там, дето се намираще Дворецът на тримата шишковци. Докторът най-често посещаваше тези места. Дворецът на тримата шишковци се издигаше сред един огромен парк. Паркът беше заобиколен с дълбоки канали. Над каналите се извишаваха черни железни мостове. Мостовете вардеше дворцова стража — гвардейци с черни мушамени шапки с жълти пера. Около парка до чертата на небето се простираха лъки, осяяни с цветя, горички и езера. Тук беше превъзходно място за разходки. Тук растяха най-интересни билки, тук бръмчаха най-красиви бръмбари и пееха най-изкусни птици.

„Но далече е да се ходи пеша. Ще стигна до градската стена и ще наема файтон. Той ще ме закара до дворцовия парк“ — помисли докторът.

Около градската стена имаше повече народ, отколкото друг път.

„Да не е днес неделя? — усъмни се докторът. — Не вярвам. Днес е вторник.“

Докторът се приближи.

Целият площад беше задръстен от народ. Докторът видя занаятчийи в сини шаячни куртки със зелени маншети на ръкавите; моряци с червени като глина лица; заможни граждани в цветни жилетки с техните жени, чиито поли приличаха на розови храсти; търговци с шишета, с табли, с казани сладолед и мангали; мършави улични актьори, зелени, жълти и пъстри, като че ушити от разноцветни парцали; съвсем мънички момчета, които теглеха за опашките жълточервеникави весели кучета.

Всички се тълпяха пред градските порти. Огромните, високи колкото къща железни порти бяха плътно затворени.

„Защо са затворени портите?“ — зачуди се докторът.

Тълпата шумеше, всички говореха високо, викаха, караха се, но нищо не можеше да се разбере.

Докторът се приближи до една млада жена, която държеше в ръцете си дебела сива котка, и попита:

— Бъдете добра, обяснете ми какво става тук? Защо има толкова много народ, по каква причина се вълнува и защо са затворени

градските порти?

— Гвардейците не пускат хората от града...

— А защо не ги пускат?

— За да не помагат на ония, които са вече излезли от града и са тръгнали към Двореца на тримата шишковци...

— Нищо не разбирам, гражданко, моля ви да ми простите...

— Ах, мигар вие не знаете, че днес оръжейният майстор Просперо и гимнастикът Тибул поведоха народа, за да превземат с пристъп Двореца на тримата шишковци?

— Оръжейният майстор Просперо?...

— Да, гражданино... Стената е висока и от отатъшната страна са застанали на пусия гвардейските стрелци. Никой не ще излезе от града и дворцовата гвардия ще избие ония, които са тръгнали с оръжейния майстор Просперо.

И действително екнаха няколко много далечни изстрела.

Жената изпусна дебелия котка. Котката се плъосна като мокро тесто. Тълпата зарева.

„Значи аз съм пропуснал такова значително събитие — помисли си докторът. — Наистина аз цял месец не съм излизал от стаята. Работих затворен. Нищо не знаех...“

В това време още по-далеч гръмна няколко пъти един топ. Гърмът заподскача като топка и се търкулна по вятъра. Не само докторът се уплаши и бързо отстъпи няколко крачки — цялата тълпа се стъписа и пръсна. Децата заплакаха; гълъбите изпляскаха с криле и се разхвърчаха; кучетата, приклекли, завиха.

Започна силна топовна стрелба. Вдигна се невъобразима глъчка. Тълпата напираше в портите и викаше:

— Просперо! Просперо!

— Долу тримата шишковци!

Доктор Гаспар съвсем се обърка. В навалищата го познаха, защото мнозина го знаеха по лице. Някои се спуснаха към него, сякаш търсеха от него защита: Но докторът сам едва не плачеше.

— Какво става там? Как да узнаем какво става там зад портите? Може би народът побеждава; а може би всички вече са избити.

Тогави десетина души хукнаха натам, дето от площада започваха три тесни улички. На ъгъла имаше къща с висока стара кула. Заедно с другите докторът реши да се изкачи на кулата. Долу имаше пералня,

която приличаше на баня. Там беше тъмно като в зимник. Нагоре водеше витлообразна стълба. В тесните прозорчета проникваше светлина, но тя беше много оскъдна, та всички се изкачваха бавно, с голяма мъка, още повече че стълбата беше вехта и с почупени перила. Не е мъчно да си представим колко труд и вълнения струваше на доктор Гаспар изкачването на най-горния етаж. Във всеки случай още на двадесетото стъпало в тъмнината се разнесе неговият вик:

— Ах, сърцето ми ще се пукне, пък си изгубих и тока!

Докторът беше изгубил пелерината си още на площада след десетия топовен изстрел.

На върха на кулата имаше площадка с каменна ограда. Оттук се откриваше гледка поне на петдесетина километра наоколо. Нямахше време да се любува човек на гледката, макар гледката да заслужаваше това... Всички гледаха нататък, дето се водеше сражението.

— Аз имам бинокъл. Винаги нося бинокъл с осем стъкла. Ето го — рече докторът и откопча каишката.

Бинокълът преминаваше от ръка в ръка.

Доктор Гаспар видя на зеленото пространство множество хора. Те тичаха към града. Бягаха. Отдалеч хората приличаха на разноцветни знаменца. Гвардейците на коне препускаха след народа.

Доктор Гаспар помисли, че всичко това наподобява картина от магически фенер. Слънцето ярко грееше, блестеше зеленината. Снарядите се пръскаха като късчета памук, пламъкът се появяваше за секунда, като че някой пращаше в тълпата слънчеви зайчета. Конете играеха, изправяха се на задните си крака и се въртяха като пумпали. Бял прозрачен дим прибули парка и Двореца на тримата шишковци.

— Те бягат!

— Те бягат... Народът е победен.

Бягащите хора се приближаваха към града. По цели купчини хора падаха на пътя. Сякаш върху зеленината се сипеха разноцветни парцалчета.

Един снаряд изсвири над площада.

Някой, уплашен, изпусна бинокъла. Снарядът се пръсна и всички, които бяха на върха на кулата, се спуснаха назад, долу, вътре в кулата.

Един шлосер се закачи с кожената си престилка за някаква кука. Той се озърна, видя нещо ужасно и закрепя тъй, че се чу по целия площад:

— Бягайте! Хванаха оръжейния майстор Просперо! Ей сега ще влязат в града!

На площада настана бъркотия. Тълпата се отдръпна от портите и се юрна от площада към уличките. Всички бяха оглушали от стрелбата.

Доктор Гаспар и още двама души се спряха на третия етаж на кулата. Те гледаха от тясното прозорче, пробито в дебелия стена.

Само един от тях можеше да погледне както трябва. Останалите гледаха с едно око. Докторът също гледаше с едно око. Но и за едно око зрелището беше достатъчно страшно.

Грамадните железни порти се разтвориха в цялата си ширина. Около триста души отведнъж се втурнаха през тези порти. Бяха занаятчии в сиви шаячни куртки със зелени маншети на ръкавите. Те падаха, облени в кръв. По техните глави препускаха гвардейци. Гвардейците сечаха със сабите и стреляха с пушките. Жълтите пера се развяваха, проблясваха черните мушамени шапки, конете разтваряха червена паст, изблещваха очи и пръскаха пяна.

— Гледайте! Гледайте! Просперо! — извика докторът.

Оръжейния майстор Просперо мъкнеха с примка. Той вървеше, падаше и пак ставаше. Червеникавите му коси бяха разчорлени, лицето му беше окървавено и дебела примка стягаше шията му.

— Просперо! Той е паднал в плен! — извика докторът.

В това време един снаряд попадна в пералнята. Кулата се наведе, люшна се, една секунда се задържа в косо положение и рухна. Докторът полетя през глава, изгубил втория си ток, бастуна, куфарчето и очилата.

ГЛАВА II

ДЕСЕТ ЕШАФОТА^[1]

Докторът имаше късмет: той не си разби главата, и краката му останаха здрави. Впрочем това не значи нищо. Дори и щастливото падане заедно с улучената от снаряда кула не е съвсем приятно, особено за човек, който не е млад, а по-скоро стар, какъвто беше доктор Гаспар Арнери. Във всеки случай докторът изгуби съзнание само от уплаха.

Когато дойде на себе си, беше се свечерило вече. Докторът погледна наоколо.

— Колко досадно! Разбира се, очилата ми са се строшили. Когато гледам без очила, аз навярно виждам така, както вижда некъсогледият човек, ако си сложи очила. Това е много неприятно.

После той помърмори за откъртените токове:

— Аз и така не съм висок, а сега ще бъда три пръста по-нисък. Или може би шест пръста, защото са се счутили двата тока? Не, разбира се, само три пръста...

Той лежеше върху купчина чакъл. Почти цялата кула се беше срутила. Един дълъг и тесен къс от стената стърчеше като кост. Много далеч свиреше музика. Веселият валс отлиташе с вятъра — изгубваше се и не се връщаше. Докторът вдигна глава. Горестранни страни висяха черни почупени греди. На зеленикавото вечерно небе блестяха звезди.

„Къде ли свирят?“ — зачуди се докторът.

Без пелерината ставаше студено. Ни един глас не се чуваше на площада. Като пъшкеше, докторът се изправи сред камъните, нападали един върху друг. По пътя той се закачи за нечий голям ботуш. Шлосерът лежеше, изтегнат напреки върху една греда, и гледаше в небето. Докторът го поразмърда. Шлосерът не искаше да стане. Той беше умрял.

Докторът вдигна ръка, за да си свали шапката.

— Изгубил съм си и шапката. Къде ли да ида?

Той излезе от площада. На пътя лежаха хора; докторът се навеждаше ниско над всекиго и виждаше как звездите се отразяват в

техните широко разтворени очи. Той допираше с ръка челата им. Те бяха студени и мокри от кръвта, която в нощта изглеждаше черна.

— Виж ти! Виж ти! — шепнеше докторът. — Значи народът е победен... Какво ще стане сега?

След половин час той стигна до оживени места. Беше много уморен. Искаше му се да яде и пие. Тук градът имаше обикновен вид.

Докторът стоеше на кръстопътя, отдъхваше си от дългото ходене и мислеше: „Колко странно! Горят разноцветни светлини, летят екипажи, звънят стъклени врати. Полукръглите прозорци светят със златна светлина. Там покрай колоните се мяркат двойки. Шуми весел бал. Китайски цветни фенерчета се въртят над черната вода. Хората живеят, както са живели вчера. Мигар не знаят какво е станало тази заран? Не са ли чули стрелбата и стоновете? Не знаят ли, че вождът на народа, оръжейният майстор Просперо, е пленен? Може пък и нищо да не се е случило? Може би ми се е присънил страшен сън?“

На ъгъла, дето гореше трирък фенер, покрай тротоара стояха екипажите. Цветарки продаваха рози. Кочияшите разговаряха с

цветарките.

— Мъкнели го с примката през целия град. Клетникът!

— Сега го турили в желязна клетка. Клетката стои в Двореца на тримата шишковци — каза един дебел кочияш, който носеше син цилиндър с кордела.

Тъкмо в тоя миг към цветарките се приближи да купи рози една дама с момиченце.

— Кого са турили в клетка? — полюбопитствува тя.

— Оръжейния майстор Просперо. Гвардейците го пленили.

— Е, слава богу! — рече дамата.

Момиченцето захленчи.

— Защо плачеш, глупавичко? — учуди се дамата. — Дали за оръжейния майстор Просперо? Не бива да го жалиш. Той ни искаше злото. Погледни колко са красиви розите...

Големите рози бавно плаваха като лебеди в дълбоките съдини, напълнени с възгорчива вода и листи.

— Ето ти три рози. И няма защо да плачеш. Те са бунтовници. Ако не ги турят в желязни клетки, те ще заграбят къщите ни, роклите ни и нашите рози, а нас ще изколят.

В това време покрай тях претича едно хлапе. То дръпна отначало дамата за нейното наметало, извезано със звезди, а после момиченцето за плитчицата.

— Нищо, графиньо! — викна хлапето. — Оръжейният майстор Просперо е в клетка, но гимнастикът Тибул е на свобода!

— Ах, нахал!

Дамата тупна с крак и изпусна чантичката. Цветарките се разсмяха звънливо. Дебелият кочияш се възползува от бъркотията и предложи на дамата да седне в екипажа и да тръгнат.

Дамата и момиченцето заминаха...

— Почакай, палавнико! — викна цветарката на момчето. — Я ела тук! Разправи какво знаеш...

Двамата кочияши слязоха от каприите си и като се заплитаха в своите наметала с пет пелеринки, приближиха се до цветарките.

„Ето това се казва камшик! Камшик и половина!“ — помисли момчето, като гледаше дългия бич, с който кочияшът помахваше. На момченцето се доця силно да има такъв камшик, но това беше невъзможно по много причини.

— Та какво казваш ти? — запитва кочияшът с дебел глас. — Гимнастикът Тибул е на свобода?

— Така приказват. Аз бях на пристанището...

— Не са ли го убили гвардейците? — запитва другият кочияш също с дебел глас.

— Не, чичо... Хубавице, подари ми една роза!

— Почакай, глупако. Ти по-добре разправи...

— Значи така... Отначало всички мислели, че е убит. После дирили между умрелите и не го намерили.

— Може би са го хвърлили в канала? — попита кочияшът...

В разговора се намеси един просяк.

— Кого да хвърлят в канала? — попита той — Гимнастикът Тибул не е котенце, та да го удавиш. Гимнастикът Тибул е жив. Той е успял да избяга.

— Лъжеш, камило! — рече кочияшът.

— Гимнастикът Тибул е жив! — развикаха се цветарките във възторг.

Хлапето грабна една роза и се впусна да бяга. Капки от мокрото цвете поръсиха доктора. Докторът изтри от лицето си капките, горчици като сълзи, и дойде по-близо, за да чуе какво ще каже просякът.

Тук едно обстоятелство попречи на разговора. На улицата се появи необикновена процесия. Отпред яздеха двама конника с факли. Факлите се развяваха като огнени бради. Подир тях бавно се движеше черна карета с герб.

А отзад вървяха дърводелци. Те бяха сто души.

Те вървяха със запретнати ръкави, готови за работа — в престилки, с триони, рендета и сандъчета под мишница. От двете страни на процесията яздеха гвардейци. Те сдържаха конете, на които се искаше да препуснат.

— Какво е това? Какво е това? — завълнуваха се минувачите.

В черната карета с герб седеше чиновник от Съвета на тримата шишковци. Цветарките се изплашиха. С долепени длани до бузите си те гледаха главата му. Тя се виждаше през стъклената вратичка. Улицата беше ярко осветена. Черната глава с перука се поклащаше като мъртва. Би казал човек, че в каретата седи птица.

— Пази се! — викаха гвардейците.

— Къде отиват дърводелците? — запита една мъничка цветарка старшия гвардеец.

И гвардеецът ѝ извика в самото лице тъй свирепо, че косите ѝ се развяха сякаш от вятър:

— Дърводелците отиват да строят ешафоти! Разбрахте ли? Дърводелците ще построят десет ешафота!

— А!

Цветарката изпусна съдината. Розите се изляха като компот.

— Те отиват да строят ешафоти! — повтори доктор Гаспар в ужас.

— Ешафоти! — извика гвардеецът, като се обърна и се ухили под мустаците си, които приличаха на ботуши. — Ешафоти за всички бунтовници! На всички ще отсекаат главите! На всички, които са се осмелили да въстанат против властта на тримата шишковци.

На доктора му се зави свят. Стори му се, че ще припадне.

„Аз твърде много преживях през този ден — рече си той — и освен това съм много гладен и много уморен. Трябва да побързам за къщи.“

И наистина време беше за доктора да си отдъхне. Той беше тъй развълнуван от всичко станало, видено и чуто, че дори не придаваше значение на собственото си сгромолясване заедно с кулата, на изгубената шапка, пелерина, бастун и токове. Най-лошото беше, разбира се, че му нямаше очилата.

Той нае един екипаж и се отправи в къщи.

[1] Запазен е правописът на думата по изданието от 1958 г. В третото издание се използва ешафод. — Бел. zelenkroki ↑

ГЛАВА III

ПЛОЩАДЪТ НА ЗВЕЗДАТА

Докторът се връщаше в къщи. Той пътуваше по широките асфалтени улици, които бяха осветени по-ярко от зала, и редицата фенери тичаше над него високо в небето. Фенерите приличаха на кълба, изпълнени с ослепително кипящо мляко. Около фенерите се сипеха, пееха, и гинеха мушици. Той пътуваше по крайбрежните улици, покрай каменните огради. Там бронзови лъвове държаха в лапите си щитове и показваха дълги езици. Долу мудро и гъсто течеше водата, черна и блестяща като смола. Градът беше се прекатурил във водата, тънеше, отплуваше и не можеше да отплува, само се разтапяше в нежни златисти петна. Докторът пътуваше през мостовете, изгънати като арки. Отдолу или от другия бряг те наподобяваха кратки, извили железни гърбове, преди да скочат. Тук в началото на всеки мост беше се разположила охрана. Войниците седяха върху барабаните, пушеха лули, играеха на карти и загледани в звездите, се прозяваха.

Докторът пътуваше, гледаше и слушаше.
От улицата, от къщите, от разтворените прозорци на кръчмите,
иззад оградите на увеселителните градини се носеха отделни думи от

песничката:

*Представя жалка гледка
сега Просперо хванат:
лежи в желязна клетка
с нашийник великанът.*

Един пийнал франт поде този куплет. Лелята на франта, която имаше много пари, още повече лунички на лицето и нямаше нито един роднина, беше умряла. Франтът получи в наследство всичките пари на леля си. Затова той беше, разбира се, недоволен, че народът се е вдигнал против властта на богатите.

В менажерията имаше голямо представление. Върху дървената сцена три дебели космати маймуни представяха тримата шишковци. Един фокстериер^[1] свираще на мандолина. Клоун в тъмночервен костюм, със златно слънце на гърба и златна луна на корема декламираше в такт с музиката стихове:

*Подобно три торби с брашно
лежат три шишковци ведно!
Едничка грижа имат те —
търбухът им да порасте!
Бледнейте, шишковци, пред нас:
дошъл е сетният ви час!*

— Дошъл е сетният ви час! — развикаха се от всички страни брадати папагали.

Вдигна се невероятна врява. Зверовете в разните клетки започнаха да лаят, да реват, да цвъртят, да пицят.

Маймуните се замяха по сцената. Не можеше да се разбере къде са ръцете, къде са краката им. Те скочиха сред публиката и се разбягаха. В публиката също настъпи бъркотия. Особено голям шум вдигаха онези, които бяха по-дебели. Шишковците с почервенели бузи се тресяха от злоба и хвърляха шапките и биноклите си по клоуна. Една

дебела дама замахна с чадърчето, си и пернала, без да иска, дебелията си съседка, събори шапката ѝ.

— Ах, ах, ах! — закудкудяка съседката и издигна нагоре ръце, защото заедно с шапката падна и перуката ѝ.

Една маймуна, бягайки, плесна с длан по плешивата глава на дамата. Съседката падна в безсъзнание.

— Ха-ха-ха!

— Ха-ха-ха! — заливаше се в смях другата част, от публиката, която беше по-тънка наглед и по-лошо облечена. — Браво! Браво! Дръжте ги! Долу тримата шишковци! Да живее Просперо! Да живее Тибул! Да живее народът!

В това време се чу един много силен вик:

— Пожар! Градът гори...

Хората хукнаха към изходите, като се притискаха помежду, си и събаряха пейките. Пазачите ловяха разбягалите се маймуни.

Кочияшът, който взеше доктора, се обърна и каза, като сочеше отпреде си с камшика:

— Гвардейците палят кварталите на работниците. Те искат да намерят гимнастика Тибул.

Над града, над черната грамада от къщи, трептеше розова заря.

Когато екипажът на доктора стигна до главния градски площад, който се наричаше „Площад на звездата“, оказа се невъзможно да се мине. В началото на площада се бяха стълпили маса екипажи, карети, конници, пешеходци.

— Какво е това? — запита докторът.

Никой нищо не отговори, защото всички бяха погълнати от онова, което ставаше на площада. Кочияшът се изправи в целия си ръст на капрата и почна също да гледа натам.

Този площад наричаха „Площад на звездата“ по следната причина: той беше обкръжен от огромни, еднакви по височина и форма къщи и беше покрит със стъклен купол, който го оприличаваше на колосален цирк. В средата на купола на страшна височина гореше най-големият фенер в света. Това беше едно кълбо с необикновена големина. Обхванат през средата от железен обръч, който висеше на яки въжета, фенерът напомняше планетата Сатурн. Светлината му беше тъй прекрасна и тъй малко приличаше на каквато и да е друга земна

светлина, че хората бяха дали на този фенер чудесното име звезда. Така бяха почнали да наричат и целия площад.

Нито на площада, нито в къщите, нито на улиците наблизо имаше нужда от някаква друга светлина. Звездата осветяваше всички затънтени улици, всички кътчета и килерчета във всички къщи, които ограждаха площада като каменен пръстен. Тук хората нямаха нужда от лампи и свещи.

Кочияшът гледаше над каретите, екипажите и цилиндрите на коларите, които напомняха запушалки на аптекарски шишенца.

— Какво виждате? Какво става там? — вълнуваше се докторът, като надзърташе иззад гърба на коларя. Нисичкият доктор не можеше да види нищо, още повече че беше късоглед.

Кочияшът му разправяше всичко, което виждаше.

И ето какво виждаше той.

На площада имаше голямо вълнение. По огромното кръгло пространство тичаха хора. Изглеждаше че кръгът на площада се върти

като панаирска въртележка. Хората тичаха от едно място на друго, за да видят по-добре какво става горе.

Чудовищният фенер, който гореше високо, ослепяваше очите като слънце. Хората вдигаха глави нагоре и прикриваха очите си с длани.

— Ето го! Ето го! — чуваха се викове.

— Ето гледайте! Там!

— Къде? Къде?

— По-високо!

— Тибул! Тибул!

Стотици показалци сочеха наляво. Там се издигаше една обикновена къща. Но в шестте етажа бяха разтворени всички прозорци. От всеки прозорец стърчаха глави. Те бяха разни на вид: някои в нощни шапчици с пискюли; други в розови бонета с букли от петролен цвят; трети с кърпи; горе, дето живееха бедните младежи — поети, художници, актриси, — надничаха голобради лица в облаци от тютюнев пушек и женски главици, заобиколени от такова сияние на златни коси, че човек диреше, да види на раменете им крила. Тази къща с разтворени решетчести прозорчета, из които се подаваха, сякаш бяха птичи, разноцветни глави, приличаше на голям кафез, пълен с щиглечи. Притежателите на главите се мъчеха да видят нещо много значително, което ставаше на покрива. Това беше също тъй невъзможно, както да видиш собствените си уши без огледало. Такова огледало за тези хора, които искаха да видят собствения си покрив от собствената си къща, беше навалицата, беснееца на площада. Тя виждаше всичко, крещеше, размахваше ръце: едни изразяваха възторг, други — негодувание.

Там по покрива се движеше мъничка фигурка. Тя бавно, предпазливо и уверено се спускаше по наклона на триъгълната стряха на къщата. Ламарината боботеше под краката ѝ.

Фигурката размахваше пелерината си, за да пази равновесие, тъй както въжеиграчът в цирка намира равновесие с помощта на жълт китайски чадър.

Беше гимнастикът Тибул.

Народът викаше:

— Браво, Тибул! Браво, Тибул!

- Дръж се! Спомни си как си ходил по въжето в панаира.
- Той няма да падне! Той е най-добрият гимнастик в страната...
- Не му е първица. Ние сме виждали колко е изкусен в ходенето по въже...

— Браво, Тибул!

— Бягай! Спаси се! Освободи Просперо! Другите бяха възмутени. Те размахваха пестници.

— Никъде няма да избягаш, жалки фокуснико!

— Мошеник!

— Бунтовник! Ще те застрелят като заек...

— Пази се! — Ние от покрива ще те смъкнем на ешафота. Утре ще бъдат готови десет ешафота!

Тибул продължаваше своя страшен път.

— Откъде се взе той? — питаха хората. — Как се е появил на този площад? Как е попаднал на покрива?

— Изскубнал се из ръцете на гвардейците — отговаряха други. — Избягал, изчезнал, после го видели в различни части на града — скачал от покрив на покрив. Той е ловък като котка. Неговото изкуство му е дошло на помощ. Не току-така славата му е обиколила цялата страна.

На площада се появиха гвардейци. Зяпачите се затекоха към страничните улици. Тибул прекрачи бариерата и застана на корниза. Той простря ръка, омотана с пелерина. Зелената пелерина се развяваше като знаме.

Тъкмо с тази пелерина, в това трико, съшито от жълти и черни триъгълници, народът беше свикнал да го вижда през време на представленията в панаирите и неделните увеселения.

Сега високо под стъкления купол, мъничък, тъничък и шарен, той приличаше на оса, полазила по бялата стена на къща. Когато пелерината се издуваше, човек можеше да помисли, че осата разтваря зелени блестящи криле.

— Ей сега ще паднеш, площадни измамнико! Ей сега ще те застрелят! — извика пийналият франт, който беше получил наследство от луничавата си леля.

Гвардейците си избраха удобна позиция. Офицерът се щуреше безкрайно загрижен. В ръцете си държеше пистолет. Шпорите му бяха дълги като плазове на шейна.

Въдвори се пълно мълчание. Докторът се хвана за сърцето, което подскачаше като яйце във вряла вода.

Тибул се застоя за секунда на корниза. Той трябваше да се добере до отсрещната страна на площада. Тогава би могъл да избяга от „Площада на звездата“ към работническите квартали.

Офицерът застана наред площада върху една леха, която пъстрееше от жълти и сини цветя. Тук имаше басейн и фонтан, който бликаше от кръгла каменна чаша.

— Стойте! — рече на войниците офицерът. — Аз сам ще го застрелям. Аз съм най-добрият стрелец в полка. Учете се как трябва да стреляте.

От девет къщи от всички страни към средата на купола, към звездата, бяха обтегнати девет стоманени въжета (жици, дебели колкото моряшка ортома).

Сякаш от фенера, от пламтящата великолепна звезда, се разпръскваха над площада девет черни дълги-дълги лъча.

Не се знае за какво мислеше в тази минута Тибул. Но навярно той реши така: „Аз ще мина над площада по тази жица, както съм ходил по въжето в панаира. Няма да падна. Едната жица се простира към фенера, другата от фенера към отсрещната къща. Като мина по двете жици, ще достигна отсрещния покрив и ще се спася.“

Офицерът вдигна пистолета и почна да се прицелва. Тибул достигна по корнизата до онова място, дето започваше жицата, отдели се от стената и тръгна по жицата към фенера.

Тълпата ахна.

Той вървеше ту много бавно, ту изведнъж тръгваше почти бегом, като пристъпваше бързо и предпазливо, олюляваше се, разперил ръце. Всяка минута изглеждаше, че ще падне. Сега сянката му се появи на стената. Колкото повече се приближаваше към фенера, толкова пониско сянката му се спущаше по стената и толкова по-голяма и по-бледа ставаше тя.

Долу зееше пропаст.

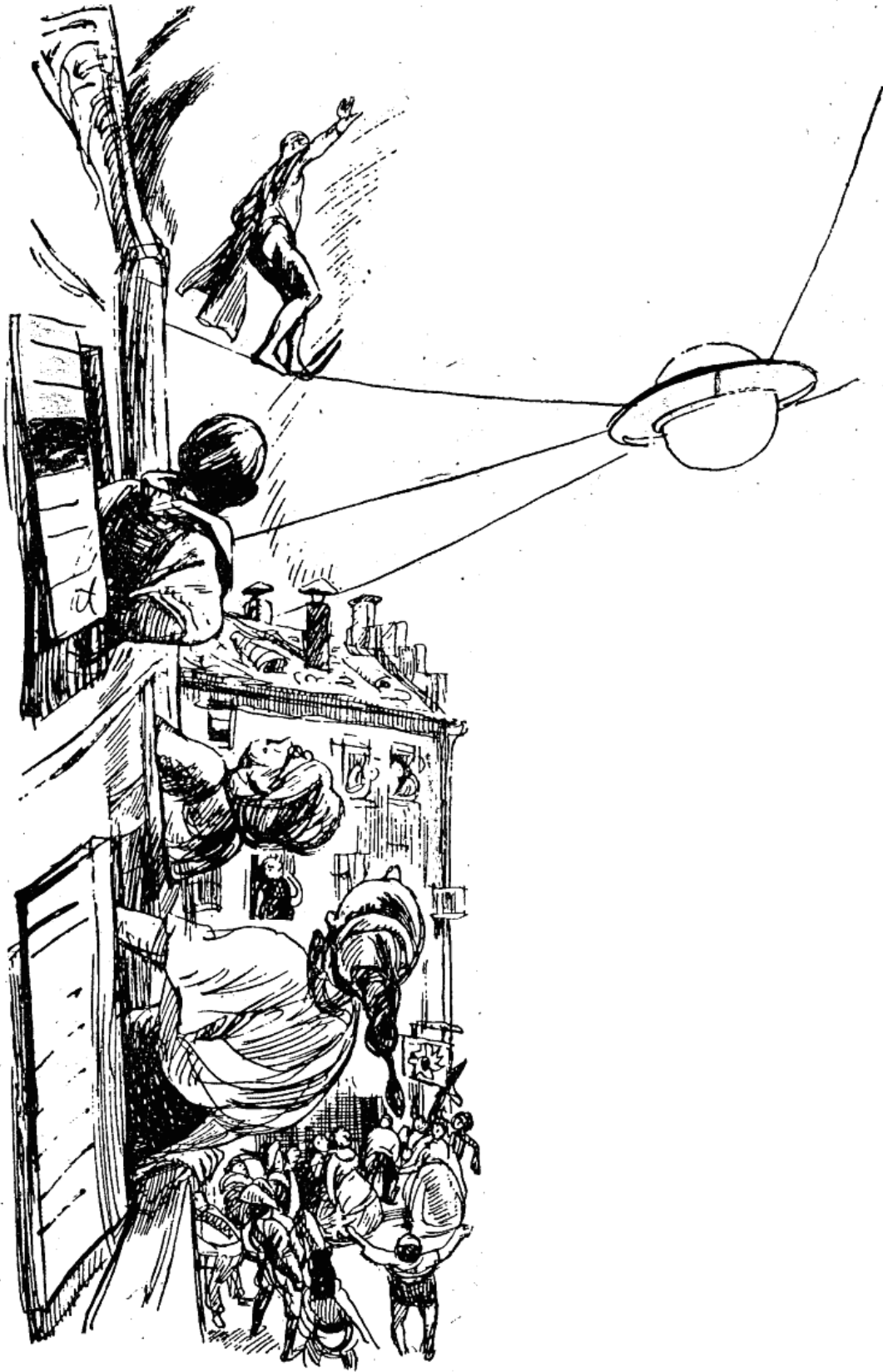
И когато той беше в средата на пътя до фенера, в пълната тишина се разнесе гласът на офицера:

— Сега ще стрелям. Той ще полети право в басейна. Раз, два, три! Екна изстрел.

Тибул продължаваше да върви, а офицерът, кой знае защо, падна право в басейна.

Той беше убит.

Един от гвардейците държеше пистолет, от който излизаше син дим. Той беше застрелял офицера.

— Куче! — рече гвардеецът. — Ти искаше да убиеш приятеля на народа. Аз попречих на това. Да живее народът!

— Да живее народът! — подкрепиха го други гвардейци.

— Да живеят тримата шишковци! — извикаха техните противници.

Те се пръснаха на всички страни и откриха огън по човека, който вървеше по жицата.

Той беше вече на две крачки от фенера. Като размахваше пелерината, Тибул защищаваше очите си от блясъка. Куршумите летяха покрай него. Тълпата ревеше от възторг.

„Бам! Бам!“

— Не го улучиха!

— Ура! Не го улучиха!

Тибул се покатери на обръча, който ограждаше фенера.

— Нищо! — викаха гвардейците. — Той ще мине на другата страна... Той ще тръгне по другата жица. Оттам ще го свалим!

В тази минута стана нещо, което никой не очакваше. Шарената фигурка, станала черна в блясъка на фенера, клекна на железния обръч, дръпна някакъв лост, нещо щракна, звънна — и фенерът в миг угасна.

Никой не свари да каже ни дума. Стана страшно тъмно и страшно тихо като в сандък.

А на следната минута високо-високо горе нещо отново тропна и иззвънтя. В тъмния купол се отвори бледен квадрат. Всички видяха късче от небето с две звездици. После в този квадрат, върху фона на небето, се провря черната фигурка и се чу как някой бързо изтича по стъкления купол.

Гимнастикът Тибул се измъкна от „Площада на звездата“ през отвора.

Конете се уплашиха от изстрелите и внезапната тъмнина.

Екипажът на доктора едва не се катурна. Коларят рязко зави и закара доктора по един околен път.

По такъв начин, преживял един необикновен ден и една необикновена нощ, доктор Гаспар Арнери се върна най-сетне в къщи. Неговата икономка, леля Ганимед, го посрещна на входа. Тя беше много развълнувана. И наистина: доктора го нямаше толкова дълго време! Леля Ганимед пляскаше с ръце, ахкаше, клатеше глава:

— Ами къде ви са очилата? Счупиха ли се? Ах, докторе, докторе! Ами къде ви е пелерината? Загубихте ли я? Ах, ах...

— Лельо Ганимед, аз освен това си счупих двата тока...

— Ах, какво нещастие!

— Днес се случи още по-тежко нещастие, лельо Ганимед: оръжейният майстор Просперо падна в плен. Туриха го в желязна клетка.

Леля Ганимед не знаеше нищо за онова, което беше станало през деня. Тя слушаше топовната стрелба, виждаше зарята над къщите. Съседката ѝ беше разправила, че сто дърводелци строят на „Площада на съда“ ешафоти за бунтовниците.

— Стана ми много страшно. Затворих капаците и реших нийде да не излизам. Обедът изстина, вечерята изстина, а вас все ви няма... — добави тя.

Нощта свърши... Докторът се приготви да си легне.

Между стоте науки, които изучаваше, беше историята. Докторът имаше голяма книга с кожена подвързия. В тази книга той записваше своите разсъждения за важните събития.

— Трябва да бъда редовен — рече докторът, като вдигна пръст.

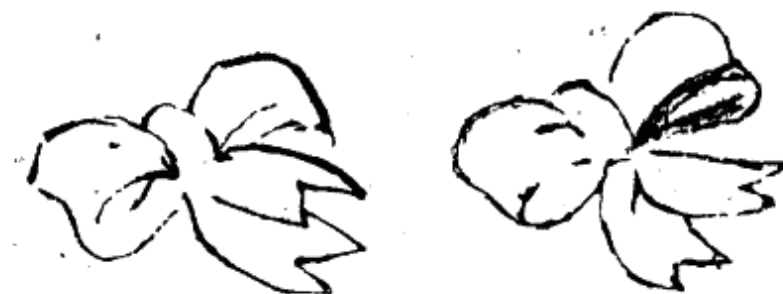
И въпреки умората докторът взе своята кожена книга, седна до масата и почна да записва:

„Занаятчийи, рудокопачи, матроси, целият беден работнически народ в града се вдигна против властта на тримата шишковци. Гвардейците победиха. Оръжейният майстор Просперо е пленен, а гимнастикът Тибул избяга. Току-що на «Площада на звездата» един гвардеец застреля своя офицер. Това показва, че скоро всички войници ще се откажат да воюват против народа и да защитават тримата шишковци. Ала трябва да се страхуваме за участието на Тибул...“

В този миг докторът чу шум зад себе си. Озърна се. Там имаше камина. От камината излезе висок човек в зелена пелерина. Беше гимнастикът Тибул.

[1] Вид куче. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ
КУКЛАТА НА НАСЛЕДНИКА ТУТТИ

ГЛАВА IV
ЧУДНИТЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ НА ПРОДАВАЧА НА
БАЛОНЧЕТА

На другия ден сред „Площада на съда“ кипеше работа: дърводелците строяха десетте ешафота. Конвой от гвардейци наглеждаше работата. Дърводелците вършеха своята работа не особено охотно.

— Ние не искаме да строим ешафоти за занаятчиите и рудокопачите — негодуваха те.

— Те са наши братя.

— Те бяха готови да умрат, за да освободят всички трудещи се.

— Да мълчите! — крещеше началникът на конвоя с такъв страшен глас, че от вика му изпопадаха дъските, приготвени за строежа. — Да мълчите или ще заповядам да ви нашибат с камшици!

Още от сутринта тълпи народ от разни страни се запътиха към „Площада на съда“.

Духаше силен вятър, дигаше се прах, фирмите се клатеха и скрибуцаха, шапките отхвъркваха от главите и се търкаляха под колелата на препускащите екипажи.

На едно място поради вятъра се случи съвсем невероятно произшествие: един продавач на детски балончета беше отнесен от балончетата във въздуха.

— Ура! Ура! — викаха децата, които наблюдаваха фантастичния полет.

Те пляскаха ръце: първо, зрелището беше интересно само по себе си, второ, имаше някаква приятност за децата в неприятното положение на хвъркналия нагоре продавач на балончета. Децата винаги бяха завиждали на този продавач. Завистта е лошо чувство. Но какво да се прави! Балончетата, червени, сини, жълти, изглеждаха великолепно. Всяко дете искаше да има такова балонче. Продавачът имаше цяла купчина. Но чудеса не стават! Нито на едно момче, и на най-послушното, нито на едно момиче, и на най-внимателното, продавачът нито веднъж в живота не беше подарил нито едно балонче: ни червено, ни синьо, ни жълто.

Сега съдбата го наказваше за неговото безсърдечие. Той летеше над града, увиснал на връвчицата, за която бяха завързани балончетата. Високо в сияещото синьо небе те приличаха на вълшебен летящ грозд от разноцветни зърна.

— Помощ! — викаше продавачът, без да се надява на нищо, като риташе с крака.

На краката си той имаше сламени, твърде големи за него чехли. Докато ходеше по земята, всичко бе благополучно. За да не му се изсулят чехлите, той влачеше крака по тротоара като ленивец. А сега, когато се намери във въздуха, не можеше вече да прибегне към тази хитрост.

— Дявол да го вземе!

Купчината балончета, като се извиваше и проскърцваше, се рееше по вятъра.

Единият чехъл всетаки падна.

— Гледай! Китайски орех! Китайски орех! — викаха децата, които тичаха долу.

Действително падналият чехъл напомняше китайски орех.

По улицата в това време минаваше учителят по танци. Той изглеждаше много изящен. Беше дълъг, с мъничка кръгла глава, с тънки крачка — приличаше и на цигулка, и на скакалец. Неговият деликатен слух, свикнал с печалния глас на флейтата и нежните думи на танцьорите, не можа да понесе високите, весели викове на дечурлигата.

— Стига сте викали! — разсърди се той. — Може ли толкова високо да се вика! Възторгът трябва да се изразява с красиви мелодични фрази... Ето например...

Той взе поза, но не успя да даде примера. Както и всеки учител по танци, той имаше навик да гледа главно долу, в краката си! Уви! Той не видя онова, което ставаше горе.

Чехълът на продавача падна на главата му. Неговата глава беше мъничка и големият сламен чехъл се нахлузи точно върху нея като шапка.

Тогава и елегантният учител по танци се развика като говедар подир мързеливи волове.

Чехълът закри половината от лицето му.

Децата се хванаха за корема.

— Ха-ха-ха! Ха-ха-ха!

*Учителят ни Раздватрис
не вдигаше очи навис.
Той не очакваше утеха*

*от синкавите небеса,
затуй и сламеният чехъл
надяна му се на носа!*

Така пееха момчетата, насядали по стобора, готови всяка минута да скочат от другата страна и да офейкат.

— Ах! — стенеше учителят по танци. — Ах, как страдам! Да беше поне бална пантофчица, а то такъв отвратителен груб чехъл!

Свърши се с това, че арестуваха учителя по танци.

— Мили — каза му, — вашият вид възбужда ужас. Вие нарушавате обществената тишина. Това не бива да се прави изобщо, а още повече в такова тревожно време.

Учителят по танци закърши ръце.

— Каква лъжа! — ридаше той. — Каква клевета! Мигар мога аз, който живея сред танци и усмивки и самата фигура на когото прилича на цигулков ключ, да нарушавам обществената тишина? О!... О!...

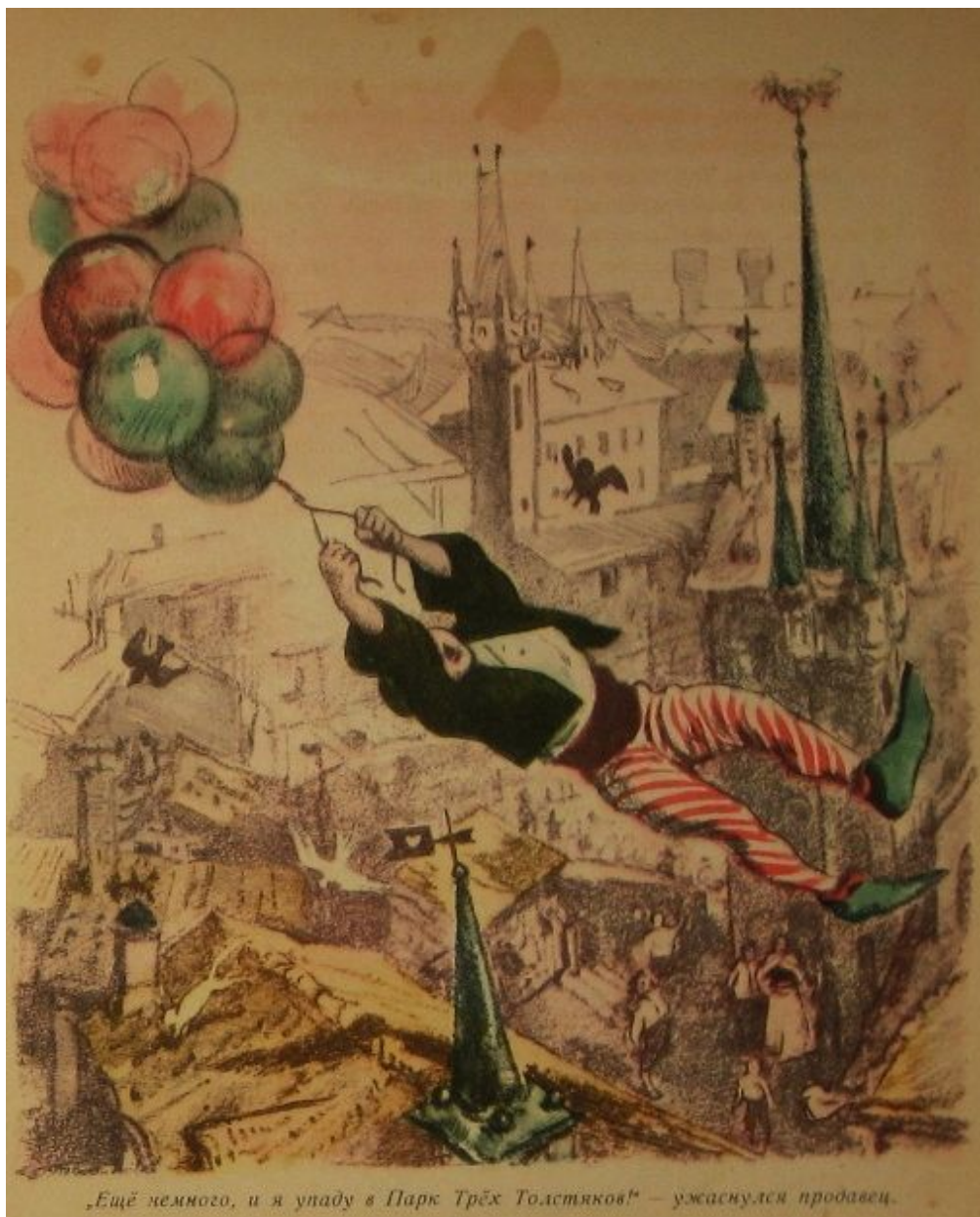
Какво стана по-нататък с учителя по танци, не е известно. Пък най-сетне и не е интересно. Много по-важно е да се узнае какво стана с хвърчащия продавач на балончета.

Той хвърчеше като красиво глухарче.

— Това е възмутително! — викаше продавачът. — Не искам да хвърча. Аз просто не зная да хвърча...

Всичко беше безполезно. Вятърът се засилваше. Купчината балончета се издигаше все по-нависоко и по-нависоко. Вятърът я гонеше отвъд града, към Двореца на тримата шишковци.

Понякога продавачът успяваше да погледне долу. Тогава виждаше покриви, керемиди, прилични на мръсни нокти, квартали, синя тясна вода, хора-джуджета и зелената каша на градините. Градът се извиваше под него, сякаш забоден с карфица.

Работата взимаше отвратителен обрат.

„Още малко и аз ще падна в Парка на тримата шишковци!“ — ужаси се продавачът.

А на следната минута той бавно, важно и красиво се понесе над парка, като се спущаше все по-ниско и по-ниско. Вятърът стихваше.

„Май че ей сега ще кацна на земята. Ще ме хванат, най-напред ще ме набият хубавичко, а после ще ме турят в тъмница или за да не си губят времето, веднага ще ми отсекат главата.“

Никой не го видя. Само от едно дърво пръпнаха на всички страни изплашени птици. От хвърчащата разноцветна купчина балончета падаше лека въздушна сянка, напомняща сянка на облак. Като просветваше с пъстрите си весели бои, тя се плъзна по една пътечка, посипана с пясък, по една леха, по статуята на едно момче, яхнало гъсок, и по един гвардеец, заспал, както е бил на стража. И от това с лицето на гвардееца станаха чудесни промени. Отведнъж носът му стана син като на мъртвец, после зелен като на фокусник и най-сетне — червен като на пияница. Така, променяйки багрите си, се пресипват стъкълцата в калейдоскопа.

Наближаваше съдбоносната минута: продавачът се насочваше към разтворените прозорци на двореца. Той не се съмняваше, че ей сега ще нахълта в един от тях като пухче.

Така се и случи.

Продавачът нахълта в един прозорец. И прозорецът се оказа прозорец на дворцовата кухня. Беше сладкарското отделение.

Днес в Двореца на тримата шишковци се предвиждаше тържествена закуска по случай сполучливото потушаване на вчерашния бунт. След закуската тримата шишковци, целият държавен съвет, свитата и почетните гости се канеха да отидат на „Площада на съда“.

Приятелю мой, да попаднеш в дворцовата сладкарница е много съблазнително нещо. Шишковците разбираха от ядене. При това и случаят беше изключителен. Тържествена закуска! Можете да си представите каква интересна работа вършеха днес дворцовите готвачи и сладкари.

Когато нахълта в сладкарското отделение, продавачът почувствува в едно и също време ужас и възторг. Така вероятно се ужасява и възторгва осата, която връхлита върху торта, оставена на прозореца от някоя безгрижна стопанка.

Той летя една минута, нищо не успя да разгледа както трябва. Отначало му се стори, че е попаднал в някакъв чуден птичарник, дето подхвъркваха с пение и цвъркот, като съскаха и писукаха, разноцветни скъпоценни птици от южните страни. А в следния миг помисли, че това не е птичарник, а овощарски магазин, пълен с тропически плодове, смачкани, капещи, залени от собствения си сок. Сладко, замайващо благоухание го удари в носа; горещината и задухата стиснаха гърлото му.

И изведнъж всичко се смеси: и удивителният птичарник, и овощарският магазин.

Продавачът с всички сили се насади в нещо меко и топло. Той не изпускаше балончетата. Държеше здраво връвчицата. Балончетата неподвижно се спряха над главата му.

Той замижа и реши да не отваря очите си — за нищо на света.

„Сега разбирам всичко — помисли той: — това не е птичарник, не е овощарски магазин. Това е сладкарница. А аз седя в една торта!“

Така си и беше.

Той седеше в царството на шоколада, портокалите, нарове, крема, захаросаните плодове, захарната пудра и сладкото и седеше на трон като повелител на това ароматно разноцветно царство. Тронът беше тортата.

Той не разтвори очи. Очакваше невероятен скандал, буря — и беше готов на всичко. Но случи се онова, което съвсем не очакваше.

— Отиде тортата — каза помощник-сладкарят сурово и печално.

После настана тишина. Само мехурите в кипящия шоколад се пукаха.

— Какво ще стане? — шепнеше продавачът на балончета, като се задъхваше от страх и стискаше до болка клепачи.

Сърцето му подскачаше като петаче в спестовна касичка.

— Дребна работа! — каза главният сладкар също тъй сурово. — В залата изядоха второто блюдо. След двадесет минути ще трябва да се подаде тортата, разноцветните балончета и глупавата муцуна на хвърчащия негодник ще бъдат прекрасно украшение за тържествената торта.

И като каза това, сладкарят извика:

— Подай крема!

И действително подадоха крема.

Какво беше това!

Трима сладкари и двадесет чирачета се нахвърлиха върху продавача с усърдие, достойно за похвалата и на най-дебелия от тримата шишковци.

В една минута го облепиха от всички страни. Той седеше със затворени очи, нищо не виждаше, но зрелището беше чудовищно. Облепиха го целия. Главата, кръглото му лице, прилично на чайник с изрисувани по него маргаритки, стърчеше навън. Останалото беше покрито с бял крем, който имаше прелестна възрозова отсянка. Продавачът можеше да изглежда както щете, но прилика със себе си беше изгубил, както беше изгубил своя сламен чехъл.

Поетът можеше да го вземе сега за лебед с белоснежни пера, градинарят — за мраморна статуя, перачката — за купчина сапунена пяна, а палавникът — за снежен човек.

Горе висяха балоните. Украшението беше изключително, ала всичко заедно образуваше доста интересна картина.

— Така — каза главният сладкар с тон на художник, който се любува на собствената си картина.

И после гласът, също както и първия път, стана свиреп и изкрещя:
— Захаросани плодове!!

Появиха се захаросани плодове от всички сортове, от всички видове, от всички форми: горчиви, ванилени, киселички, триъгълници, звездички, кръгове, полумесеци, розички.

Чирачетата работеха с всички сили. Не успя главният сладкар да плесне три пъти с ръце и цялата купчина крем, цялата торта бе набучена със захаросани плодове.

— Готово — рече главният сладкар. — Сега май ще трябва да я пъхна в пещта, за да се позачерви.

„В пещта? — ужаси се продавачът. — Какво? В каква пещ? Мене в пещта?!“

Същия миг в сладкарницата се втурна един от слугите.

— Тортата! Тортата! — извика той. — Веднага тортата! В залата чакат сладкото.

— Готово! — отвърна главният сладкар.

„Е, слава богу!“ — помисли продавачът. Сега той поотвори мъничко очи.

Шестима слуги в сини ливреи вдигнаха огромното блюдо, на което седеше той. Понесоха го. Когато вече се отдалечаваше, той чуваше как му се смееха готварските чирачета.

Понесоха го по широка стълба нагоре в залата. Продавачът отново замижа за секунда. В залата беше шумно и весело. Звучаха множество гласове, кънтеше смях, чуваха се ръкопляскания. По всички признаци тържествената закуска имаше голям успех.

Донесоха и поставиха продавача или по-точно тортата върху трапезата.

Тогава продавачът отвори очи.

И тозчас видя тримата шишковци.

Те бяха толкова дебели, че продавачът разтвори уста.

„Трябва веднага да я затворя — стресна се изведнъж той. — В моето положение е по-добре да не давам признаци на живот.“

Но — уви! — устата не се затваряха. Така продължи две минути. После почудата на продавача намаля. Той направи усилие и затвори устата. Но тогава веднага се изпулиха очите. С голяма мъка, като затваряше ту устата, ту очите си, той надви окончателно своята почуда.

Шишковците седяха на челните места, извисени над останалото общество.

Те ядяха повече от всички. Единият от тях дори започна да яде салфетката.

— Вие ядете салфетката...

— Така ли? Увлякъл съм се...

Той остави салфетката и задъвка тозчас ухото на Третия Шишко. Впрочем то имаше вид на баничка.

Всички се превиваха от смях.

— Да оставим шегите — каза Вторият Шишко и вдигна вилцата.
— Работата взема сериозен оброт. Донесоха тортата.

— Ура!

Настъпи общо оживление.

„Какво ще стане? — измъчваше се продавачът. — Какво ще стане? Те ще ме изядат!“

В това време часовникът удари два.

— След час на „Площада на съда“ ще започне екзекуцията — рече Първият Шишко.

— Пръв, разбира се, ще екзекутират оръжейния майстор Просперо, нали? — попита някой от почетните гости.

— Него днес няма да екзекутират — отвърна държавният канцлер.

— Как? Как? Защо?

— Ние засега пазим живота му. Искаме да научим от него плановете на бунтовниците, имената на главните заговорници.

— А къде е той сега?

Цялото общество беше силно заинтересувано, дори забравиха за тортата.

— Той както по-рано седи в желязна клетка. Клетката се намира тук, в двореца, в менажерията на наследника Тутти.

— Повикайте го...

— Доведете го тук! — развикаха се гостите.

— Вярно — рече Първият Шишко. — Нека нашите гости погледат този звяр отблизо. Аз бих предложил да отидем всички в менажерията. Но там се носи рев, писък, смрад. Това е много неприятно от звъна на чашите и мириса на плодовете...

— Разбира се! Разбира се! Не си струва труда да отиваме в менажерията.

— Нека доведат Просперо тук. Ние ще ядем тортата и ще разглеждаме това чудовище.

„Пак тортата! — уплаши се продавачът. — Тази торта не им излиза от ума... Лакомци!“

— Доведете Просперо — рече Първият Шишко.

Държавният канцлер излезе. Слугите, образували заедно коридор, се разстъпиха и се поклониха. Коридорът стана два пъти по-нисък.

Лакомците затихнаха.

— Той е много страшен — рече Вторият Шишко. — Той е по-силен от всички. Той е по-силен от лъва. Омразата е прегорила очите му. Човек няма сила да гледа в тях.

— Той има ужасна глава — рече секретарят на Държавния съвет. — Тя е огромна. Прилича на капител от юлона. Има червеникави коси. Ще помислиш, че главата му е обхваната от пламък.

Сега, когато се поведе разговор за оръжейния майстор Просперо, с лакомците стана една промяна. Те престанаха да ядат, да се шегуват, да шумят, поприбраха коремите си, някои дори побледняха. Мнозина бяха вече недоволни, че са пожелали да го видят.

Тримата шишковци станаха сериозни и като че поотслабнаха.

Изведнъж всички млъкнаха. Настана пълна тишина. Всеки от шишковците направи такова движение, като че иска да се скрие зад другия.

В залата въведоха оръжейния майстор Просперо.

Отпред вървеше държавният канцлер. От двете страни — гвардейци. Те влязоха, без да свалят черните си мушамени шапки, с извадени саби. Веригата звънесе. Ръцете на оръжейния майстор бяха оковани. Доведоха го до трапезата. Той се спря на няколко крачки от шишковците.

Оръжейният майстор Просперо стоеше с наведена глава. Пленникът беше бледен. На челото и слепите му очи, под разбърканите червеникави коси, се виждаше запечена кръв.

Той вдигна глава и изгледа шишковците. Всички, насядали близо, се отдръпнаха.

— Защо сте го довели? — раздаде се викът на един от гостите. Той беше най-богатият воденичар в страната. — Страх ме е от него!

И воденичарят падна в безсъзнание, забил нос право в желето. Някои гости се спуснаха към изходите. Не мислеха вече за тортата.

— Какво искате от мене? — попита оръжейният майстор.

Първият Шишко се покопити.

— Ние искахме да те погледаме — каза той. — А на тебе не е ли интересно да видиш ония, в чиито ръце се намираш?

— Противно ми е да ви виждам.

— Скоро ще ти отсечем главата. По такъв начин ние ще ти помогнем да не ни виждаш.

— Не се боя. Моята глава е една. Народът има стотици хиляди глави. Тях вие няма да отсечете.

— Днес на „Площада на съда“ ще има екзекуция. Там палачите ще се разправят с твоите другари.

Лакомците се поусмихнаха леко. Воденичарят се свести и дори облиза розите от желе по бузите си.

— Вашият мозък е плувнал в тлъстина — рече Просперо. — Вие не виждате нищо по-далеч от своя търбух...

— Я го гледайте — обиди се Вторият Шишко. — А какво трябва да виждаме?

— Попитайте вашите министри. Те знаят какво става в страната. Държавният канцлер неопределено изкряка. Министрите забарабаниха с пръсти по чиниите.

— Попитайте ги — продължаваше Просперо, — те ще ви разкажат...

Той се спря. Всички се вслушаха.

— Те ще ви разкажат, че селяните, на които отнемате хляба, добиван с тежък труд, се вдигат против чифликчиите. Те изгарят дворците им, изпъждат ги от земята си. Рудокопачите не искат да вадят въглища, за да ги обсебите вие. Работниците трошат машините, за да не работят за вашето обогатяване. Моряците хвърлят вашите товари в морето. Войниците отказват да ви служат. Учените, чиновниците, съдиите и актьорите преминават на страната на народа. Всички, които по-рано работеха за вас и получаваха за това грошове, додето вие тлъстеехте, всички злочести, обезправени, гладни, изпусталели, сираци, сакати, просяци, всички отиват на война против вас, против тлъстите, богатите, сменили сърцето си с камък...

— На мене ми се струва, че той говори излишни неща — намеси се държавният канцлер.

Но Просперо продължи:

— Петнадесет години съм учил народа да мрази вас и вашата власт. О, как отдавна събираме ние сили! Сега дойде вашият последен час...

— Стига! — изписка Третият Шишко.

— Ще трябва да се постави пак в клетката — предложи Вторият.

А Първият рече:

— Ти ще седиш в клетката си дотогава, докато уловим гимнастика Тибул. Ние ще ви екзекутираме заедно. Народът ще види труповете ви. Той ще изгуби задълго желание да воюва с нас.

Просперо мълчеше. Той отново обори глава.

Шишкото продължаваше:

— Ти си забравил с кого искаш да воюваш. Ние, тримата шишковци, сме силни и могъщи. Всичко е наше. Аз, Първият Шишко, притежавам цялото жито, което ражда нашата земя. На Втория Шишко принадлежат всички въглища, а Третият е закупил цялото желязо. Ние сме по-богати от всички. Най-богатият човек в страната е сто пъти по-

беден от нас. За нашето злато ние можем да купим всичко, което поискаме.

Тук лакомците изпаднаха в ярост. Думите на Шишкото им вдъхнаха смелост.

— Хвърлете го в клетката! В клетката! — захванаха да викат те.

— В менажерията!

— В клетката!

— Бунтовник!

— В клетката!

Отведоха Просперо.

— А сега да ядем тортата — рече Първият Шишко.

„Край!“ — реши продавачът.

Всички погледи се устремиха върху него. Той затвори очи. Лакомците се веселяха.

— Хо-хо-хо!

— Ха-ха-ха! Каква чудна торта! Погледнете балончетата!

— Те са възхитителни.

— Погледнете тази мутра.

— Тя е чудесна.

Всички посегнаха към тортата.

— А какво има вътре в това смешно чучело? — запитва някой и силно перна с пръст продавача по челото.

— Сигурно бонбони.

— Или шампанско...

— Много интересно! Много интересно!

— Хайде най-напред да отрежем тази глава и да видим какво ще излезе...

— Ай!

Продавачът не издържа, каза много ясно: „Ай!“ — и разтвори очи.

Любопитните отскочиха. И в този миг в галерията се разнесе силен детски вик:

— Куклата! Моята кукла!

Всички се ослушаха. Особено се развълнуваха тримата шишковци и държавният канцлер.

Викът премина в плач. В галерията високо плачеше обидено момче.

— Какво е това? — попита Първият Шишко. — Плаче наследникът Тутти.

— Плаче наследникът Тутти — в един глас повториха Вторият и Третият Шишко.

И тримата побледняха. Те много бяха уплашени.

Държавният канцлер, няколко министри и слуги се спуснаха към изхода на галерията.

— Какво е това? Какво е това? — зашумя от шепот залата.

Момчето се втурна в залата. То разтласка министрите и слугите. Затече се към шишковците. Косите му се мятаха и блестяха лачените му пантофи. Ридаейки, то извикваше отделни думи, които никой не разбираше.

„Това момченце ще ме види! — тревожеше се продавачът. — Проклетият крем, който ми пречи да дишам и да си мръдна дори пръста, ще се хареса, не ще и дума, много на момченцето. За да не плаче, ще му отрежат, не ще и дума, парченце от тортата заедно с моята пета.“

Но момченцето дори и не погледна тортата. Дори чудесните балончета, повиснали над кръглата глава на продавача, не му привлякоха вниманието.

То горчиво плачеше.

— Какво има? — попита Първият Шишко.

— Защо наследникът Тутти плаче? — попита Вторият.

А Третият наду бузи.

Наследникът Тутти беше на дванадесет години. Той се възпитаваше в Двореца на тримата шишковци. Растеше като мъничък принц. Шишковците искаха да имат наследник. Те нямаха деца. Цялото богатство на тримата шишковци и управлението на страната трябваше да мине върху наследника Тутти.

Сълзите на наследника Тутти всяха у шишковците по-голям страх, отколкото думите на оръжейния майстор Просперо.

Момчето стискаше пестници, размахваше ги и тупаше с крака. Неговият гняв и обида нямаха граници.

Никой не знаеше причината.

Възпитателите надничаха иззад колоните, защото се страхуваха да влязат в залата. Тези възпитатели в черни дрехи и черни перуки приличаха на опушени лампени шишета.

В края на краищата, поуспокоено, момчето разказа каква е работата.

— Моята кукла, моята чудесна кукла се счупи!... Развалиха ми куклата. Гвардейците намушкаха куклата ми със сабите си...

То пак заплака. С малките си пестничета то си търкаше очите и размазваше сълзите по бузите си.

— Какво?! — изкрещяха шишковците.

— Какво?!

— Гвардейците ли?

— Намушкаха ли?

— Със саби ли?

— Куклата на наследника Тутти ли?

И цялата зала рече тихо, като че въздъхна:

— Това не може да бъде!

Държавният канцлер се хвана за главата. Нервният воденичар отново падна в несвяст, но мигом дойде на себе си от страшния вик на Шишкото:

— Да се прекрати тържеството! Да се отложат всички дела! Да се свика съветът! Всички чиновници! Всички съдии! Всички министри! Всички палачи! Да се отмени днешната екзекуция! В двореца има измяна!

Вдигна се паника. След минута дворцовите карети препуснаха на всички страни. След пет минути от всички страни към двореца летяха съдии, съветници, палачи. Тълпата, която очакваше на „Площада на съда“ екзекуцията на бунтовниците, трябваше да се разотиде. Глашатаите, възлезли на естрадата, съобщиха на тази тълпа, че екзекуцията се отлага за следния ден поради много важни събития.

Изнесоха от залата продавача заедно с тортата. Лакомците мигом изтрезняха.

Всички наобиколиха наследника Тутти и слушаха.

— Аз си седях на тревата в парка, и куклата седеше до мене. Ние искахме да стане слънчево затъмнение. То е много интересно. Вчера четох в една книга. Когато става затъмнение, денем се появяват звезди...

От ридания наследникът не можеше да говори. И вместо него цялата история разказа възпитателят. Последният впрочем също говореше с мъка, защото трепереше от страх.

— Аз се намирах недалеч от наследника Тутти и неговата кукла. Седях на слънцето, вирнал нос. На носа ми е излязла пъпка и аз мислех, че слънчевите лъчи ще ми помогнат да се отърва от некрасивата пъпка. И изведнъж се появиха гвардейците. Те бяха дванадесет души. Приказваха възбудено за нещо. Когато се изравниха с нас, спряха се. Те имаха заплашителен вид. Единият от тях каза, като сочеше наследника

Тутти: „Ето тук седи вълчето. Трите тлъсти свине отглеждат вълче?“
Уви! Аз разбрах какво означаваха тези думи.

— Кой са тия три тлъсти свини? — попита Първият Шишко.

Двамата други силно почервеняха. Тогава почервения и Първият. И тримата сумтяха така силно, че стъклената врата на верандата се отваряше и затваряше.

— Те заобиколиха наследника Тутти — продължаваше възпитателят. — Те казаха: „Трите свини възпитават желязно вълче“. „Наследнико Тутти — питаха те, — от коя страна ти е сърцето? Изтръгнали са му сърцето. Той трябва да расте зъл, безсърдечен,

жесток, с омраза към хората... Когато пукнат трите свини, злият вълк ще заеме тяхното място.“

— Защо вие не прекратихте тези ужасни приказки? — извика държавният канцлер, като раздрусваше възпитателя за рамото. — Не се ли досетихте, че те са изменници, минали на страната на народа?

Възпитателят беше в ужас. Той мънкаше:

— Аз видях това, но се страхувах от тях. Те бяха много възбудени. А аз нямах никакво оръжие освен пъпката... Те бяха хванали дръжките на сабите, готови на всичко. „Погледнете — каза единият от тях, — ето едно чучело. Ето една кукла. Вълчето играе с куклата. Не му показват живи деца. Чучелото, куклата с пружина са му дали за другар.“ Тогава друг извика: „Аз оставих на село сина и жена си. Като стреляло с ластик, моето момче улучило една круша, която висяла на дървото в парка на чифликчията. Чифликчията заповядал да напердашат момчето с пръчки, задето било оскърбило властта на богаташите, а слугите приковали жена ми на позорния стълб.“ Гвардейците започнаха да викат и да настъпват към наследника Тутти. Оня, който разказваше за момчето, измъкна сабята си и я заби в куклата. Другите направиха същото...

На това място от разказа наследникът Тутти се обля в сълзи.

— „Ето ти тебе, вълче! — казваха те. — После ние ще се доберем и до твоите тлъсти свине.“

— Къде са изменниците? — прогърмяха шишковците.

— Те хвърлиха куклата и избягаха в дъното на парка. Те викаха: „Да живее оръжейният майстор Просперо! Да живее гимнастикът Тибул! Долу тримата шишковци!“

— Защо не стреля стражата срещу тях? — възмуцаваше се залата.

И тогава възпитателят съобщи нещо страшно:

— Стражата им махаше с шапките си. Аз видях зад оградата как пазачите се прощаваха с тях. Те казваха: „Другари! Идете при народа и му кажете, че скоро всички войски ще минат на негова страна...“

Ето какво се беше случило в парка.

Настъпи тревога. Най-надеждните части от дворецовата гвардия бяха поставени на постове по входовете и изходите на двореца и парка, по мостовете и по пътя за градските порти.

Държавният съвет се събра на съвещание. Гостите се разотидоха. Тримата шишковци се претеглиха на теглилната на главния дворецов лекар. Излезе, че въпреки вълнението си те не са изгубили нито капка мазнина. Главният лекар беше турен под арест на хляб и вода.

Намериха куклата на наследника Тутти в парка върху тревата. Тя не беше дочакала слънчевото затъмнение. Беше безнадеждно изтърбушена.

Наследникът Тутти не можеше никак да се успокои. Той прегръщаше счупената кукла и ридаше. Куклата приличаше на момиче. Тя имаше също такъв ръст, както и Тутти — скъпа, изкусно направена кукла, която по нищо наглед не се отличаваше от мъничко живо момиче.

Сега роклята ѝ беше разпокъсана и на гърдите ѝ чернееха дупките от саблените удари. Допреди час тя умееше да седи, да стои, да се усмихва, да танцува. Сега тя беше станала обикновено чучело, парцал.

Нейде в гърлото и гърдите ѝ под розовата коприна хъркаше счупената пружина, както хърка стар часовник, преди да удари колко е часът.

— Тя е умряла — оплакваше се наследникът Тутти. — Какво нещастие! Тя е умряла!

Малкият Тутти не беше вълче.

— Тази кукла трябва да се поправи — каза държавният канцлер на съвещанието на държавния съвет. — Скръбта на наследника Тутти няма граници. Трябва на всяка цена да се поправи куклата.

— Трябва да се купи друга — предложиха министрите.

— Наследникът Тутти не иска друга кукла. Той иска куклата да възкръсне.

— Но кой може да я поправи?

— Аз знам — рече министърът на народното просвещение.

— Кой?

— Ние забравихме, господа, че в града живее доктор Гаспар Арнери. Този човек може да направи всичко. Той ще поправи куклата на наследника Тутти.

Избухна общ възторг:

— Браво! Браво!

И като си спомни за доктор Гаспар, целият държавен съвет запя в хор:

*Как се снемат месец и звезди,
как от камък мляко се цеди,
как се за опашка хваща звяр —
знае само докторът Гаспар.*

Тозчас съставиха заповед до доктор Гаспар.

До господин доктор Гаспар Арнери

Изпращайки ви с настоящото повредената кукла на наследника Тутти, държавният съвет на правителството на тримата шишковци ви заповядва да поправите тази кукла до утре. В случай че куклата придобие предишния си здрав и жив вид, ще ви бъде дадена награда, каквато пожелаете; в

случай че не изпълните заповедта, заплашва ви строго наказание.

Председател на държавния съвет държавен канцлер...

И в същия миг канцлерът се разписа. Веднага удариха големия държавен печат. Той беше кръгъл с изобразен на него натъпкан догоре чувал.

Капитанът на дворецовата гвардия граф Бонавентура, придружен от двама гвардейци, се отпрати в града, за да подири доктор Гаспар Арнери и му предаде заповедта на държавния съвет.

Те яздеха на коне, а зад тях вървеше карета. Там седеше един дворецов чиновник. Той държеше куклата на колене. Нейната чудесна главица с подстригани къдри беше клюмнала печално на рамото му.

Наследникът Тутти престана да плаче. Той повярва, че утре ще му донесат възкръсналата, здрава кукла.

Така тревожно мина денят в двореца.

Но как свършиха похожденията на хвърчащия продавач на балончета?

Него го изнесоха от залата — това ние знаем.

Той отново попадна в сладкарското отделение.

И тук стана катастрофа.

Един от слугите, който носеше тортата, стъпи върху една портокалова коричка.

— Дръж се! — извикаха слугите.

— Помощ! — извика продавачът, почувствувал, че тронът му се разклаща.

Но слугата не се задържа. Той се строполи върху твърдия под, настлан с плочки. Вирна дългите си крака и повлечено заскимтя.

— Ура! — развикаха се във възторг чирачетата.

— Дяволи! — рече продавачът с безнадеждна тъга, като падна подир слугата заедно с блюдото и тортата на пода.

Блюдото се разби на парчета. Снежни буци крем се разхвърчаха на всички страни. Слугата скочи и избяга.

Чирачетата скачаха, танцуваха и крещяха.

Продавачът седеше на пода между отломките, в локва малинов сироп и в облаци от хубав френски крем, които печално се стапяха по развалините на тортата.

Продавачът с облекчение видя, че в сладкарското отделение се намират само чирачетата, а тримата главни сладкари ги няма.

„С чирачетата аз ще се спазаря и те ще ми помогнат да избягам — реше той. — Моите балончета ще ме спасят.“

Той здраво държеше връвчицата с балончетата.

Чирачетата го наобиколиха от всички страни. По очите им той виждаше, че балончетата са съкровище, че за чирачето е мечта и щастие да притежава дори едно балонче.

Той рече:

— Омръзнаха ми много тия приключения. Аз не съм мъничко момче и не съм герой. Не обичам да летя, боя се от тримата шишковци, не умея да украсявам тържествените торти. Много ми се иска да освободя двореца от своето присъствие.

Чирачетата престанаха да се смеят. Балончетата се полюляваха, въртяха се. От това движение слънчевата светлина припламваше в тях ту със син, ту с жълт, ту с червен пламък. Те бяха чудесни балончета.

— Можете ли да уредите бягството ми? — запита продавачът, като дърпаше връвчицата.

— Можем — рече едно чираче тихо. И добави: — Дайте ни вашите балончета.

Продавачът побледня.

— Добре — рече той равнодушно, — съгласен съм. Балончетата струват много скъпо. Мене много ми трябва тези балончета, но аз съм съгласен. Вие ми харесвате. Имате такива весели, открити лица и звънливи гласове.

„Дявол да ви вземе!“ — добави той на ума си.

— Главният сладкар е сега в склада — рече чирачето. — Той размерва продуктите за сладкишите, които поднасят за вечерния чай. Ние трябва да свършим, преди да се върне той.

— Вярно — съгласи се продавачът, — не бива да се бавим.

— Ей сега. Аз знам една тайна.

Като каза тези думи, чирачето се приближи до една голяма бакърена тенджерата, която стоеше върху един куб, иззидан с плочки, после вдигна похлупака.

— Дайте балончетата — настоя то.

— Ти да не си се побъркал! — разсърди се продавачът. — Защо ми е твоята тенджерата? Аз искам да избягам. Да не искаш да влизам в тенджерата, а?

— Тъкмо така.

— В тенджерата?

— В тенджерата.

— А после?

— После ще видите. Влезте в тенджерата. Това е най-добрият начин, по който можете да избягате.

Тенджерата беше толкова голяма, че в нея можеше да влезе не само слабичкият продавач, но дори и най-дебелият от тримата

шишковци.

— Влезте по-скоро, ако искате да успеете навреме.

Продавачът надникна в тенджерата. Тя нямаше дъно. Той видя черна пропаст като кладенец.

— Добре — въздъхна той. — Щом искаш в тенджерата, ще вляза в тенджерата. Това не е по-лошо от полета във въздуха и кремовата вана. И тъй довиждане, малки мошеници. Получете си откупа за моята свобода.

Той развърза възела и раздаде балончетата на чирачетата. Стигнаха за всички: тъкмо двадесет парчета, всекиму на отделна връвчица.

После с присъщата му непохватност той влезе в тенджерата с краката напред. Чирачето захлупи похлупака.

— Балончета! Балончета! — викаха чирачетата във възторг.

Те изтичаха от сладкарското отделение доле на ливадката в парка, под прозорците на сладкарското отделение.

Тук на открит въздух беше много по-интересно да си поиграят с балончетата.

И изведнъж в трите прозореца на сладкарското отделение се появиха тримата сладкари.

— Какво? — избоботи един от тях. — Какво е това? На какво прилича това безредие? Марш назад!

Чирачетата бяха така изплашени от вика, че изпуснаха връвчиците.

Щастието свърши.

Двадесет балончета бързо полетяха нагоре в сияещото синьо небе. А чирачетата стояха долу на тревата сред дъхавите цветове на секирчето, със зинали уста и вирнати глави в бели калпаци.

ГЛАВА V

НЕГЪРЪТ И ЗЕЛЕВАТА ГЛАВА

Вие помните, че тревожната нощ на доктора свърши с появяването на въжеиграча и гимнастика Тибул от камината.

Какво са правили двамата призори в работилницата на доктор Гаспар, остава неизвестно. Леля Ганимед, уморена от вълнение и дългото очакване на доктор Гаспар, заспа дълбоко и сънува кокошка.

На другия ден — значи тъкмо в оня ден, когато продавачът на детски балончета прилетя в Двореца на тримата шишковци и когато гвардейците намушкаха куклата на наследника Тутти — с леля Ганимед стана една неприятност. Тя изпусна мишката от капана. Тази мишка миналата нощ беше изяла един фунт мармалад. Още по-рано, през нощта в петък срещу събота, тя беше катурнала една чаша с карамфил. Чашата се счупи, а карамфилът, който знае защо, доби миризма на валерианови капки.

През тревожната нощ мишката се хвана в капана.

Когато стана рано сутринта, леля Ганимед вдигна капана. Мишката седеше с крайно равнодушен вид, като че не за пръв път седеше зад решетки. Тя се преструваше.

— Не яж друг път мармалад, щом не е твой! — рече леля Ганимед, като постави капана на лично място.

След като се облече, леля Ганимед отиде в работилницата при доктор Гаспар. Тя се готвеше да сподели с него радостта си. Вчера сутринта доктор Гаспар беше ѝ изразил съчувствието си за загубата на мармалада.

— Мишката обича мармалада, защото в него има много киселини — рече той.

Това утеши леля Ганимед.

— Мишката обича моите киселини... Да видим обича ли тя и моя капан?

Леля Ганимед се приближи до вратата, която водеше в работилницата. Държеше в ръцете си капана за мишки.

Беше ранна утрин. Зеленината блестеше в разтворения прозорец. Вятърът, който беше отнесъл тая утрин продавача на балончета, се

вдигна по-късно.

Зад вратата се чу движение.

„Горкичкият! — помисли леля Ганимед. — Мигар не е лягал да спи?“

Тя почука.

Докторът рече нещо, но тя не дочу.

Вратата се отвори. На прага стоеше доктор Гаспар. В работилницата миришеше на нещо прилично на изгоряла тапа. В ъгъла премигваше червеният, догарящ огън на тигела.

Очевидно доктор Гаспар през останалата нощ беше се занимавал с някаква научна работа.

— Добрутро! — весело рече докторът.

Леля Ганимед високо вдигна капана. Мишката душеше и бърчеше нослето си.

— Улових мишката!

— О! — докторът беше много доволен. — Я ми я покажете!

Леля Ганимед заситни към прозореца.

— Ето я!

Лелята подаде капана. И изведнъж тя видя един негър. До прозореца, на един сандък с надпис „Внимание!“, седеше красив негър.

Негърът беше гол.

Негърът беше в червени гащета.

Негърът беше черен, лилав, кафяв, блестящ:

Негърът пушеше лула.

Леля Ганимед извика толкова силно „ах“, че едва не се пръсна. Тя се завъртя като пумпал и разпери ръце като бостанско плашило. При това тя направи някакво неловко движение — вратичката на капана звънна, отвори се и мишката падна и изчезна кой знай къде.

Какъв беше ужасът на леля Ганимед!

Негърът се смееше високо, изпружил дълги голи крака в червени чехли, прилични на гигантски червени пиперки.

Лулата подскачаше между зъбите му като клон под напора на буря. А на доктора подскачаха и припламваха очилата. И той се смееше.

Леля Ганимед стремително изхвъркна от стаята.

— Мишка! — викаше тя. — Мишка! Мармалад! Негър!

Доктор Гаспар се затече подире ѝ.

— Лельо Ганимед — успокояваше я той, — напразно се вълнувате. Забравих да ви предупредя за своя нов опит. Но вие би трябвало да очаквате. Нали съм учен, нали съм доктор по различните науки, майстор на различни уреди. Аз правя всякакви опити. В моята работилница може да се види не само негър, но дори и слон. Лельо Ганимед... Лельо Ганимед... Негърът е едно, а пържените яйца са друго... Ние чакаме закуската. Моят негър обича много пържените яйца...

— Мишката обича киселините — шепнесе в ужас леля Ганимед, — а негърът обича пържени яйца...

— Та ето що. Пържените яйца донеси сега, а за мишката ще видим довечера. Довечера тя ще се улови, лельо Ганимед... Тя няма вече какво да прави на свобода... Мармаладът е изяден един път завинаги.

Леля Ганимед плачеше, като добавяше сълзи вместо сол в пържените яйца. Те бяха толкова люти, че дори заменяха пипера.

— Хубаво, че има много пипер. Твърде вкусно е! — хвалеше негърът и лапаше пържените яйца.

Леля Ганимед взимаше валерианови капки, които сега, кой знае защо, миришеха на карамфил. Навярно от сълзите.

После тя видя през прозореца как доктор Гаспар мина по улицата. Всичко беше в ред: новият шал, новият бастун, новите (макар и стари) обувца с красиви здрави токове.

Но до него вървеше негърът.

Леля Ганимед зажумя и седна на пода. По-точно, не на пода, а върху котката. Котката от ужас измяука. Леля Ганимед, изгубила самообладание, наби котката: първо, задето се вре под краката, а второ — задето не е съумяла да улови навреме мишката.

А мишката, която се промъкна от работилницата на доктор Гаспар в скрина на леля Ганимед, ядеше бадемови курабии и си спомняше с нежност за мармалада.

Доктор Гаспар Арнери живееше на „Улицата на сянката“. Като завиете от тази улица наляво, вие ще попаднете в пресечката, която носи името „Вдовицата Лизавета“, а оттам, прекосили улицата, която се слави с дъба, ударен от гръм, можете, като извървите още пет минути, да попаднете на Четиринадесетия пазар.

Доктор Гаспар и негърът се запътиха нагам. Вече се вдигаше вятър. Обезобразеният дъб скърцаше като люлка. Човекът, който лепи афиши, съвсем не можеше да се справи с листа, приготвен за залепване. Вятърът го дърпаше от ръцете му и го хвърляше в лицето му. Отдалеч можеше да се помисли, че той си бърше лицето с бяла салфетка.

Най-сетне човекът сполучи да притисне афиша до стобора.

Доктор Гаспар прочете:

Граждани! Граждани! Граждани!

Днес правителството на тримата шишковци урежда за народа празненство. Побързайте да отидете на Четиринадесетия пазар! Побързайте! Там ще има зрелища, развлечения, представления! Побързайте!

— Ето — рече доктор Гаспар, — ясно е всичко. Днес на „Площада на съда“ предстои екзекуцията на бунтовниците. Палачите на тримата шишковци ще отсекаат главите на ония, които са въстанали против властта на богатшите и лакомците. Тримата шишковци искат да излъжат народа. Те се страхуват, да не би народът, събран на „Площада на съда“, да изпотроши ешафотите, да убие палачите и да освободи своите братя, осъдени на смърт. Затова те уреждат развлечения за народа. Те искат да му отвлекат вниманието от днешната екзекуция.

Доктор Гаспар и неговият черен спътник стигнаха на пазарния площад. Около бараките се блъскаше народ. Между събраните доктор Гаспар не видя нито един франт, нито една дама в премяна с цвета на златни рибки и грозде, нито един знатен старец върху извезана със злато носилка, нито един търговец с грамадна кожена торба на хълбока.

Тук имаше бедни жители от покрайнините: занаятчии, работници, продавачи на ръжени питки, надничари, хамали, старици, просяци, сакати хора. Само понякога сивата, стара, окъсана дреха украсяваха било зелени маншети, било пъстра пелерина, било разноцветни ленти.

Вятърът развяваше побелелите коси на стариците като кече, изгаряше очите, късаше потъмнелите дрипи на просяците.

Лицата на всички бяха мрачни, всички очакваха нещо лошо.

— На „Площада на съда“ ще има екзекуция — приказваха хората. — Там ще паднат главите на нашите другари, а тук ще се пъчат смешници, на които тримата шишковци са платили много злато.

— Да идем на „Площада на съда“! — зачуха се виковете.

— Ние нямаме оръжие. Ние нямаме пистолети и саби. А „Площадът на съда“ е обкръжен с три пръстена гвардейци.

— Войниците засега още им служат. Те стреляха в нас. Нищо! Ако не днес, утре те ще тръгнат заедно с нас против своите началници.

— Нощес на „Площада на звездата“ един гвардеец застрелял своя офицер. С това той спасил живота на гимнастика Тибул.

— А къде е Тибул? Сполучи ли той да избяга?

— Не се знае. Цялата нощ и на разсъмване гвардейците палеха работническите квартали. Те искаха да го намерят.

Доктор Гаспар и негърът се приближиха до панаирските бараки. Представлението още не почваше. Зад изпъстрените завески, зад преградките се чуваха гласове, подрънкваха звънчета, свиреха флейти, нещо пицеше, шумолеше, ръмжеше. Там актьорите се готвеха за представлението.

Завеската се дръпна и една грозна физиономия погледна оттам. Беше един испанец, чудесен стрелец с пистолет. Той имаше щръкнали мустаци и едното му око се въртеше.

— А — рече той, съгледал негъра, — и ти ли ще взимаш участие в представлението? Колко ти платиха?

Негърът мълчеше.

— Аз получих десет жълтици — хвалеше се испанецът. Той беше взел негъра за актьор. — Я ела насам — рече той шепнешком, с тайнствено лице.

Негърът се изкачи при завеските. Испанецът му разказа тайната. Излезе, че тримата шишковци били наели сто актьора, за да играят днес на тържищата и с играта си по всякакъв начин да възхваляват властта на богатшите и лакомците и заедно с това да чернят бунтовниците, оръжейния майстор Просперо и гимнастика Тибул.

— Те събраха цяла трупа: фокусници, укротители, клоуни, ездачки, търбухоговорители, танцьори... На всички дадоха пари.

— Мигар всички актьори се съгласиха да възхваляват тримата шишковци? — запита доктор Гаспар.

Испанецът зашътка:

— Шт! — той притисна пръст до устните. — За това не бива да се приказва високо. Мнозина се отказаха. Арестуваха ги.

Негърът сърдито плюна.

В това време засвири музика. В някои от бараките започна представлението. Тълпата се разшава.

— Граждани! — викаше от дървената естрада един клоун с кукуригащ глас. — Граждани! Позволете да ви поздравя...

Той се спря, като очакваше да се въдвори тишина. От лицето му се сипеше брашното.

— Граждани, позволете ми да ви поздравя със следното радостно събитие: днес палачите на нашите мили розови трима шишковци ще отсекаат главите на подлите бунтовници...

Той не доизрече. Един работник хвърли по него недоядената си питка. Тя залепи устата му.

— М-м-м-м-м!...

Клоунът мучеше, но нищо не помагаше. Неизпеченото, полусурово тесто му беше залепило устата. Той махаше ръце, мръщеше се.

— Така! Правилно! — завикаха сред тълпата.

Клоунът избяга зад преградката.

— Негодник! Той се е продал на тримата шишковци! За пари той хули ония, които са отишли да мрат за нашата свобода!

Музиката засвири по-силно. Присъединиха се още няколко оркестри: девет пищялки, три тръби, три тъпани и една цигулка, звуците на която предизвикваха зъбобол.

Собствениците на панаирските театри се стараеха с тази музика да заглушат шума на тълпата.

— Моля ви се, нашите актьори ще се изплашат от тези питки — рече един от тях. — Трябва да се преструваме, че нищо не е станало.

— Заповядайте, заповядайте! Представлението започва...

Друго едно театро се наричаше „Троянски кон“.

Изад завеската излезе директорът. На главата си той имаше висока шапка от зелено сукно, на гърдите си — кръгли бакърени копчета, на бузите си — старателно изрисувана красива руменина.

— Тихо! — рече той, като че говореше на немски. — Тихо! Нашето представление заслужава вниманието ви.

Известно внимание се постигна.

— За днешния празник ние поканихме бореца Лапитупа.

Та-ти-ту-та! — повтори тръбата.

Кречеталата изобразиха нещо като ръкопляскане.

— Борецът Лапитупа ще ви покаже чудесата на своята сила...

Оркестърът гръмна. Завесата се вдигна. На естрадата излезе борецът Лапитупа.

Наистина този грамаден мъжага в розово трико изглеждаше много силен.

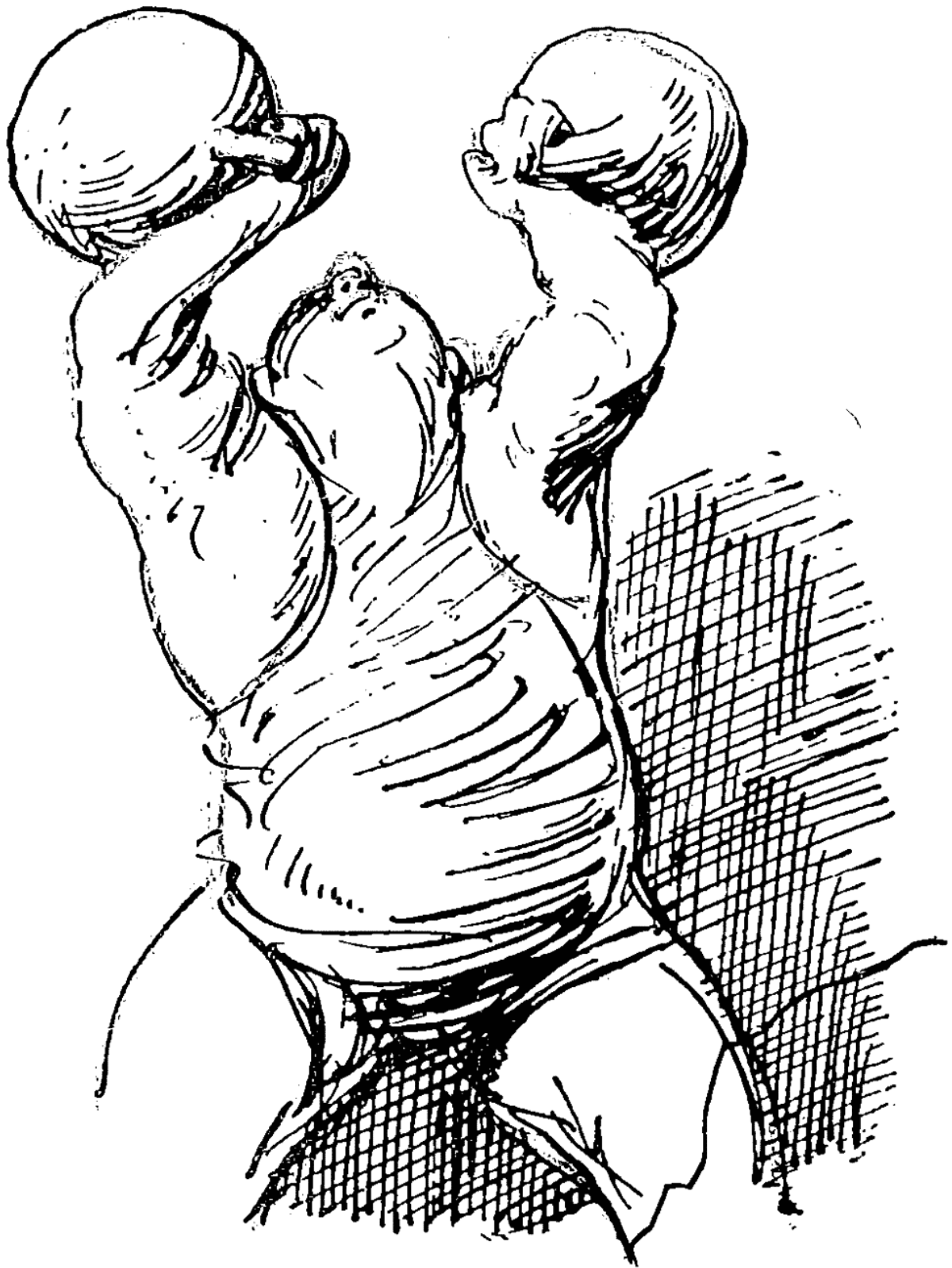
Той сумтеше и навеждаше глава като бик. Мускулите му мърдаха под кожата, сякаш зайчета, погълнати от боа.

Прислужниците донесоха гири и ги хвърлиха на естрадата. Дъските едва не се строшиха. Стълб от прах и стърготини изхвъркна нагоре. Екотът се разнесе из целия пазар.

Борецът започна да показва изкуството си. Той взе във всяка ръка по една гира, подхвърли гирите като топки, улови ги и после с все сила ги удари една в друга... Посипаха се искри.

— Ето — рече той. — Така тримата шишковци ще счупят главите на оръжейния майстор Просперо и на гимнастика Тибул.

Този борец беше също подкупен от златото на тримата шишковци.

— Ха-ха-ха! — прогърмя той, като се радваше на своята шега.

Той знаеше, че никой няма да се одързости да хвърли по него питка. Всички виждаха силата му.

В настъпилата тишина ясно прозвуча гласът на негъра. Цял бостан от глави се възви към него.

— Какво казваш? — попита негърът и сложи крак върху стъпалото.

— Аз казвам, че така, чело в чело, тримата шишковци ще строшат главите на оръжейния майстор Просперо и на гимнастика Тибул.

— Мълчи!

Негърът говореше спокойно, сурово и тихо.

— А ти кой си, черна мутро? — разсърди се борецът.

Той хвърли гирите и опря ръце на хълбоците си.

Негърът се качи на естрадата.

— Ти си много силен, но не си по-малко подъл. Отговори по-добре кой си? Кой ти даде право да се гавриш над народа? Аз те познавам. Ти си син на ковач. Баща ти и досега работи в завода. Сестра ти се нарича Ели. Тя е перачка. Пере дрехите на богатшите. Може би вчера гвардейците са я застреляли. А ти си предател!

Борецът се стъписа изумен. Негърът действително казваше истината. Борецът не разбираше нищо.

— Махай се! — викна негърът.

Борецът се опомни. Лицето му се наля с кръв. Той стисна пестници.

— Ти нямаш право да ми заповядваш! — с мъка продума той. — Аз не те познавам. Ти си дявол.

— Махай се! Ще броя до три. Едно!

Тълпата замря. Негърът беше с една глава по-нисък от Лапитупа и три пъти по-тънък от него, ала никой не се съмняваше, че ако избухнеше свада, ще победи негърът — толкова решителен, строг и уверен вид имаше той.

— Две!

Борецът сви глава.

— Дявол! — изсъска той.

— Три!

Борецът изчезна. Мнозина бяха замижали, очаквайки страшния удар, и когато разтвориха очи, бореца го нямаше вече. Той мигновено

изчезна зад преградката.

— Ето така ще прогони народът тримата шишковци! — весело рече негърът и вдигна ръце.

Тълпата беснееше от възторг. Хората пляскаха ръце и си хвърляха шапките във въздуха.

— Да живее народът!

— Браво! Браво!

Само доктор Гаспар недоволно поклащаше глава. От какво беше недоволен — не се знаеше.

— Кой е той? Кой е той? Кой е този негър? — любопитствуваха зрителите.

— И той ли е актьор?

— Никога не сме го виждали!

— Кой си?

— Защо излезе в наша защита?

— Позволете! Позволете!...

Някакъв дрипльо се промъкна през навалищата. — Беше същият просяк, който вчера вечерта разговаряше с цветарките и кочияшите. Доктор Гаспар го позна.

— Позволете! — вълнуваше се просякът. — Не виждате ли, че ни лъжат? Този негър е също такъв актьор, какъвто е и борецът Лапитуп. От една банда са. И той е получил пари от тримата шишковци.

Негърът стисна пестници.

Възторгът на тълпата се смени с гняв.

— Разбира се! Единият негодник прогони другия.

— Той се страхуваше, че ще набием другаря му и изигра един номер.

— Долу!

— Негодник!

— Предател!

Доктор Гаспар искаше да каже нещо, да въздържи тълпата, но беше късно. Дванадесетина души, изтичали на естрадата, наобиколиха негъра.

— Бийте го! — изписка една старица.

Негърът простря ръка. Той беше спокоен.

— Стойте!

Неговият глас заглуши виковете, шума и свирните. Стана тихо и в тишината спокойно и просто прозвучаха думите на негъра:

— Аз съм гимнастикът Тибул.

Настъпи смущение.

Пръстенът на нападателите се разчупи.

— Ах! — въздъхна тълпата.

Стотици хора се дръпнаха и останаха неподвижни.

И само някой смутено запита:

— А защо си черен?

— За това попитайте доктор Гаспар Арнери — и като се усмихваше, негърът посочи доктора.

— Разбира се, че е той!

— Тибул!

— Ура! Тибул е здрав! Тибул е жив! Тибул е с нас!

— Да, жив...

Но викът секна. Случи се нещо непредвидено и неприятно. Задните редове се завълнуваха. Хората се пръснаха на всички страни.

— Тихо! Тихо!

— Бягай, Тибул, спасявай се!

На площада се появиха три конника и една карета.

Беше капитанът от дворцовата гвардия граф Бонавентура, придружен от двама гвардейци. В каретата пътуваше дворцовият чиновник със счупената кукла на наследника Тутти. Нейната чудесна главица с подстригани къдри беше клюмнала печално на рамото му.

Те диреха доктор Гаспар.

— Гвардейци! — извика някой, колкото му държи глас.

Няколко души прескочиха през стобора.

Черната карета се спря. Конете клатеха глави. Звънеше и припламваше сбруята. Вятърът рошеше сините пера.

Конниците обкръжиха каретата.

Капитан Бонавентура имаше страшен глас. Ако цигулката предизвикваше зъбобол, от неговия глас човек получаваше усещане на изкъртен зъб.

Той се приповдигна на стремената и запита:

— Къде е къщата на доктор Гаспар Арнери?

Той опъваше юздите. На ръцете си имаше груби кожени ръкавици, разширени като фунии в горната част.

Старицата, върху която този въпрос попадна като кълбовидна мълния, уплашено махна с ръка в неопределена посока.

— Къде? — повтори капитанът.

Сега гласът му звучеше така, че ти се струваше изкъртен не един зъб, а цялата челюст.

— Аз съм тук. Кой ме търси?

Хората се разстъпиха. Доктор Гаспар, като пристъпваше внимателно, приближи до каретата.

— Вие ли сте доктор Гаспар Арнери?

— Аз съм доктор Гаспар Арнери.

Вратичката на каретата се отвори.

— Седнете веднага в каретата. Ще ви отведат у дома ви и там ще научите в какво се състои работата.

Лакеят скочи от мястото, дете стоеше зад каретата, и помогна на доктора да влезе. Вратичката хлопна.

Кавалкадата потегли, като разрови сухата земя. След минута всички се скриха зад ъгъла.

Нито капитан Бонавентура, нито гвардейците видяха зад тълпата гимнастика Тибул. Па и да видеха негъра, те нямаше да познаят в него оня, когото преследваха миналата нощ.

Изглежда опасността беше минала. Но изведнъж се чу змийски съсък.

Борецът Лапитуп подаде глава иззад преградата, обвита с хасе, и изсъска:

— Почакай... почакай, приятелче! — заплаши той Тибула с грамадния си пестник: — Почакай, аз ей сега ще настигна гвардейците и ще им кажа, че ти си тук!

Като каза това, той се прекачи през преградата. Преградата не издържа розовата грамада. Преградата изкряка с патешки глас и се счупи.

Борецът издърпа крака си от образувалата се пролука и като разбута купчината хора, се спусна подир каретата.

— Спрете! — викаше той тичешката, като размахваше кръгли голи ръце. — Спрете! Гимнастикът Тибул се намери! Гимнастикът Тибул е тук! Той е в ръцете ми!

Работата взимаше заплашителен обрат. А сега се намеси и испанецът с въртящото се око и пистолета, затъкнат в пояса; другия

пистолет той държеше в ръката. Испанецът вдигна шум. Той скачаше по естрадата и викаше:

— Граждани! Трябва да предадем Тибул на гвардейците, инак ще си изпатим. Граждани, не бива да се караме с тримата шишковци!

Към него се присъедини директорът на театро̀то, в което така несполучливо се представи борецът Лапитуп.

— Той провали представлението ми. Прогони бореца Лапитуп! Аз не искам да отговарям за негъра пред тримата шишковци.

Тълпата загради Тибул.

Борецът не можа да догони гвардейците. Той отново се появи на площада. Летеше с всички сили право към Тибул. Испанецът скочи от естрадата и измъкна втория си пистолет. Директорът на театро̀то намери отнякъде бял книжен кръг — дресираните кучета в цирка скачат през такива кръгове. Той размахваше този кръг и слезе, като куцаше, от естрадата подир испанеца.

Испанецът запъна спуська на пистолета.

Тибул разбра, че трябва да бяга. Тълпата му стори път. Следната минута Тибул го нямаше вече на площада. Като прескочи през стобора, той се намери в един бостан. Погледна през една пролука. Борецът, испанецът и директорът тичаха към бостана. Зрелището беше много смешно. Тибул се засмя. Борецът тичаше като побеснял слон, испанецът приличаше на плъх, който скача на задните си крака, а директорът куцаше като улучена врана.

— Ще те хванем жив! — викаха те. — Предай се!

Испанецът щракаше със спуська на пистолета и със зъбите си. Директорът раздрусваше книжния кръг.

Тибул очакваше нападението. Той стоеше върху рохкавата черна пръст. Наоколо имаше лехи. Тук растяха зеле, цвекло, виеха се някакви зелени мустачки, стърчаха стъбла, лежаха широки листа.

Всичко мърдаше от вятъра. Синьото чисто небе сияеше ярко.

Сражението започна.

И тримата се приближиха до стобора.

— Тук ли си? — запита борецът.

Никой не отговори.

Тогава испанецът рече:

— Предай се! Във всяка ръка имам по един пистолет. Пистолетите са от най-добрата фирма — „Мошеник и син“. Аз съм най-

добрият стрелец в страната, разбираш ли?

Тибул не беше майстор в стрелбата с пистолет. Той дори нямаше пистолет, но под ръката му или по-вярно под крака му имаше много глави зеле. Той се наведе, откъсна една, кръгла и тежичка, и я хвърли през стобора. Зелевата глава улучи директора в корема. После полетя втора, трета. Те се пръскаха не по-зле от бомби.

Враговете се слисаха.

Тибул се наведе да вземе четвърта. Той я хвана за кръглите бузи, направи усилие да я изскубне, но — уви! — зелевата глава не се откъсваше. Нещо повече — заговори човешки глас:

— Това не е зелева глава, а моята глава. Аз съм продавач на балончета. Избягах от двореца на тримата шишковци и попаднах в един подземен ход. Началото му е в една тенджерка, а краят тук. Той се простира под земята като дълго черво...

Тибул не вярваше на ушите си: зелевата глава се представяше за човешка!

Тогава той се наведе и погледна чудото. Очите трябваше да повярват. Очите на човек, който умее да ходи по въже, не лъжат.

Онова, което той видя, действително нямаше нищо общо с глава зеле. Беше кръглата физиономия на продавача на балончета. Както винаги, тя приличаше на чайник — на тънконос чайник, изписан с маргаритки.

Продавачът надничаше от земята, а разровената земя, разсипала се в мокри буци, обкръжаваше шията му като черна яка.

— Прекрасно! — рече Тибул.

Продавачът го гледаше с кръглите си очи, дето се отразяваше умиленото небе.

— Аз дадох на готварските чирачета балончетата си и чирачетата ме пуснаха... Ето на, едно от тези балончета хвърчи там...

Тибул погледна и видя високо-високо в ослепителната синева едно мъничко оранжево балонче.

Беше едно от балончетата, изпуснати от чирачетата.

Тримата, които стояха зад стобора и обмисляха плана за нападението, също видяха балончето. Испанецът забрави за всичко. Той подскочи два метра нагоре, завъртя второто си око и се прицели. Той беше страстен стрелец.

— Гледайте — викаше той, — високо колкото десет камбанарии лети едно глупаво балонче! Обзалагам се срещу десет жълтици, че ще го улуча. Няма по-добър стрелец от мене.

Никой не поиска да се обзаложи с него, но това не охлади испанеца. Борецът и директорът изпаднаха в негодувание.

— Магаре! — изръмжа борецът. — Магаре! Сега не е време да се занимаваме с ловене на балончета. Магаре! Ние трябва да заловим Тибул. Не си губи напразно куршумите!

Нищо не помагаше. Балончето изглеждаше твърде примамлива цел за ловкия стрелец. Испанецът започна да се мери, закрил неуморното си око. И докато той се мереше, Тибул измъкна продавача от земята. Какво зрелище представяше той! Какво само нямаше по дрехите му! И останки от крем и сироп, и късчета полепнала земя, и нежни звездички от захаросани плодове!

На това място, отдето Тибул го измъкна като тапа от бутилка, остана черна дупка. В тази дупка се порони пръст и се получи такъв звук като че едър дъжд тропаше по вдигнатия гюрук на някой екипаж.

Испанецът гръмна. Разбира се, той не улучи балончето. Уви! Той улучи зелената шапка на своя директор, която сама беше висока колкото една камбанария.

Тибул избяга от бостана, като прескочи през отсрещния стобор:

Зелената шапка падна, като се търколи подобно кюнец на самовар. Испанецът страшно се засрами: славата на най-добър стрелец беше пропаднала! Нещо повече — изчезна уважението на директора.

— Ах, негодник! — Директорът беше извън себе си и запъхтян от гняв, надяна с всички сили книжния кръг върху главата на испанеца.

Кръгът се разкъса с трясък и главата на испанеца се оказа в зъбчата книжна яка.

Само Лапитуп не беше зает. Но изстрелът подплаши околните кучета. Едно от тях изскочи отнякъде и се спусна върху бореца.

— Спасявайте се кой как може! — успя да извика Лапитуп.

И тримата удариха на бяг.

Продавачът остана сам. Той се покатери на стобора и погледна наоколо. Тримата приятели се търкаляха по зеления склон. Лапитуп скачаше на един крак, като се държеше за ухапания дебел прасец, директорът се покатери на едно дърво и висеше на него като кукумявка, а испанецът, като въртеше глава, щръкнала — из книжния кръг, стреляше по кучето и улучваше всеки път в бостанското плашило.

Кучето стоеше над склона и види се, не искаше да напада отново. Напълно задоволено от вкуса на Лапитуповия прасец, то въртеше опашка и широко се усмихваше, провесило розов блестящ език.

ГЛАВА VI

НЕПРЕДВИДЕНО ОБСТОЯТЕЛСТВО

— Питайте доктор Гаспар Арнери — отговори гимнастикът Тибул на въпроса, защо е станал негър.

Но и без да питаме доктор Гаспар, можем да се досетим за причините. Нека си спомним: Тибул беше успял да се скрие от полесражението. Нека си спомним: гвардейците бяха устроили хайка подир него, те палеха работническите квартали, стреляха на „Площада на Звездата“. Тибул намери убежище в къщата на доктор Гаспар. Но и тук всяка минута можеха да го намерят. Опасността беше очевидна. Твърде много хора го познаваха по лице.

Всеки бакалин беше на страната на тримата шишковци, защото сам беше дебел и богат. Всеки богаташ, който живееше в съседство с доктор Гаспар, можеше да обади на гвардейците, че докторът е подслонил Тибул.

— Трябва да си промените външността — рече доктор Гаспар оная нощ, когато Тибул се появи в къщата му.

И доктор Гаспар направи Тибул друг.

Той рече:

— Вие сте великан. Имате грамаден гръден кош, широки плещи, блестящи зъби, къдрави твърди черни коси. Ако не беше белият цвят на кожата, вие бихте приличали на североамерикански негър. Отлично. Ще ви помогна да станете черен.

Доктор Гаспар Арнери беше изучил сто науки. Той беше много сериозен човек, но имаше добродушен нрав. Ала за всяко нещо си има време. Понякога той обичаше да се развлича. Но и когато си почиваше, той оставаше учен. Тогава приготвяваше картинки за преваждане, които подаряваше на бедните деца от сиропиталището, правеше чудни фойерверки, играчки, майстореше музикални инструменти с нечувани прелестни гласове, съставяше нови бои.

— Ето — каза той на Тибул, — ето погледнете. В този флакон има безцветна течност. Но попадне ли на някакво тяло, под влиянието на сухия въздух тя боядисва тялото черно, при това тъкмо с такава лилава

отсянка, която е свойствена на негъра. А, ето в тоя флакон има есенция, която унищожават тая боя...

Тибул свали трикото си, ушито от разноцветни триъгълници, и се натърка с парливата, миришеца на неразгорели въглища течност.

След час той стана черен.

Тогава влезе леля Ганимед със своята мишка. Останалото знаем...

Да се върнем при доктор Гаспар. Ние се поделихме с него в оня миг, когато капитан Бонавентура го откара в черната карета на дворцовия чиновник.

Каретата летеше с всичка сила. Ние вече знаем, че борецът Лапитуп не я настигна.

В каретата беше тъмно. Попаднал вътре, докторът изпърво помисли, че седналият до него чиновник държи на коленете си дете — едно момиченце с разчорлени коси.

Чиновникът мълчеше. Детето също.

— Извинете, не съм ли заел много място? — попита учтивият доктор, като приповдигна шапката си.

Чиновникът отговори сухо:

— Не се безпокойте.

В тесните прозорци на каретата проблясваше светлина. След минута очите свикнаха с тъмното. Тогава докторът съзря дългия нос и полуспуснатите клепачи на чиновника и прелестното момиченце в празнична рокличка.

Момиченцето изглеждаше много печално. И навярно, беше бледо, но в полумрака това не можеше да се определи.

„Горкичката! — помисли доктор Гаспар. — Тя трябва да е болна.“

И отново се обърна към чиновника:

— По всяка вероятност нужна е моята помощ? Горкото дете е заболяло, нали?

— Да, нужна е вашата помощ — отвърна чиновникът с дългия нос.

„Няма никаква съмнение, че е племенница на един от тримата шишковци или мъничка гостенка на наследника Тутти. — Докторът градеше своите съображения. — Тя е богато облечена, носят я от двореца, капитанът на гвардията я съпровожда — ясно е, че е много важна особа. Ама нали не пуцат живи деца при наследника Тутти. По какъв начин това ангелче е попаднало в двореца?“

Докторът се губеше в догадки. Той отново се опита да завърже разговор с дългокосия чиновник:

— Кажете, от какво е болно това момиченце? Да няма дифтерит?

— Не, тя има дупка на гърдите.

— Искате да кажете, че белите й дробове не са в ред?

— Тя има дупка на гърдите — повтори чиновникът.

Докторът от учтивост се отказа да спори.

— Бедното момиченце! — въздъхна той.

— То не е момиченце, а кукла — рече чиновникът.

В това време каретата стигна до къщата на доктора.

Чиновникът с куклата и капитан Бонавентура влязоха подир доктора в къщата. Докторът ги прие в работилницата.

— Ако това е кукла, защо са нужни моите услуги?

Чиновникът започна да обяснява и всичко стана ясно.

Леля Ганимед, която не беше се съвзела още от сутрешните вълнения, надзърташе през дупчицата на ключалката. Тя виждаше страшния капитан Бонавентура. Той стоеше, като се подпираше на сабята си, и подрусваше крак в огромен ботуш с възбърнат горе кончов. Шпорите му приличаха на комети. Лелята виждаше печалното болно момиченце в розова празнична рокля, което чиновникът беше турил да седне на креслото. Момиченцето бе клюмнало глава с разчорлени коси и като че гледаше долу своите мили крачка, обути в атлазени пантофки със златни рози вместо пискюли.

Силен вятър блъскаше капака на прозореца в галерията и това хлопане пречеше на леля Ганимед да слуша.

Но тя все пак разбра нещо.

Чиновникът показва на доктор Гаспар заповедта на държавния съвет на тримата шишковци. Докторът я прочете и се разтревожи.

— Куклата трябва да бъде поправена до утре — рече и стана чиновникът.

Капитан Бонавентура звънна с шпорите си.

— Да... но... — докторът разпери ръце. — Аз ще се постарая, но мигар може да се гарантира? Аз не познавам механизма на тая вълшебна кукла. Трябва да го изуча, трябва да установя характера на повредите, трябва да приготвя новите части на този механизъм. За това е необходимо много време. Може би моето изкуство ще се окаже безсилно... Може би няма да успея да възстановя здравето на ранената кукла... Страхувам се, господа... Такъв къс срок... Само една нощ... Не мога да обещавам...

Чиновникът го прекъсна. Той вдигна пръст и рече:

— Скръбта на наследника Тутти е много голяма, за да можем да се бавим. Куклата трябва да възкръсне до утре. Такава е волята на тримата шишковци. Никой не смее да не се подчинява на тяхната заповед. Утре сутринта вие ще донесете поправената, здрава кукла в Двореца на тримата шишковци.

— Да... но... — протестираше докторът.

— Без приказки! Куклата трябва да бъде поправена до утре. Ако вие направите това, очаква ви награда, ако не — строго наказание.

Докторът беше потресен.

— Ще се постарая — мънкаше той. — Но разберете, това е твърде отговорна работа...

— Разбира се — отсече чиновникът и сне пръста си. — Аз ви предадох заповедта, вие сте длъжни да я изпълните. Сбогом!...

Леля Ганимед отскочи от вратата и избяга в стаята си, дето в ъгъла поскърцваше щастливата мишка. Страшните гости излязоха. Чиновникът седна в каретата; граф Бонавентура, пробляснал и иззвънтял, се метна на коня; гвардейците нахлупиха шапки. И всички заминаха.

Куклата на наследника Тутти остана в работилницата на доктора.

Докторът изпроводи посетителите, после, като намери леля Ганимед, рече ѝ с необикновено строг глас:

— Лельо Ганимед! Запомнете. Аз скъпя за славата си на мъдър човек, на изкусен доктор и изобретателен майстор. Освен това скъпя главата си. Утре сутринта мога да загубя и едното, и другото. Предстои ми тежка работа цялата тая нощ. Разбрахте ли? — Той размахваше заповедта на държавния съвет на тримата шишковци. — Никой не бива да ми пречи. Не вдигайте шум. Не тракайте с чиниите. Да няма миризма на недогорели въглини. Не къткайте кокошките. Не ловете мишки. Никакви пържени яйца, цветно зеле, мармалади и валерианови капки! Разбрахте ли?

Доктор Гаспар беше много сърдит.

Леля Ганимед се заключи в стаята си.

— Чудна работа, много чудна работа! — мърмореше тя. — Нищо не разбирам. Някакъв си негър, някаква си кукла, някаква си заповед... Настъпиха странни дни!

За да се успокои, тя реши да пише писмо на племенницата си. Стана нужда да пише много предпазливо, за да не скрибуца перото. Тя се страхуваше да не обезпокои доктора.

Мина час. Леля Ганимед пишеше. Тя стигна до описанието на чудния негър, който се появи днес сутринта в работилницата на доктор Гаспар.

„Те излязоха двамата. Докторът се върна с дворцовия чиновник и гвардейците. Те донесоха една кукла, която по нищо не се различава от момиченце, но негърът не беше с него. Къде се е дянал, не зная...“

Въпросът, къде се е дянал негърът, а той беше гимнастикът Тибул, безпокоеше и доктор Гаспар. Докато работеше над куклата, той не преставаше да мисли за съдбата на Тибул. Сърдеше се. Разговаряше сам със себе си:

— Каква непредпазливост! Аз го превърнах в негър и го боядисах с чудесна боя, направих го съвсем неузнаваем, а той сам се издаде днес на Четиринадесетия пазар. Та него могат да го хванат... Ах! И как е непредпазлив! Да не му се иска да попадне в желязната клетка?

Много голямо беше безпокойството на доктор Гаспар. Непредпазливостта на Тибул, после тази кукла... Освен това вчерашните вълнения, десетте ешафота на „Площада на съда“...

— Ужасно време! — възкликна докторът.

Той не знаеше, че днешната екзекуция е отменена. Дворцовият чиновник беше неразговорлив. Той не съобщи на доктора какво е станало днес в двореца.

Докторът разглеждаше бедната кукла и недоумяваше:

— Откъде са тези рани? Те са нанесени с хладно оръжие, навярно със сабя. Намушкали са куклата, чудесното момиченце... Кой ли е направил това? Кой ли се е осмелил да мушка със сабя куклата на наследника Тутти?

Докторът не предполагаше, че това са направили гвардейците. Той не можеше да допусне мисълта, че дори дворецовата гвардия се отказва да служи на тримата шишковци и минава на страната на народа. Как би се зарадвал той, ако узнаеше за това!

Докторът взе в ръце главицата на куклата. Слънцето летеше в прозореца. То силно осветяваше куклата. Докторът гледаше.

„Странно, много странно — размишляваше той. — Виждал съм нейде това лице... Е-да, разбира се! Виждал съм го, познавам го. Но къде? Кога? То беше живо, то беше живо лице на момиче, то се усмихваше, правеше чудни гримаси, беше внимателно, беше кокетливо и тъжно... Да, да. В това не може да има съмнение! Но проклетото късогледство ми пречи да запомням лицата.“

Той поднесе къдравата главица на куклата близо до очите си.

„Каква чудна кукла! Какъв умен майстор я е създал! Тя не прилича на обикновена кукла. Куклите обикновено имат сини ококорени очи, нечовешки и безсмислени, вирнато носле, разрязани като с пара устица, глупави руси къдрици, досуц както на агънце... Куклата изглежда щастлива наглед, но в действителност е глупава... А в тази кукла няма нищо кукленско. Кълна се, тя прилича на момиченце, превърнато в кукла!“

Доктор Гаспар се любуваше на своята необикновена пациентка. И през цялото време не го напускаше мисълта, че нейде някога е видял същото бледо лице, сивите внимателни очи, късите разчорлени косици. Особено познато му се стори накланянето на главата и погледа: тя навеждаше глава едва-едва встрани и гледаше доктора отдолу, внимателно, лукаво...

Докторът не издържа и високо запитва:

— Кукло, как те казват?

Но момиченцето мълчеше. Тогава докторът се опомни. Куклата беше развалена; трябваше да ѝ върне гласа, да поправи сърцето, да я научи отново да се усмихва, да танцува и да се държи тъй, както се държат момиченцата на нейна възраст.

„Тя има наглед дванадесет години.“

Не биваше да се бави. Докторът се зае за работа. „Трябва да възкреся куклата.“

Леля Ганимед дописа писмото си. Два часа тя се отегчава. После почна да я прихваща любопитство. „Каква е тази бърза работа, която трябва да извърши доктор Гаспар? Каква е тази кукла?“

Тя тихо се подкрадна до вратата на работилницата и надзърна през сърцевидната дупчица на ключалката. Уви! Там беше поставен ключът. Тя нищо не видя, но затова пък вратата се отвори и излезе доктор Гаспар. Той беше така разстроен, че дори не направи бележка на леля Ганимед за нейната нескромност. Леля Ганимед се засрами и без това.

— Лельо Ганимед — рече докторът. — Аз излизам. По-точно аз ще трябва да замина. Повикайте файтон. Той помълча, после почна да си търка челото с длан.

— Отивам в Двореца на тримата шишковци. Твърде възможно е да не се върна оттам.

Леля Ганимед отстъпи изумена:

— В Двореца на тримата шишковци?

— Да, лельо Ганимед. Работата е много мръсна. Докараха ми куклата на наследника Тутти. Тя е най-добрата кукла в света. Механизмът ѝ се счупил. Държавният съвет на тримата шишковци ми е заповядал да поправа тази кукла до утре сутринта. Заплашва ме строго наказание.

Леля Ганимед се готвеше да заплаче.

— И ето аз не мога да поправа тази клета кукла. Разглобих механизма, скрит в гърдите ѝ, разбрах неговата тайна, бих съумял да го възстановя. Но... такава дреболия! Зарад една глупава работа, лельо Ганимед, аз не мога да направя това. Там в този сложен механизъм има едно зъбчато колело — то се е пукнало... За нищо го не бива! Трябва да се направи ново. Имам подходящ метал, нещо като сребро... Но преди да пристъпя към работа, този метал трябва да престои в разтвор от сярна киселина поне два дни. Разбирате ли, два дни... А куклата трябва да бъде готова утре сутринта.

— А някакво друго колело не може ли да се постави? — плахо предложи леля Ганимед.

Докторът печално махна с ръка:

— Всичко опитах, нищо не излиза.

След пет минути пред къщата на доктор Гаспар стоеше покрита наемна бричка. Докторът беше решил да отиде в Двореца на тримата шишковци.

— Ще им кажа, че до утре сутринта куклата не може да бъде готова. Нека правят с мене, каквото искат...

Леля Ганимед хапеше престилката си и клатеше глава дотогава, докато не се изплаши, че главата ѝ ще се отърколи.

Доктор Гаспар сложи до себе си куклата и замина.

ГЛАВА VII

НОЩТА НА СТРАННАТА КУКЛА

Вятърът свиреше и в двете уши на доктор Гаспар. Получаваше се отвратителна мелодия, дори по-лоша от онзи негърски галоп, който подкарват в дует точилното колело и ножът под ръцете на старателния точилар.

Докторът потули ушите си с яката и се загърби към вятъра.

Тогава вятърът се залови за звездите. Той ту ги гасеше, ту ги търкаляше, ту ги захвърляше зад черните триъгълници на покривите. Когато тази игра му омръзна, той измисли облаците. Но облаците се разтурваха като кули. Тогава изведнъж вятърът стана студен: той изстина от злоба.

Докторът трябваше да се загърне в пелерината. Половината от пелерината си той даде на куклата.

— Карайте по-бързо! Карайте по-бързо! Моля ви се, карайте по-бързо!

Отведнъж без всякаква причина на доктора му стана страшно и той почна да подканя кочияша.

Беше много тревожно, тъмно и пусто. Само в няколко прозорци се появиха червеникави светлинки, капациите на останалите бяха затворени. Хората очакваха страшни събития.

Тази вечер много неща изглеждаха необикновени и подозрителни. И понякога докторът дори се страхуваше, че очите на странната кукла току-виж ще засветят в тъмното като две прозрачни камъчета. Той се мъчеше да не гледа своята спътница.

„Глупости — успокояваше се той. — Разиграли са се нервите ми. Най-обикновена вечер. Само има малко минувачи. Само вятърът така странно размята сенките им, че всеки срещнат ти се струва наемен убиец с крилата тайнствена пелерина... Само газените фенери по кръстопътищата горят с някаква мъртвешко-синя светлина... Ах, дано само по-скоро стигнем до Двореца на тримата шишковци!“

Има едно много добро средство против страха: да заспиш. Особено се препоръчва да се покриеш с одеялото презглава. Докторът прибягна към това средство. Одеялото той замени с шапката, която

плътно нахлупи над очите. И разбира се, започна да брои до сто. Това не помогна. Тогава той се възползува от едно силно действащо средство. Той повтаряше на себе си:

— Един слон и един слон — два слона; два слона и един слон — три слона; три слона и един слон — четири слона.

Стигна до цяло стадо слонове. А сто и двадесет и третият слон от въображаем слон се превърна вече в истински слон. И тъй като докторът не можеше да разбере слон ли е, или розовият борец Лапитуп, то очевидно докторът спеше и беше почнал да сънува.

Времето насъне минава много по-бързо, отколкото наяве. Във всеки случай докторът насъне успя не само да стигне до Двореца на тримата шишковци, но и да се яви пред техния съд. Всеки от тях стоеше пред него, хванал за ръка една кукла, както циганин държи своята маймунка в синя фуста.

Те не искаха да слушат никакви обяснения.

„Ти не си изпълнил заповедта — рекоха те. — Ти заслужаваш строго наказание. Заедно с куклата трябва да минеш по жицата над «Площада на звездата». Само че си свали очилата...“

Докторът молеше за прошка. Главно той се страхуваше за участието на куклата... Той казваше така:

„Аз вече съм привикнал, аз вече знам да падам... Ако се откъсна от жицата и падна в басейна, нищо няма да ми стане. Аз имам опит: падал съм заедно с кулата на“ площада при градските порти... Но куклата, клетата кукла! Тя ще се разтроши на парчета... Съжалете я... Защото аз съм уверен, че тя не е кукла, а живо момиче с чудесно име което съм забравил, което не мога да си спомня...“

„Не! — викаха шишковците. — Не! Никаква прошка! Такава е заповедта на тримата шишковци!“

Викът беше толкова силен, че докторът се събуди.

— Такава е заповедта на тримата шишковци! — викаше някой над самото му ухо.

Сега вече докторът не спеше. Викаха наяве. Докторът освободи очите си или по-точно очилата си изпод шапката и се озърна. Нощта, додето той спеше, беше успяла да почернее съвсем.

Екипажът беше спрял. Заобиколили го бяха някакви черни фигури: техният вик беше нахълтал в съня на доктора. Те размахваха фенери. От това из въздуха прелитаха решетчести сенки.

— Какво има? — попита докторът... — Къде се намираме? Кои са тия хора?

Една от фигурите се приближи и вдигнала фенера наспроти главата, освети доктора. Фенерът се разлюля. Ръката, която го държеше отгоре за халката, беше в ръкавица от груба кожа, силно разширена като фуния горе.

Докторът разбра: гвардейци.

— Такава е заповедта на тримата шишковци — повтори фигурата.

Жълтата светлина я разкъсваше на части. Проблясваше мушамената шапка, която в нощта правеше впечатление на желязна.

— Никой няма право да се приближи до двореца на повече от километър. Днес издадох тази заповед. В града има вълнение. По-нататък не може да се отива.

— Да, но аз трябва да се явя в двореца.

Докторът беше възмутен.

Гвардеецът говореше с железен глас:

— Аз съм началникът на караула — капитан Цереп. Няма да ви пусна нита крачка напред. Завръщай! — викна той на кочияша, като замахна с фенера.

Докторът го достраша. Ала той не се съмняваше, че ако узнаят кой е той и защо трябва да бъде в двореца, незабавно ще го пуснат.

— Аз съм доктор Гаспар Арнери — каза той.

В отговор проехтя смях. От всички страни затанцуваха фенери.

— Гражданино, ние не сме разположени да се шегуваме в такова тревожно време и в такъв късен час — рече началникът на караула.

— Повтарям ви: аз съм доктор Гаспар Арнери.

Началникът на караула изпадна в ярост. Той бавно, като отделяше думите на срички, изрече, съпровождайки всяка дума със звъntenето на сабята си:

— За да проникнете в двореца, вие се прикривате зад чуждо име. Доктор Гаспар Арнери не скита нощем. Особено тази нощ. Сега той е зает с много важна работа: той възкресява куклата на наследника Тутти. Чак утре сутринта той ще се яви в двореца. А вас като измамник аз ви арестувам.

— Какво?! — тук докторът вече изпадна в ярост.

„Какво?! Той смее да не ми вярва? Добре. Аз ей сега ще му покажа куклата!“

Докторът посегна да хване куклата — и изведнъж...

Куклата я нямаше. Докато беше спал, тя беше паднала от екипажа.

Докторът замръзна.

„Може би всичко това е сън?“ — мярна се в съзнанието му.

Уви! Това бе действителност.

— Е! — измуча началникът на караула, като стискаше зъби и мърдаше пръстите си, които държеха фенера. — Заминавайте по дяволите! Аз ви пущам, за да не си губя времето с такова старче...
Марш!

Трябваше да се подчинят. Кочияшът зави. Екипажът заскърца, конят изпръхтя, железните фенери се метнаха за последен път и клетият доктор потегли назад.

Той не издържа и заплака. С него така грубо разговаряха, нарекоха го старче, а най-главното — той беше загубил куклата на наследника Тутти!

„Това значи, че аз съм си изгубил ума в най-буквалния смисъл на думата.“

Той плачеше. Очилата му се замъглиха, той нищо не виждаше. Искеше му се да зарови глава във възглавката. През това време кочияшът подвикваше на коня. Десет минути трая огорчението на доктора. Скоро се възвърна свойствената му разсъдителност.

„Аз все още мога да намеря куклата — обмисляше той. — Тази нощ има малко минавачи. Това място е винаги пусто. Сигурно никой през това време не е минал по пътя...“

Той заповяда на кочияша да кара бавно и внимателно да оглежда пътя.

— Е, какво? Е, какво? — питаше той всяка минута.

— Не се вижда нищо. Не се вижда нищо — отвърщаше кочияшът.

Той съобщаваше за съвсем ненужни и безинтересни находки:

— Буренце.

— Не... не е това...

— Хубаво, голямо парче стъкло.

— Не.

— Скъсана обувка.

— Не — все по-тихо отговаряше докторът.

Кочияшът се стараеше колкото можеше. Той изгледа очите си. В тъмното виждаше така добре, сякаш не беше кочияш, а капитан на океански параход.

— А кукла, кукла не виждате ли? Кукла в розова рокличка?

— Кукла няма — казваше кочияшът с печален дебел глас.

— Ех, в такъв случай са я прибрали. Няма вече смисъл да се търси... Ей тук, на това място, заспах... Тогава тя още седеше до мене. Ах!

И докторът отново беше готов да заплаче.

Кочияшът на няколко пъти съчувствено подсмъркна.

— Какво да се прави?

— Ах, вече не знам... Ах, вече не знам... — Докторът седеше, оборил глава на ръцете си, и се полюляваше от скръб и от тласъците на екипажа. — Аз знам — каза той. — Е, разбира се... е, разбира се... Как по-рано не ми дойде това на ум. Тя е избягала, избягала е!... Аз заспах, а тя е избягала. Ясно. Тя е била жива. Аз веднага забелязах това. Впрочем това не намалява вината ми пред тримата шишковци...

В тоя миг му се прияде. Той помълча малко, а после заяви много тържествено:

— Днес не съм обядвал. Закарайте ме в най-близката гостилница.

Гладът успокои доктора.

Дълго пътуваха те по тъмните улици. Всички гостилничари бяха затворили вратите си. Всички шишковци преживяваха тази нощ тревожни часове.

Те бяха заковали нови резета и бяха запречили входовете със скринове и долапи. Те бяха затъкнали прозорците с дюшеци и шарени възглавници. Те не спяха. Всички, които бяха по-дебели и по-богати, очакваха тази нощ нападение. Дворните кучета не бяха хранени от сутринта, за да станат по-зорки и по-зли. Настъпила беше страшна нощ за богатите и дебелите. Те бяха уверени, че народът всяка минута може отново да се възбунтува. Слухът, че няколко гвардейци изменили на тримата шишковци, намушкали куклата на наследника Тутти и избягали от двореца, се беше разпространил из града. Това много тревожеше всички богаташи и лакомци.

— Дявол да го вземе! — възмуцаваха се те. — Ние не можем вече да се осланяме на гвардейците. Вчера те смазаха въстанието на народа, но днес ще насочат топовете си срещу домовете ни.

Доктор Гаспар изгуби всяка надежда да уталожил своя глад и да си почине. Наоколо нямаше никакви признаци на живот.

— Мигар ще трябва да си отида в къщи? — замоли се докторът. — Но то е толкова далече... Ще умра от глад.

Изведнъж той усети миризма на печено. Да, приятно миришеше на печено: навярно овнешко с лук. А кочияшът в същата минута видя наблизо светлина. Тясна ивица светлина се люлееше на вятъра.

Какво беше това?

— Дано е гостилница! — възкликна докторът във възторг.

Те се приближиха.

Излезе, че съвсем не е гостилница.

Настрана от няколко къщички, в едно пусто място, стоеше къща на колелета.

Тясната ивица светлина идеше от разтрога на неплътнo затворената врата на тази къща.

Кочияшът слезе от капрата и тръгна да разузнае. Забравил злополучията си, докторът се наслаждаваше на миризмата на печеното. Той сумтеше, подсвиркуваше с нос и примижаваше.

— Първо, аз се боя от кучетата! — викаше кочияшът из тъмнината. — Второ, тук има никакви стъпала...

Всичко мина благополучно. Кочияшът се изкачи по стъпалата към вратата и потропа.

— Кой е?

Тясната ивица светлина се превърна в широк ярък четириъгълник. Вратата се разтвори. На прага стоеше човек. Сред пустия околн мрак на този ярко осветен фон той изглеждаше плосък, изрязан от черна хартия.

Кочияшът отговори вместо доктора:

— Това е доктор Гаспар Арнери. А кой сте вие? Чия е тази къща на колела?

— Тук е театро на чичо Бризак — отвърна китайската сянка от прага. Тя, кой знае защо, се зарадва, завълнува се, замаха ръце. — Заповядайте, господа, заповядайте! Ние сме много доволни, че доктор Гаспар Арнери е посетил театро на чичо Бризак.

Щастлив край! Стига нощни скитания! Да живее театро на чичо Бризак!

И докторът, и кочияшът, и конят намериха убежище, вечеря, почивка. Къщата на колела излезе гостоприемна къща. В нея живееше странстващата трупа на чичо Бризак.

Кой не беше слушал това име! Кой не знаеше за театро на чичо Бризак! Цяла година театро устроиваше своите представления на пазарните площи в празнични дни и при панаири. Колко изкусни бяха тук актьорите! Как занимателни бяха техните представления! И главно: тук, в това театро, можеше да се види въжеиграчът Тибул.

Ние вече знаем, че той се беше прославил като най-добър въжеиграч в страната. Ние бяхме свидетели на неговата ловкост в „Площада на звездата“, когато по жицата той мина над страшната бездна под куршумите на гвардейците.

Колко мазоли наизскачваха по ръцете на зрителите, и малки, и големи, когато Тибул играеше на пазарните площи! Така усърдно му ръкопляскаха и бакалите, и бедните старици, и учениците, и войниците, и всички, всички... Сега впрочем бакалите и франтовете съжеляваха за своя предишен възторг: „Ние му ръкопляскахме, а той се сражава срещу нас“!

Театрото на чичо Бризак осиротя: гимнастикът Тибул го напусна. Доктор Гаспар не каза какво е станало с Тибул. Премълча той също за куклата на наследника Тутти.

Какво видя докторът в театро̀то, въ̀тре в къщата на колела?

Поканиха го да седне на един голям тъпан, украсен с яркочервени триъ̀гълници и златна жица, изплетена в мрежа. Къщата, построена като вагон, се състоеше от няколко стаички, разделени с платнени преградки.

Беше късно. Населението на театро̀то спеше. Човекът, който беше отворил вратата и приличаше на китайска сянка, беше не някой друг, а старият клоун. Наричаха го Август. Той беше дежурен през тази нощ. Когато докторът се приближи с колата до фургона, Август си готвеше вечеря. Действително това беше овнешко с лук.

Докторът седеше на тъпана, и оглеждаше помещението. Върху един сандък гореше газена лампа. По стените висяха обръчи с опъната на тях цигарена хартии, бяла и розова, дълги шарени камшици с блестящи металически дръжки, костюми, обсипани със златни кръгчета, извезани с цветя, звезди и разноцветни парцалчета. От стените гледаха маски. Върху някои от тях стърчаха рога; на други носът напомняше турски чехъл; на трети устата беше цепната от едното ухо до другото. Една маска се отличаваше с грамадните си уши. Най-смешното бе това, че ушите бяха човешки, само че много големи.

В ъгъла в една клетка имаше някакво мъничко зверче, човек не можеше да каже какво е. До една от стените стоеше дълга дървена маса. Над нея бяха окачени огледалца. Десет. До всяко огледалце стърчеше свещ, залепена на масата със собствения ѝ сок — стеарина. Свещите не горяха. На масата се търкаляха кутийки, четчици, бои, пудрилки, перуки, имаше изсипана розова пудра, съхнеха разноцветни локвички.

— Ние избягахме днес от гвардейците — заприказва клоунът. — Вие знаете, гимнастикът Тибул беше наш актьор. Гвардейците искаха да ни хванат: те мислят, че сме го скрили.

Старият клоун изглеждаше много печален.

— А ние сами не знаем къде е гимнастикът Тибул. Навярно са го убили или са го турили в желязна клетка.

Клоунът въздишаше и клатеше побелялата си глава. Звярът в клетката гледаше доктора с котешките си очи.

— Жалко, че вие толкова късно дойдохте при нас — казваше клоунът. — Ние много ви обичаме. Вие бихте ни успокоили. Ние знаем, че сте приятел на онеправданите, приятел на народа. Ще ви напомня един случай. Давахме представление на „Пазара на волския дроб“. Това беше миналата година през пролетта. Моето момиче пееше песничка...

— Така, така... — спомняше си докторът. Изведнъж той почувствува странно вълнение.

— Помните ли? Вие тогава бяхте на пазара. Гледахте нашето представление. Моето момиче пееше песента за баницата, която предпочела да изгори в печката, отколкото да попадне в стомаха на дебелия дворянин.

— Да, да... помня... По-нататък!

— Една знатна дама, старица, чу това и се обиди. Тя заповяда на дългокосите си слуги да издърпат ушите на моето момиче.

— Да, спомням си. Аз се намесих. Прогоних слугите. Дамата ме позна и се засрами. Така ли е?

— Да. После вие си отидохте, а моето момиче каза, че ако му били издърпали ушите слугите на знатната старица, то не би могло да живее... Вие го спасихте. То никога няма да забрави това!

— А къде е вашето момиче сега? — попита докторът; той много се вълнуваше.

Тогава старият клоун се приближи до платнената преградка и повика. Той изговори едно странно име, произнесе два звука, като че

разтвори мъничка, дървена кръгла кутийка, която мъчно се разтваря:

— Суок!

Минаха няколко секунди. После платнената врата се повдигна, и оттам надникна едно момиченце, леко понавело глава с разчорлени къдри. То гледаше доктора със сивите си очи, малко отдолу, внимателно и лукаво.

Докторът вдигна очи и изтръпна: беше куклата на наследника Тутти!

ТРЕТА ЧАСТ
СУОК

ГЛАВА VIII
МЪЧНАТА РОЛЯ НА МАЛКАТА АРТИСТКА

Да, това беше тя!

Но дявол да го вземе, откъде беше дошла тя? Чудо? Какво ти чудо? Доктор Гаспар прекрасно знаеше, че не стават чудеса. Това е, реши той, просто измама. Куклата е била жива и когато той има непредпазливостта да заспи в екипажа, тя е избягала като непослушно момиче.

— Няма защо така да се усмихвате! Вашата угодлива усмивка не намалява вашата вина — рече той строго. — Както виждате, съдбата ви е наказала. Съвсем случайно Ви намерих там, дете изглеждаше невъзможно да ви намеря:

Куклата опули очи. После замига като мъничко зайче и смутено погледна към клоуна Август. Той въздъхна.

— Коя сте вие, отговаряйте направо!

Докторът придаде на своя глас колкото може по-голяма строгост. Но куклата го гледаше тъй очарователно, че му беше много трудно да се сърди.

— Ето виждате — рече тя, — вие сте ме забравили. Аз съм Суок.

— Су-ок... — повтори докторът. — Но нали вие сте куклата на наследника Тутти!

— Каква кукла! Аз съм обикновено момиче...

— Какво?... Вие се преструвате!

Куклата излезе от преградката. Лампата ярко я осветяваше. Тя се усмихваше, навела настрана чорлавата си главица. Нейните коси имаха такъв цвят, какъвто имат перата на мъничките сиви птички.

Мъхнатото зверче в клетката я гледаше много внимателно.

Доктор Гаспар беше в пълно недоумение. След известно време читателят ще узнае цялата тайна. Но сега ние искаме да предупредим читателя за едно много важно обстоятелство, което се изплъзна от внимателния поглед на доктор Гаспар Арнери. В минути на вълнение човек понякога не забелязва такива обстоятелства, които, както казват възрастните, се хвърлят в очи.

И ето това обстоятелство: сега в панаирския фургон куклата имаше съвсем друг вид.

Сивите ѝ очи блестяха весело. Сега тя изглеждаше сериозна и внимателна, но от нейната скръб не беше останала нито следа. Напротив, вие бихте казали, че това е палавка, която се представя за скромна.

По-нататък. Къде се беше дянала нейната предишна великолепна рокля, розовата коприна, златните рози, дантелите, пулчетата, цялата тази приказна премяна, благодарение на която всяко момиче би могло да прилича, ако не на принцеса, поне на играчка от елха? Сега, представете си, куклата беше облечена повече от скромно. Блуза със синя матроска яка, вехти пантофки, достатъчно сиви, за да не бъдат бели. Пантофките бяха обути на бос крак. Не мислете, че от тази проста премяна куклата беше станала некрасива. Наопаки, тази премяна и прилягаше. Има такива пепеляшки: отпърво не ще ги удостоиш с поглед, а после, като се вгледаш по-внимателно, виждаш, че такава пепеляшка е по-мила от принцеса, още повече, че принцесите понякога се превръщат в жаби или обратното, жабите се превръщат в принцеси.

Но ето най-главното: вие помните, върху гърдите на куклата на наследника Тутти зееха страшни черни рани. А сега те бяха изчезнали.

Тя беше весела, здрава кукла!

Но доктор Гаспар не забеляза нищо. Може би в следната минута вече щеше да разбере каква е работата, но тъкмо в тази следна минута някой почука на вратата. И работите се забъркаха още повече. Във фургона влезе един негър!

Куклата изпищя. Звярът в клетката изфуча, макар да не беше котка, а някакво по-сложно животно.

Ние вече знаем кой е негърът. Знаеше това и доктор Гаспар, който беше направил този негър от обикновения Тибул. Но никой друг не знаеше тайната.

Смущението продължи пет минути. Негърът се държеше ужасно. Той сграбчи куклата, вдигна я нагоре и я зацелува по бузите и носа, при което този нос и бузи се извъртяха тъй енергично, че бихме могли да сравним целуващия негър с човек, който иска да ухапе ябълка, окачена на конец.

Старият Август затвори очи и втрещен от страх, се клатеше като китайски император, който решава въпроса: да отсеке ли на престъпника главата, или да го накара да изяде жив плъх без захар?

Едната пантофка падна от крака на куклата и улучи лампата. Лампата се катурна и предаде дух. Стана тъмно. Ужасът достигна своите предели. Тогава всички видяха, че започва да се разсъмва. Пролуките просветляха.

— Ето че вече се съмва — рече доктор Гаспар — и аз ще трябва да отида в Двореца на тримата шишковци заедно с куклата на наследника Тутти.

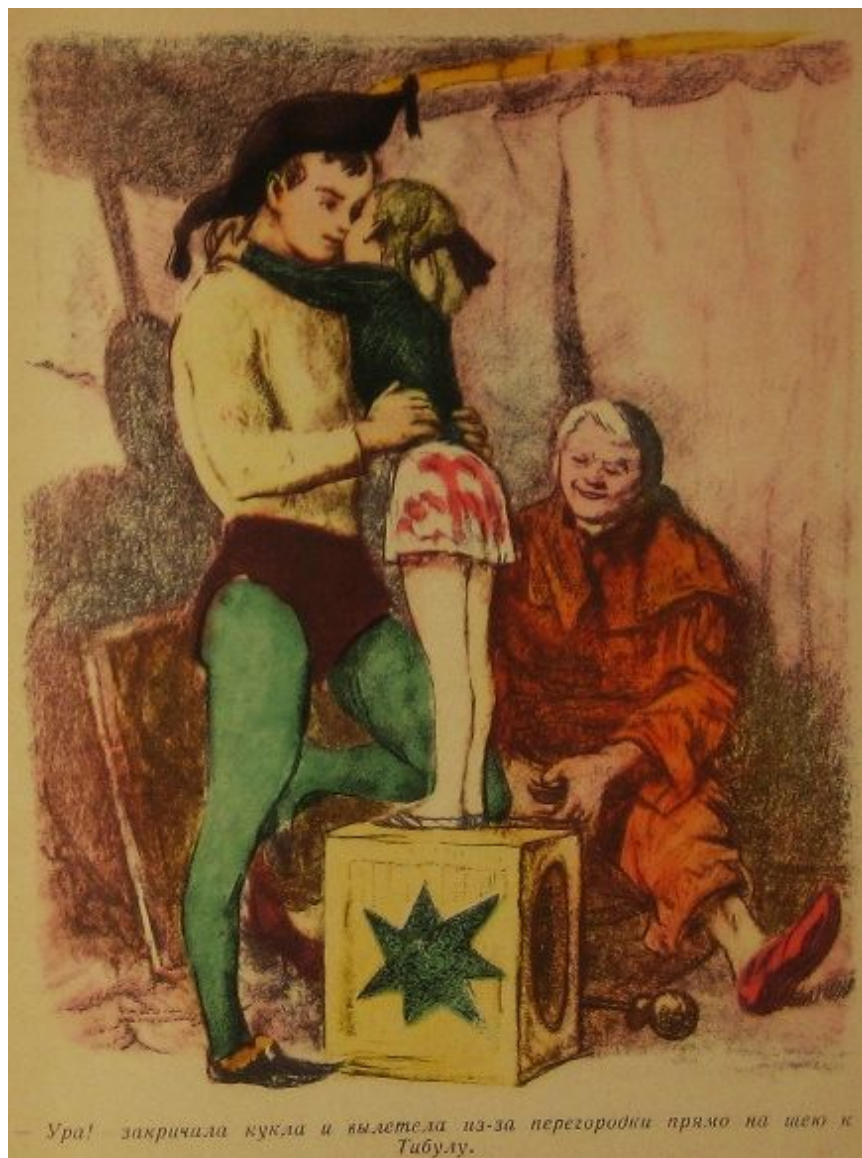
Негърът блъсна вратата. Сива светлина от улицата нахлу в жилището. Клоунът седеше както преди и очите му бяха затворени. Куклата беше се скрила зад преградката.

Доктор Гаспар набързо обясни на Тибул каква е работата. Той му разказа цялата история за куклата на наследника Тутти, как тя изчезнала и как сега щастливо се намерила тук във фургона.

Куклата зад преградката се вслушваше и нищо не разбираше.

„Той го нарича Тибул — чудеше се тя. — Че какъв Тибул е той? Той е ужасен негър. Тибул е красив, бял, а не черен...“

Тогава тя подаде едното си око и погледна. Негърът извади от джоба на червените си гащета продълговат флакон, отпуши го — флаконът писна като врабче — и почна да излива от флакона някаква течност върху себе си. След секунда се извърши чудо: негърът стана бял, красив и не черен. Не оставаше съмнение. Това беше Тибул!

— Ура! — извика куклата и хвъркна иззад преградката право на врата на Тибул.

Клоунът, който нищо не виждаше и реши, че е станало нещо ужасно, падна от онова, на което седеше, и остана неподвижен. Тибул го повдигна за гащите.

Сега вече куклата без покана разцелува Тибул.

— Чудесно! — казваше тя, задъхана от възторг. — Как беше станал толкова черен? Аз не те познах.

— Суок! — рече Тибул строго.

Тя веднага скочи от неговите огромни гърди и застана пред него мирно, не по-лошо от хубаво оловено войниче.

— Какво? — запита тя като ученичка.

Тибул сложи ръка на чорлавата ѝ глава. Тя го гледаше отдоле с щастливи сиви очи.

— Ти чу ли какво каза доктор Гаспар?

— Да. Той каза, че тримата шишковци му поръчали да излекува куклата на наследника Тутти. Той каза, че тази кукла, е избягала от неговия екипаж. Казва, че аз съм тази кукла.

— Той бърка — заяви Тибул. — Доктор Гаспар, тя не е кукла, смея да ви уверя. Тя, е моята малка приятелка, тя е момиче, танцуващата Суок, мой верен другар в цирковата работа.

— Вярно! — зарадва се куклата. — Та ние с тебе неведнъж сме ходили по въже.

Тя беше много доволна, че Тибул я нарече свой верен другар.

— Мили! — пошепна тя и потърка лице о ръката му.

— Как? — попита докторът. — Мигар тя е живо момиче? Суок, казвате?... Да! Да! Действително! Аз сега виждам ясно. Спомням си. Та нали съм виждал веднъж това момиче. Да... да... Та нали я спасих от слугите на старицата, които искаха да я набият с пръчки!

Тук докторът дори плесна с ръце.

— Ха-ха-ха! Е да, разбира се. Затова ми се струваше толкова познато личицето на куклата на наследника Тутти. Това е просто удивителна прилика или както казват в науката, феномен.

Всичко се разясни за общо удоволствие.

Развиделяваше се все повече и повече. В задния двор изкукурига петел.

И в тоя миг докторът отново се натъжи.

— Да, всичко това е прекрасно. Но това значи, че аз нямам куклата на наследника Тутти, това значи, че наистина съм я изгубил...

— Това значи, че вие сте я намерили — рече Тибул, като притискаше момичето към себе си.

— Ка-а-ак?

— Така. Ти разбираш ли ме, Суок?

— Мисля — тихо отвърна Суок.

— Е? — попита Тибул.

— Разбира се — каза куклата и се усмихна.

Докторът нищо не разбра.

— Слушаше ли ме ти, когато ние с тебе играехме пред тълпата в неделно време? Ти стоеше на шареното мостче. Аз казвах: „Але!“ — и ти слизаше на въжето и вървеше към мене. Аз те очаквах на средата, много високо над навалищата. Издавах едното коляно, пак ти казвах: „Але!“ и ти, стъпила на коляното ми, се качваше на моето рамо... Страх ли те беше?

— Не. Ти ми казваше: „Але!“ — значи трябваше да бъда спокойна и да не се страхувам от нищо.

— На, ето — рече Тибул — сега аз също ти казвам: „Але!“ Ти ще бъдеш кукла.

— Аз ще бъда кукла.

— Тя ще бъде кукла ли? — запита доктор Гаспар. — Какво значи това?

Надявам се, читателю, че вие разбрахте! Вие не сте преживявали толкова вълнения и почуди колкото доктор Гаспар, затова сте спокоен и по-скоро съобразявате.

Помислете си: докторът и досега не беше се наспал както трябва. И без това трябва да се чудим на неговия железен организъм.

Преди да пропеят втори петли, всичко беше вече решено. Тибул разви подробния план за действие.

— Ти, Суок, си артистка. Мисля, че макар да си млада, ти съвсем не си лоша артистка. Когато пролетес в нашето театро представяхме пантомимата „Глупавият крал“, ти прекрасно изигра ролята на Златното кочанче. После в балета ти представяше картинка за преваждане и чудно изобрази превръщането на воденичаря в чайник. Ти танцуваш по-добре от всички и по-добре от всички, пееш, ти имаш хубаво въображение и главно — ти си смело и съобразително момиче.

Суок стоеше почервеняла от щастие. Тя дори се чувствуваше неловко от тези похвали.

— И тъй, ти ще трябва да играеш ролята на куклата на наследника Тутти.

Суок запляска с ръце и разцелува всички поред: Тибул, стария Август и доктор Гаспар.

Доктор Гаспар усадил рядом с собой куклу и уехал.

— Почакай — продължаваше Тибул, — това не е всичко. Ти знаеш: оръжейният майстор Просперо седи в желязна клетка в Двореца

на тримата шишковци. Ти трябва да освободиш оръжейния майстор Просперо.

— Да отворя клетката ли?

— Да. Аз знам една тайна, която ще даде възможност на Просперо да избяга от двореца.

— Тайна?

— Да. Там има подземен ход.

И Тибул разказа за продавача на детски балончета.

— Началото на този ход се намира нейде в една тенджерка — навярно в дворцовата кухня. Ти ще намериш този ход.

— Добре.

Слънцето още не изгряваше, но птиците бяха се вече събудили. Зеленееше тревата на полянката, която се виждаше зад вратата на фургона.

При светлината загадъчният звяр в клетката се оказа обикновена лисица.

— Да не губим време! Предстои ни далечен път.

Доктор Гаспар рече:

— Сега ние трябва да изберем най-красивата от вашите рокли.

Суок домъкна всичките си премени. Те бяха възхитителни, защото беше ги измайсторила сама Суок. Като всяка талантива артистка, тя се отличаваше с добър вкус.

Доктор Гаспар дълго се рови в пъстрата купчина.

— Какво пък — рече той, — аз мисля, че тая рокля ще подхожда най-добре. Тя с нищо не е по-лоша от оная, която носеше осакатената кукла. Облечете я!

Суок се преоблече. В блясъка на изгряващото слънце тя стоеше наред фургона така нагиздена, че май никоя именица в света не би могла да се мери с нея. Роклята беше розова. А навремени, когато Суок направеше някое движение, струваше ти се, че вали златен дъжд. Роклята блестеше, шумеше и благоухаше.

— Готова съм — рече Суок.

Сбогуването продължи минута. Хората, които играят в цирка, не обичат сълзите. Те твърде често излагат своя живот. Освен това не биваше твърде горещо да се прегръщат, за да не измачкат роклята.

— Връщай се по-скоро! — така рече старият Август и въздъхна.

— А аз отивам в работническите квартали. Ние трябва да направим преглед на нашите сили. Работниците ме чакат. Те научиха, че аз съм жив и на свобода.

Тибул се загърна в пелерината, наложи широката са шапка, тъмните очила и големия си придаден нос, който беше необходима подробност към костюма на пашата в пантомимата „Поход към Кайро“.

В този вид беше невъзможно да го познаят. Наистина огромният нос го правеше безобразен, но затова пък и неузнаваем.

Старият Август застана на прага. Докторът, Тибул и Суок излязоха от фургона.

Денят встъпи в правата си.

— По-скоро! По-скоро! — бързаше докторът.

След минута той вече седеше в екипажа заедно със Суок.

— Не се ли страхувате? — попита той.

Суок в отговор се усмихна. Докторът я целуна по челото.

Улиците бяха още пусти. Човешки гласове се чуваха рядко. Но изведнъж се разнесе гръмовито кучешко лаене. После кучето заквича и заръмжа, сякаш някой му отнемаше кокала.

Докторът надникна от екипажа.

Представете си, беше същото куче, което беше ухапало бореца Лапитуп! Но това не беше всичко.

Докторът видя следното. Кучето се бореше с някакъв човек. Един дълъг и тънък човек с малка главица, в красив, но странен костюм, приличен на скакалец, издърпваше от устата на кучето нещо розово, красиво нещо, което не можеше да се разбере какво е. Розовите късове летяха на всички страни.

Човекът победи. Той изтръгна пляката и като я притискаше до гърдите си, се затече тъкмо натам, откъдето идеше докторът.

И когато той се срещна с екипажа, Суок, която гледаше зад гърба на доктора, видя нещо ужасно. Странният човек не тичаше, а се носеше с изящни скокове, като едва допираше земята, подобно на балетен танцьор. Зелените поли на фрака му летяха след него като крила на вятърна мелница. А на ръцете си — на ръцете си той държеше момиче с черни рани на гърдите.

— Това съм аз! — извика Суок.

Тя отскочи в дъното на екипажа и скри лице в плюшената възглавка.

Чул вика, похитителят се озърна и сега доктор Гаспар позна, че това е учителят по танци Раздватрис.

ГЛАВА IX

КУКЛАТА С ДОБЪР АПЕТИТ

Наследникът Тутти стоеше на терасата. Учителят по география гледаше, през бинокъла. Наследникът Тутти искаше да му донесат компас. Но това беше излишно.

Наследникът Тутти очакваше пристигането на куклата.

От силно вълнение той беше спал дълбоко и сладко цялата нощ.

От терасата се виждаше пътят от градските порти до двореца. Слънцето, възлязло над града, пречеше да се гледа. Наследникът беше заслонил с длан очите си, мръщеше се и съжаляваше, че не може да кихне.

— Още никой не се вижда — казваше учителят по география.

Възложили му бяха тази отговорна работа, защото той по своята специалност най-добре умееше от всички да се ориентира в пространствата, хоризонтите, движещите се точки и други подобни неща.

— А може би се вижда? — настояваше Тутти.

— Не се препирайте с мене. Освен бинокъла аз имам знания и точна представа за предметите. Ето аз виждам храста ясмин, който на латински има много красиво, но много мъчно за запомване име. Понататък виждам мостове и гвардейци, около които летят пеперуди, а после се точи пътят... Позволете! Позволете!...

Той нагласи бинокъла. Наследникът Тутти се изправи на пръсти. Сърцето му заби бързо-бързо, като да не беше си научил урока.

— Да — каза учителят.

И в това време трима конника се насочиха от дворцовия парк към пътя. Капитан Бонавентура с караула беше препуснал към екипажа, който се появи на пътя.

— Ура! — извика наследникът тъй пронизително, че в далечните села се обадиха гъските.

Долу под терасата учителят по гимнастика стоеше готов да хване във въздуха наследника, ако той от възторг се строполи през каменната ограда на терасата.

И тъй екипажът на доктор Гаспар се движеше към двореца. Не бяха потребни вече бинокълът и научните познания на учителя по география. Всички виждаха вече екипажа и белия кон.

Щастлив миг! Екипажът спря пред последния мост. Караулът от гвардейци се разстъпи. Наследникът махаше с две ръце и подскачаше, като разтърсваше златните си коси. И най-сетне той видя главното: един мъничък човек, като се движеше тронаво, старешки, излезе от екипажа. Гвардейците, като държаха сабите си почтително и му отдаваха чест, стояха по-отдалеч. Мъничкият човек извади от екипажа чудесна кукла, сякаш розов свеж букет, превързан с ленти.

Това беше възхитителна картина под синеещото утринно небе, в сиянието на тревата и слънцето.

След минута куклата беше вече в двореца. Срещата стана по следния начин.

Куклата вървеше без чужда помощ.

О, Суок прекрасно играеше ролята си! Ако тя попаднеше в обществото на истински кукли, те без всяко съмнение биха я взели за също такава кукла като тях.

Тя беше спокойна. Тя чувствуваше, че ролята ѝ се удава.

„Има по-трудни неща — мислеше тя, — например да жонглираш със запалена лампа или да правиш двойно салтомортале...“

А на Суок се случваше в цирка да прави и едното, и другото.

С една дума, Суок не се страхуваше. Дори ѝ се харесваше тази игра. Много по-силно се вълнуваше доктор Гаспар. Той вървеше зад Суок. Тя стъпваше със ситни крачки като балерина, която ходи на върха на пръстите си. Роклята ѝ се диплеше, трептеше и шумолеше.

Паркетът блестеше. Тя се отразяваше в него като розов облак. Тя бе много мъничка сред високите зали, които се увеличаваха в дълбочина от блясъка на паркета, а в ширина от огледалата.

Можеше да се помисли, че малка цветарска кошничка плава по грамадна тиха вода.

Тя вървеше весела и усмихната покрай стражата, покрай кожените и железни хора, които я гледаха като омагьосани, покрай чиновниците, които се усмихваха за първи път в живота.

Те отстъпваха пред нея, сторваха ѝ път, сякаш тя беше владетелка на този дворец, встъпила в своите права.

Стана тъй тихо, че се чуваха леките ѝ стъпки, които не шумяха по-силно от падащите листенца на цветята.

А отгоре по широката стълба, също тъй мъничък ѝ сияещ, се спускаше към куклата наследникът Тутти.

Те бяха еднакви на ръст.

Суок се спря.

„Та ето това бил наследникът Тутти!“ — продума тя.

Пред нея стоеше слабичко, прилично на зло момиче, момче, сивооко и малко скръбно, навело разчорлена глава настрана.

Суок знаеше кой е Тутти. Суок знаеше кои са тримата шишковци. Тя знаеше, че тримата шишковци са заграбили цялото желязо, всички въглища, цялото жито, добито с ръцете на бедния гладен народ. Тя добре помнеше знатната старица, която беше насъскала лакеите си

срещу мъничката Суок. Тя знаеше, че всички са от една пасмина: тримата шишковци, знатните старици, франтовете, бакалите, гвардейците — всички ония, крито бяха затворили оръжейния майстор Просперо в желязна клетка и се мъчеха да заловят нейния приятел гимнастика Тибул.

Когато тя отиваше в двореца, тя мислеше, че наследникът Тутти ще ѝ се стори отвратителен, нещо като знатната старица, само че с дълъг и тънък тъмночервен език, винаги изваден навън.

Но никакво отвращение тя не почувствува. По-скоро стана ѝ приятно, че го вижда.

Тя го гледаше с весели сиви очи.

— Ти ли си, кукло? — попита наследникът Тутти и простря ръка.

„Какво да правя? — уплаши се Суок. — Мигар куклите говорят? Ах, мене не ме предупредиха!... Аз не знам как се е държала оная

кукла, която гвардейците са съсекли...“

Но на помощ ѝ дойде доктор Гаспар.

— Господин наследник — рече той тържествено, — аз излекувах вашата кукла. Както виждате, не само ѝ върнах живота, но направих живота ѝ по-забележителен. Куклата несъмнено стана по-хубава, после тя получи нова великолепна рокля и най-главното — аз научих куклата ви да говори, да съчинява песнички и да танцува.

— Какво щастие? — тихо рече наследникът.

„Време е да действувам“ — реши Суок.

И малката артистка от театро̀то на чичо Бризак направи първия си дебют на новата сцена.

Тази сцена беше главната дворцова зала. А бяха се събрали маса зрители. Те се тълпяха от всички страни: по върховете на стълбите, в коридорите, по галериите. Те се подаваха от кръглите прозорци, изпълваха балконите, покатерваха се по колоните, за да виждат и слушат по-добре.

Много глави и гърбове с най-разнообразни цветове и бои горяха в яркото слънчево осветление.

Суок виждаше множество лица, които я гледаха, широко усмихнати.

Готвачите с разперени пръсти, от които като клей отклони се стичаха сладки червени рокове или кафяви тучни сосове; министри в разноцветни извезани мундири, сякаш маймуни, преоблечени като петли; мънички дебели музиканти в тесни фракове, придворни дами и кавалери, гърбави доктори, дългокоси учени, рошави бързоходци; прислуга, облечена не по-лошо от министрите.

Цялата тази маса се лепеше по всичко, по което можеше да се прилепи.

И всички мълчаха. Всички, притаили дъх, гледаха мъничкото розово създание, което спокойно и с голямо достойнство на дванадесетгодишно момиче посрещаше стотиците погледи. Тя съвсем не се смущаваше. Тези зрители надали бяха по-строги от зрителите по площадите, дето едва ли не всеки ден играеше Суок. О, там имаше много строги зрители: зяпачи, войници, актьори, ученици, дребни търговци! И от тях Суок не се страхуваше. А те казваха:

— Суок е най-добрата артистка в света...

И хвърляха на нейното килимче последната си дребна, монета. А между това за такава мъничка монета можеше да се купи баничка с черен дроб, която за някоя плетачка на чорапи заменяше и закуска, и обяд, и вечеря.

И ето Суок започна да играе истински своята роля на кукла.

Тя допря върховете на обувките си, после се приповдигна на тях, повдигна към лицето си свити в лактите ръце и като мърдаше двете си кутрета по подобие на китайски мандарин, започна да пее песничка. Едновременно тя поклащаше глава надясно и наляво в такт с мелодията.

Усмиваше се тя кокетливо и лукаво. Но през цялото време се стараяше очите ѝ да бъдат кръгли и широки както на всички кукли.

Тя пееше така:

*Със наука неизвестна,
разгорил в тигела жар,
възкреси ме, знай, чудесно
докторът добър Гаспар.
Погледни: аз се усмигнах.
Чуваш ли: въздъгнах аз...
Тъй животът ми затихнал
се пробуди в мен завчас.
Цял живот до сетни сили
дирих те в тоз свят жесток...
Не забравяй ти, мой мили,
своята сестра Суок!
Мойта смърт бе много къса,
съживена тоя ден,
аз те виждах във съня си
как ридаше за мен.
Виж как трепкат мигли леки,
как припламва взор дълбок.
Не забравяй ти навеки
своята сестра Суок!*

— Суок — тихо повтори Тутти.

Очите му бяха пълни със сълзи и от това изглеждаше, че той има не две, а четири очи...

Куклата свърши песничката и направи реверанс. Залата възторжено въздъхна. Всички се раздвижиха, закимаха с глава, зацъкаха с език.

Действително мелодията на песничката беше очарователна, макар и малко тъжна за такъв млад глас, а самият глас звучеше с такава прелест, че сякаш излизаше от сребърно или стъклено гърло.

— Тя пее като ангел — чуха се в тишината думите на диригента.

— Само че песничката ѝ е малко странна — забеляза някакъв сановник и орденът на гърдите му иззвънтя.

Тук критиката се прекъсна. В залата влязоха тримата шишковци. Струпването на публика можеше да им се стори неприятно. Всички се спуснаха към изходите. В бъркотията един готвач залепи петте си пръста с целия запас от малинов сок върху гърба на някаква хубавица. Хубавицата изпищя и при това стана ясно, че е имала изкуствена челюст, защото челюстта падна. Един дебел гвардейски капитан настъпи красивата челюст с некрасивия си груб ботуш.

Чу се: хряс, хряс! — и церемониалмайсторът, който случайно беше попаднал тук, изпсува.

— Насипани са орехи! Працят под краката! Възмутително!

Хубавицата, която изгуби челюстта, поиска да извика и дори вдигна ръце нагоре, но — уви! — заедно с челюстта беше, изчезнал и гласът ѝ. Тя само изфъфли нещо неразумно.

След минута в залата нямаше излишни хора. Останаха само отговорните лица.

И ето Суок и доктор Гаспар се представиха пред тримата шишковци.

Тримата шишковци не изглеждаха развълнувани от вчерашните събития. Току-що в парка те бяха играли на топка под наблюдението на дежурния лекар. Това правеха за движение. Те бяха много уморени. Потните им лица лъщяха. Ризите бяха полепнали по гърбовете им и тези гърбове приличаха на корабни платна, издути от вятъра. Единият от тях имаше под окото си синина във форма на некрасива роза или на красива жаба. Другият Шишко боязливо поглеждаше тази некрасива роза.

„Той е хвърлил топката в лицето му и го е украсил с това синьо петно“ — помисли Суок.

Пострадалият Шишко сумтеше страховито. Доктор Гаспар смутено се усмихваше. Шишковците мълком огледаха куклата. Сияещият вид на наследника Тутти им беше вдъхнал добро настроение.

— Е — рече единият, — вие ли сте доктор Гаспар Арнери?

Докторът се поклони.

— Е, ами как е куклата? — запита другият.

— Тя е чудесно! — възкликна Тутти.

Шишковците никога не бяха го виждали толкова оживен.

— Отлично! Тя действително изглежда добре...

Първият Шишко изтри с длан челото си, злобно изкряка и рече:

— Доктор Гаспар, вие изпълнихте нашата заповед. Сега имате право да искате награда.

Настъпи мълчание.

Мъничкият секретар с червеникава перука държеше перото, готов да запише желанието на доктора.

Докторът почна да излага молбата си:

— Вчера на „Площада на съда“ построиха десет ешафота за екзекутиране на въстаналите...

— Екзекутират ги днес — пресече го Шишкото.

— Аз тъкмо това имам предвид. Моята молба е такава: аз моля да подарите на всички пленници живот и свобода. Аз моля да се отмени наказанието съвсем и да се изгорят тези ешафоти.

Рижавият секретар, зачул тази молба, изпусна от ужас перото. Перото, превъзходно изострено, се заби в крака на Втория Шишко. Той извика и се завъртя на един крак. Първият Шишко, притежател на синьото петно, злорадно се закиска: за него бяха отмъстили.

— Дявол да го вземе! — викаше Вторият Шишко, като издърпваше от ходилото на крака си перото като стрела. — Дявол да го вземе! Тази молба е престъпна! Да не сте посмели, да искате такива неща!

Рижавият секретар офейка. Вазата с цветя, която катурна пътем, летеше подире му и се пръскаше на части като бомба. Получи се пълен скандал. Шишкото изтръгна перото и го запрати подир секретаря. Но може ли човек да бъде добър копиометател при такава дебелина! Перото улучи един гвардеец в задника. Но той като ревностен служител остана неподвижен. Перото продължаваше да стърчи в неподходящото място дотогава, докато гвардеецът не бе сменен от караул.

— Аз искам да се подари живота на всички работници, осъдени на смърт. Аз искам да се изгорят ешафотите — повтори докторът невисоко, но твърдо.

В отговор се чуха виковете на шишковците. Човек добиваше впечатление, че някой чупи трески.

— Не! Не! Не! За нищо на света! Те ще бъдат наказани!

— Умрете! — пошепна докторът на куклата.

Суок съобрази каква е работата. Тя отново се изправи на пръстите на краката си, изписка и се олюля. Роклята ѝ затрептя като крилца на уловена пеперуда, главата ѝ клюмна — всяка секунда куклата можеше да падне.

Наследникът се спусна към нея.

— Ах! Ах! — извика той.

Суок изписка още по-тъжно.

— Ето — рече доктор Гаспар — виждате ли? Куклата отново ще изгуби живота си. Механизмът, затворен в нея, е твърде чувствителен. Тя съвсем ще се развали, ако вие не изпълните молбата ми. Мисля, че господин наследникът няма да бъде много доволен, ако куклата му стане негодна розова дрипа.

Гняв обзе наследника. Той затропа с крака като слонче. Замижа и замаха с глава.

— За нищо на света. Чувате ли, за нищо на света! — викаше той. — Изпълнете молбата на доктора! Аз няма да дам куклата си! Суок! Суок! — разрида се той.

То се знае, шишковците отстъпиха. Дадена беше заповед. Помилването беше обявено. Щастливият доктор Гаспар се отправи за дома.

„Ще спя цяло денонощие“ — размишляваше той из пътя.

Когато влизаше в града, той вече чуваше как приказват, че на „Площада на съда“ горят ешафотите и че богатите са много недоволни от това, че екзекуцията на бедняците няма да се извърши.

И тъй Суок остана в Двореца на тримата шишковци.

Тутти излезе с нея в градината.

Наследникът тъпчеше цветята, убоде се от един бодлив тел и едва не падна в басейна. Той не виждаше нищо от щастие.

„Мигар той не разбира, че съм живо момиче? — чудеше се Суок. — Аз не бих се оставила така да ме излъжат.“

Донесоха закуската. Суок видя сладкишите и си спомни, че само миналата година през есента е могла да си хапне един сладкиш. И старият Август уверяваше, че не бил сладкиш, а курабия. А сладкишите на наследника Тутти бяха великолепни. Взели сладкишите за цветя, десет пчели се спуснаха над тях.

„Какво да правя? — измъчваше се Суок. — Мигар куклите не ядат? Има разни кукли... Ах, как ми се ядат сладкиши!“

И Суок не издържа.

— Искам едно парченце... — рече тя тихо. Руменина покри бузите ѝ.

— Хубаво! — зарадва се наследникът. — А по-рано ти не искаше да ядеш. По-рано ми беше така досадно да закузвам сам. Ах, колко, е хубаво! Ти имаш вече апетит.

И Суок изяде едно парченце. После още едно, още едно и още едно. И изведнъж тя видя, че слугата, който следеше отдалеч наследника, я гледа и нещо повече — гледа я с ужас.

Слугата беше разтворил широко уста.

Слугата беше прав.

Никога не беше му се случвало да види кукли да ядат.

Суок се изплаши и изтърва четвъртия сладкиш, най-сипкавият и със зърно грозде.

Но работата мина благополучно. Слугата разтърка очите и си затвори устата.

— Така ми се е сторило. От жегата!

Наследникът приказваше, без да спре. После, уморен, той замълча.

Беше много тихо в този горещ час. Вчерашният вятър, както се вижда, беше отлетял много надалеч. Сега всичко бе замряло. Дори птиците не хвърчаха.

И в тази тишина Суок, седнала до наследника върху тревата, чу необясним, равномерно повтарящ се звук, наподобяващ цъкането на часовник, скрит в памук. Само че часовникът прави „тик-так“, а този звук беше такъв: „Чук-чук“.

— Какво е това? — попита тя.

— Какво? — Наследникът вдигна вежди като възрастен човек в минута на почуда.

— Ами това: чук-чук... Часовник ли е? Ти имаш часовник?

Настана отново тишина и пак в тишината нещо чукаше. Суок повдигна пръст. Наследникът се послуша.

— Това не е часовник — рече той тихо. — Моето желязно сърце бие...

ГЛАВА X

МЕНАЖЕРИЯТА

В два часа повикаха наследника Тутти в класната стая. Този час той имаше урок. Суок остана сама.

Никой, разбира се, не подозираше, че Суок е живо момиче. По всяка вероятност истинската кукла на наследника Тутти, която се намираше сега във властта на учителя по танци Раздватрис, се държеше с не по-малка непринуденост. Сигурно някой много изкусен майстор беше направил оная кукла. Наистина тя не ядеше сладкиши. Но може би наследникът Тутти беше прав. Може би действително тя чисто и просто е нямала апетит.

И тъй Суок остана сама.

Положението ѝ беше затруднително.

Огромен дворец, бърканица от входове, галерии, стълбища.

Страшни гвардейци, непознати сурови хора с разноцветни перуки, тишина и блясък.

На нея не обръщаха внимание.

Тя стоеше в спалнята на наследника, до прозореца.

„Трябва да си изработя план за действие — реши тя. — Желязната клетка с оръжейния майстор Просперо се намира в менажерията на наследника Тутти. Аз трябва да проникна в менажерията.“

Вие вече знаете, че на наследника не показваха живи деца. Никога, дори в затворена карета, не бяха го водили в града. Той растеше в двореца. Учета го на науки, четяха му книги за жестоки царе и пълководци. На хората, които го заобикаляха, бе забранено да се усмихват. Всичките му възпитатели и учители бяха мършави високи старци с плътно стиснати устни и скули с барутен цвят. Освен това те страдаха от недобро храносмилане. А при такава болест на човек не му се усмихва.

Наследникът Тутти никога не чуваше весел звънлив смях. Понякога само до него долиташе кикотът на някой пиян саламджия или на шишковците, които гощаваха своите не по-малко шишкови гости. Но мигар това може да се нарече смях! Това беше ужасен рев, от който на човек му става не весело, а страшно.

Усмиваше се само куклата. Но усмивката на куклата не се струваше на шишковците опасна. Освен това куклата мълчеше. Тя не би могла да разкаже на наследника за много неща, които дворецовият парк и стражата с барабаните при железните мостове скриваха от него. И затова той не знаеше нищо за народа, за сиромашията, за гладните деца, за фабриките, рудниците, затворите, за селяните, за това, че богатшите карат бедняците да се трудят и обсебват всичко, направено от мършавите ръце на бедняците.

Тримата шишковци искаха да възпитат зъл, жесток наследник. Лишили го бяха от обществото на деца и бяха му уредили менажерия.

„Нека гледа зверовете — решиха те. — Ето той има мъртва, бездушна кукла, и ето сега ще има зли зверове. Нека вижда как хранят тигрите със сурово месо и как боата гълта жив заек. Нека слуша гласовете на хищните зверове и гледа в техните червени дяволски зеници. Тогава ще се научи да бъде жесток.“

Но работите се стекоха не така, както искаха шишковците.

Наследникът Тутти се учеше прилежно, слушаше страшните летописи за герои и царе, гледаше с омраза пъпчивите носове на възпитателите си, но не ставаше жесток.

Общуването с куклата той обикна повече от обществото на зверовете.

Разбира се, вие можете да кажете, че за едно дванадесетгодишно момче е срамно да се забавлява с кукли. В тази възраст мнозина биха предпочели да ходят на лов за тигри. Но тук имаше една причина, която ще стане ясна, когато му дойде времето.

Да се върнем към Суок.

Тя реши да дочака вечерта. И наистина една кукла, която се скита посред бял ден самотна из двореца, би могла да събуди подозрение.

След уроците те пак се срещнаха.

— Знаеш ли — рече Суок, — когато лежах болна при доктор Гаспар, присъни ми се странен сън. Сънувах, че от кукла съм се превърнала в живо момиче... И като че съм циркова артистка. Аз живеех в панаирски фургон с други актьори. Циркът пътуваше от място на място, спираше се по панаирите, на големите площади и уреждаше представления. Аз ходех по въже, танцувах, умеех да правя трудни акробатически номера, играех разни роли в пантомимите...

Наследникът я слушаше с широко разтворени очи.

— Ние бяхме много бедни. Много често не обядвахме... Имахме голям бял кон. Наричаха го Анра. Аз яздох върху него и жонглирах, изправена на широкото седло, покрито с прокъсан жълт атлаз. И конят умря, защото цял месец ние имахме много малко пари, за да го храним добре...

— Бедни ли сте били? — запита Тутти. — Не разбирам. Защо сте били бедни?

— Ние играехме пред сиромаси. Сиромасите ни хвърляха дребни бакърени пари, а понякога след представлението шапката, с която клоунът Август обхождаше зрителите, оставаше съвсем празна.

Наследникът Тутти не разбираше нищо.

И Суок му разказваше, дорде не настъпи вечерта. Тя говореше за суровия сиромашки живот, за големия град, за знатната старица, която искала да я набие, за живите деца, срещу които богатите насъскат кучетата си, за гимнастика Тибул и оръжейния майстор Просперо, за това, че работниците, миньорите, моряците искат да унищожат властта на богатите и шишковците.

Най-много говореше тя за цирка. Постепенно се увлече и забрави, че разказва сън.

— Аз много отдавна живея в театро на чичо Бризак. Дори не помня откога зная да танцувам, да яздя и да се въртя на трапезите. Ах, на какви чудесни неща съм се научила! — Тя плесна с ръце. — Ето например миналата неделя ние играехме в пристанището. Аз свирех валс с кайсиеви костилки?

— Как с кайсиеви костилки?

— Ах, ти не знаеш! Мигар не си виждал свирка, направена от кайсиева костилка? Това е много просто. Аз събрах дванадесет костилки и направих от тях свирки. На, търках, търках о камъка, докато не се получи дупчица.

— Колко интересно!...

— Можеш да свиркаш валс не само с дванадесет костилки. Аз знам да свиря и с ключе...

— С ключе! Как? Покажи. Аз имам чудно ключе...

Като каза това, наследникът Тутти разкопча яката на куртката си и свали от врата си тънко синджирче, на което се люлееше мъничък бял ключ.

— Ето!

— Защо го криеш на гърдите си? — попита Суок.

— Канцлерът ми даде този ключ. Този ключ е от една клетка в моята менажерия.

— Та ти у себе си ли криеш ключовете от всички клетки?

— Не. Но казаха ми, че той е най-важният ключ. Аз трябва да го пазя...

Суок показа на наследника своето изкуство. Тя изсвири една чудна песенчица, като държеше ключа нагоре с дупчицата до свитите си устни.

Наследникът изпадна в такъв възторг, че дори забрави за ключа, който му бяха поръчали да пази. Ключът остана у Суок. — Тя машинално го пъхна в дантеления си розов джоб.

Настана вечер.

За куклата приготвиха особена стая до спалнята на наследника Тутти.

Наследникът Тутти спеше и виждаше насън чудни неща: смешни маски с големи носове; човек, който носеше върху голия си жълт гръб огромен, гладко одялан камък, и шишко, който удряше този човек с черен бич; окъсано момче, което ядеше картоф, и знатна старица в дантели, която яздеше на бял кон и свиркаше някакъв противен валс с помощта на дванадесет кайсиеви костилки.

А в това време на съвсем друго място, далеч от тази мъничка спалня, в един от краищата на дворцовия парк ставаше следното. Да не сте помислили, че нещо особено ставаше. Не само на наследника Тутти тази нощ се присънваха чудни сънища. Сън, който заслужава почуда, се присъни също и на гвардееца, заспал на караул пред входа в менажерията на наследника Тутти.

Той седеше на едно каменно стълбче, опрял гръб на решетката, и сладко дремеше. Сабята му в широка блестяща ножница лежеше между коленете му. Пистолетът му много мирно стърчеше иззад копринения черен шарф на хълбока му. До него върху пясъка беше сложен решетчест фенер, който осветяваше ботушите на гвардееца и една дълга гъсеница, паднала от листака точно на ръкава му.

Картината изглеждаше напълно мирна.

И така караулният спеше и виждаше необикновен сън. Присъни му се, че до него се приближава куклата на наследника Тутти. Тя беше досущ както днес сутринта, когато я донесе доктор Гаспар Арнери: същата розова рокля, панделки, дантели, златни пулчета. Само че сега в съня тя изглеждаше живо момиче. Свободно се движеше, озърташе се околоръст, прокрадваше се и трепваше и притискаше пръст на устни.

Фенерът осветяваше цялата й мъничка фигурка.

Гвардеецът дори се усмихваше насън.

После той въздъхна и седна по-удобно, облегнал рамо на решетката и забил нос в желязната роза, преплетена в украсата на решетката.

Тогава Суок, като видя, че караулният спи, взе фенера и на пръсти предпазливо влезе зад оградата.

Гвардеецът хъркаше и му се струваше в съня, че в менажерията реват тигрите.

Всъщност в менажерията беше тихо. Зверовете спяха.

Фенерът озаряваше малко пространство. Суок пристъпваше бавно, загледана в тъмното. За щастие нощта не беше тъмна. Осветяваха я звездите и светлината от накачените в парка фенери, която до това отдалечено място достигаше през върховете на дърветата и постройките.

От оградата момичето мина по една къса алея между ниски шубраки, покрити с някакви бели цветове.

После отведнъж тя усети миризма на зверове. Тая миризма ѝ беше позната: веднъж заедно с техния фургон пътуваше укротител с три лъва и един улмски дог.

Суок излезе на една открита площадка. Наоколо нещо чернееше, като че се издигаха малки къщички.

— Клетките — прошепна Суок.

Сърцето ѝ биеше силно.

Тя не се страхуваше от зверовете, защото хората, които играят в цирка, изобщо не са страхливи. Тя се боеше само да не се събуди някой звяр от нейните стъпки и светлината на фенера, да изръмжи и да събуди караулния.

Тя се приближи до клетката.

„Къде ли е Просперо?“ — вълнуваше се тя.

Издигаше нагоре фенера и надничаше в клетките. Всичко беше неподвижно и тихо. Светлината на фенера се разбиваше в пръчките на клетките и падаше в неравни късове по телата на заспалите зад тези пръчки...

Тя виждаше космати дебели уши, понякога изпружена лапа, понякога шарен гръб. Орлите спяха, разперили криле, и приличаха на старинни гербове. В дълбочината на някои клетки се чернееха някакви неразбираеми грамади.

В един кафез зад тънка сребърна решетка бяха кацнали върху пръчки на различна височина папагали. И когато Суок се спря пред тази клетка, стори й се, че един от тях, който беше кацнал най-близо до решетката, стар, с дълга червена брада, отвори едното си око и я изгледа. А окото му приличаше на пълна семка от лимон.

Нещо повече — той бързо затвори това око, сякаш се престори на заспал. И заедно с това на Суок се стори, че той се усмихва в червената си брада.

„Аз съм просто глупава“ — успокои се Суок. Ала я достраша.

Непрекъснато ту тук, ту там сред тишината нещо изцъркваше, изпращяваше, изпискваше.

Опитайте се нощем да влезете в конюшня или се прислушайте в курника: ще ви порази тишината и заедно с това вие ще чуete твърде много мънички звукове — ту замахнато крило, ту мляскане, ту прашенето на пръта, на който спят кокошките, ту тъничък глас, избликнал като капчица от гърлото на спящата птица.

„Къде ли е Просперо? — отново помисли Суок, но вече с по-голяма тревога. — Ами ако са го екзекутирали днес и в неговата клетка са турили орел?“

И в тоя миг от тъмнината нечий пресипнал глас рече:

— Суок!

И тозчас тя чу тежко и зачестено дишане и още някакви звуци, сякаш скимтеше голямо болно куче.

— Ах! — извика Суок.

Тя замахна с фенера на онази страна, откъдето я повикаха. Там горяха две червеникави пламъчета. Голямо черно същество стоеше в клетката, хванато за пръчките и притиснало глава до тях.

— Просперо! — тихо рече Суок.

И в една секунда през ума й минаха цял рояк мисли.

„Защо е толкова страшен? Обрасъл е с козина като мечка. В очите му има червени искри. Той има дълги, закривени нокти. Той няма дрехи. Това не е човек, а горила.“

Суок беше готова да заплаче.

— Най-сетне дойде, Суок — каза странното същество — Знаех, че ще те видя.

— Здравей. Аз дойдох да те освободя — промълви Суок с трепнал глас.

— Аз няма да изляза от клетката. Днес ще умра.

И пак се чува страшни, скимтящи звуци. Съществуването падна, после се повдигна и отново се притисна до пръчките.

— Приближи се, Суок.

Суок се приближи. Страшното лице я гледаше. Разбира се, то не беше човешко лице. По-скоро приличаше на вълча муцуна. И най-страшното беше това, че ушите на този вълк имаха формата на човешки уши, макар и да бяха покрити с къси твърди косми.

Суок искаше да закрие с длан очи. Фенерът подскачаше в ръцете й. Жълти светли петна летяха из въздуха.

— Ти се страхуваш от мене, Суок... Аз изгубих човешкия си образ. Не се страхувай! Приближи... Ти си порасла, отслабнала си. Имаш печално личице...

Той говореше с мъка. Отпуцаше се все по-ниско и по-ниско и най-сетне легна върху дървения под на своята клетка. Той дишаше все по-често и по-често, разтворил широко уста, пълна с дълги жълти зъби.

— Ей сега ще умра. Знаех, че ще те видя преди смъртта си.

Той простря своята космата маймунска ръка. Търсеше нещо в тъмното. Зачу се звук, като че изтръгнаха гвоздей, и после страшната ръка се протегна през пръчките.

В ръката му имаше малка дъсчица.

— Вземи това. Там е записано всичко.

Суок скри дъсчицата.

— Просперо — продума тя тихо.

Отговор не последва.

Суок приближи фенера. Устата се бяха озъбили завинаги. Мътните втренчени очи гледаха през Суок.

— Просперо! — извика Суок и изпусна фенера. — Той умря! Той умря! Просперо!

Фенерът угасна.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
ОРЪЖЕЙНИЯТ МАЙСТОР ПРОСПЕРО

ГЛАВА XI

ГИБЕЛТА НА СЛАДКАРСКОТО ОТДЕЛЕНИЕ

Гвардеецът, с когото се запознахме при входа на менажерията тъкмо в мига, когато Суок му задигна решетчестия фенер, се събуди от вдигналия се в менажерията шум.

Зверовете ръмжаха, виеха, пищяха; пляскаха с криле; шибаха с опашките си по железните пръчки.

Гвардеецът се прозина със страшен трясък, изтегна се като удари силно с пестник по решетката, и най-сетне дойде съвсем на себе си.

Тогава той рипна. Фенера го нямаше. Звездите блестяха мирно. Благоухаеше яминът.

— Дявол да го вземе!

Гвардеецът плюна с такава злоба, че заплювката му полетя като куршум и свали една яминова чашка.

Концертът на зверовете ечеше с нарастваща сила.

Гвардеецът нададе тревога. След минута се стекоха хора с факли. Факлите пращяха. Гвардейците псуваха. Някой се спъна о сабята си и

паднал, си разби носа в нечия шпора.

— Откраднаха ми фенера!

— Някой влезе в менажерията!

— Крадци!

— Бунтовници!

Гвардеецът с разбития нос и другият гвардеец със счупената шпора, а също тъй останалите, раздирайки тъмнината с факлите си, тръгнаха срещу неизвестния враг.

Но нищо подозрително не откриха в менажерията.

Тигрите ревяха, раззинали червена зловонна паст. Львовете тичаха из клетките в голяма тревога. Папагалите бяха вдигнали страшна олелия; те се въртяха и правеха впечатление на пъстра панаирска въртележка. Маймуните се люлееха на трапезите. А мечките пееха с нисък красив бас.

Появата на огън и хора още повече разтревожи тази компания.

Гвардейците огледаха всички клетки.

Всичко беше в ред.

Дори фенерът, изтърван от Суок, те не намериха.

И изведнъж гвардеецът с разбития нос рече:

— Стой! — и повдигна високо факела.

Всички погледнаха нагоре. Там чернееше една зелена корона на дърво. Листата не мърдаха. Беше тиха нощ.

— Виждате ли? — попита страшно гвардеецът. Той разтърси факела.

— Да. Нещо розово...

— Мъничко...

— Кацнало е...

— Глупци! Знаете ли какво е това? Това е папагал. Той е излетял от клетката и е кацнал там, да го вземе дяволът!

Караулният гвардеец, който беше дал тревогата, засрамено мълчеше.

— Трябва да го свалим. Той е изпоплашил всички зверове.

— Вярно. Качи се, Вурм. Ти си най-младият от всички.

Оня, когото наричаха Вурм, се приближи до дървото. Той се колебаеше.

— Качи се и го смъкни за брадата.

Папагалът седеше неподвижно. Перата му розовееха в гъстия листак, осветен от факлите.

Вурм бутна шипката на челото си и се почеса по тила.

— Страх ме е. Папагалите хапят много силно.

— Глупак!

Вурм все пак се покатери на дървото. Но на половината от дънера той се спря, застоя се за секунда и после се плъзна долу.

— За нищо на света — рече той! — Това не е моя работа. Аз не умея да се сражавам с папагали.

Тъкмо тогава се разнесе нечий сърдит старчески глас. Някакъв човек, като шляпаше с чехлите си, бързаше от тъмнината към гвардейците.

— Не бива да го пипате! — викаше той. — Не го тревожете.

Излезе, че викацията е главният надзирател на менажерията. Той беше голям учен и специалист по зоология, тоест знаеше в съвършенство всичко, което може да се знае за животните.

Разбудила го беше врявата...

Той живееше близо до менажерията и изтича направо от леглото, без да си свали дори нощната шапчица и дори с голяма блестяща дървеница на носа.

Той беше много възбуден. И наистина: някакви войници се осмеляват да се намесват в неговия свят, някакво говедо иска да хване неговия папагал за брадата!

Гвардейците се отдръпнаха.

Зоологът вдигна нагоре глава. Той също видя нещо розово между листата.

— Да — заяви той. — Това е папагалу. Това е моят най-добър папагал. Той винаги капризничи. Не му се седи в клетката. Това е Лаура... Лаура! Лаура! — завика той с тъничък гласец. — Папагалът обича да се обръщат към него ласкаво. Лаура! Лаура! Лаура!

Гвардейците прихнаха да се смеят. Изобщо този мъничък старец в пъстър халат, с нощни чехли, с вирната нагоре глава, от която висеше до пода пискюлт на шапчицата, представляваше забавно зрелище сред грамадните гвардейци, буйно пламналите факли и воя на зверовете.

После стана най-смешното. Зоологът се покатери на дървото. Направи той това доста ловко — очевидно не за първи път. Едно, две, три! Няколко пъти се мярнаха изпод халата краката му в шарено бельо и почтеният старец се намери горе, до целта на своето недалечно, но опасно пътешествие.

— Лаура! — отново сладко и ласкаво прошепна той.

И изведнъж пронизителният му вик огласи менажерията, парка и цялата околност най-малко на цял километър.

— Дявол! — така извика той.

Очевидно вместо папагала на клончето беше кацнало някакво чудовище.

Гвардейците отскочиха от дървото. Зоологът летеше надолу. Случаят във формата на къс, но доста здрав клон го спаси. Той увисна, закачен за халата.

О, ако другите учени видеха сега своя почтен събрат в такъв вид, те, разбира се, биха се извърнали от уважение към неговата плешива глава и знания! Твърде неприлично се беше закачил неговият халат.

Гвардейците търтиха да бягат. Пламъкът на факлите летеше по вятъра. В тъмнината можеше да се помисли, че препускат черни коне с огнени гривни.

В менажерията тревогата утихна. Зоологът висеше неподвижно. Затова пък в двореца почна вълнение.

Четвърт час преди появата на тайнствения папагал върху дървото, тримата шишковци получиха неприятни известия:

„В града има размирици. У работниците са се появили пистолети и пушки. Работниците стрелят в гвардейците и хвърлят всички шишковци във водата.“

„Гимнастикът Тибул е на свобода и събира войска от жителите на покрайнините.“

„Множество гвардейци са отишли в работнически квартали, за да не служат на тримата шишковци.“

„Фабричните комини не пушат. Машините бездействуват. Миньорите се отказват да слязат в земята, за да копаят въглища за богатите.“

„Околните селяни воюват със собствениците на имененията.“

Ето какво бяха доложили на тримата шишковци министрите.

Както винаги от тревога тримата шишковци почнаха да тлъстят. Пред очите на държавния съвет всеки от тях наддаде по четвърт фунт.

— Аз не мога! — оплакваше се един от тях. — Не мога... Това е свръх моето търпение... Ах, ах! Копчето на ризата ми се е впило в гърлото...

И в същия миг с трясък се скъса неговата ослепителна яка.

— Аз тлъстeya — виеше Вторият. — Спасете ме!

А Третият печално гледаше търбуха си.

По такъв начин пред държавния съвет изникнаха два въпроса: първо, незабавно да се измисли средство за прекратяване на тлъстеенето и второ, да се потушат размириците в града.

По първия повод решиха следното:

— Танци!

— Танци! Танци! Да, разбира се, танци. Това е най-полезното движение.

— Без да се губи ни минута, да се повика учителят по танци. Той трябва да дава на тримата шишковци уроци по балетно изкуство.

— Да — замоли се Първият Шишко, — но...

И тъкмо в това време долетя от менажерията викът на уважавания зоолог, който беше видял на дървото дявол вместо любимия си папагал Лаура.

Цялото правителство се понесе в парка по алеите към менажерията.

— Уф! Уф! Уф! — чуваше се в парка.

Тридесет семейства от най-хубавите пеперуди, оранжеви с черни шарки, напуснаха в уплаха парка.

Появиха се множество факли. Цяла горяща, разпространяваща мирис на смола гора. Тази гора тичаше и гореше.

И когато до менажерията оставаха десетина крачки, на всички, които тичаха, като че изведнъж краката им се подкосиха. И веднага всички се юрнаха обратно назад с вой и писък, като падаха един върху друг, мятаха се насам-натам и търсеха спасение. Факлите се търкаляха на земята, пламъкът се разливаше, черният пушек плисна като вълна.

— О!

— А!

— Спасявайте се!

Гласове разтърсиха парка. Пламъкът се разхвърча, като озаряваше с кървав блясък картината на бягството и смута.

А оттам, от менажерията, иззад желязната ограда, спокойно, с твърди широки крачки, вървеше огромен човек.

В този блясък, червенокос, с блеснали очи, в разкъсана куртка, той вървеше като страшно видение! С едната си ръка държеше за гердана, сглобен от парче желязна верига, една пантера. Жълтият и тънък звяр, като се мъчеше да се изскубне от страшния гердан, скачаше, скимтеше, виеше: се и като лъв върху рицарско знаме ту изплезваше, ту прибираще дългия си тъмночервен език.

И онези, които бяха решили да се озърнат, видяха, че на другата ръка този човек носеше момиче в сияеща розова рокля. Момичето уплашено гледаше побеснялата пантера, подвиваше крака в пантофки със златни рози и се притискаше до рамото на своя приятел.

— Просперо! — викаха хората и бягаха.

— Просперо! Това е Просперо!

— Спасявайте се!

— Куклата!

— Куклата!

И тогава Просперо пусна звяра.

Пантерата, размахала опашка, с огромни скокове се впусна след бягащите.

Суок скочи от ръката на оръжейния майстор. Много пистолети бяха захвърлени на тревата в това бягство. Суок прибра три пистолета. С двата се въоръжи Просперо, единия взе Суок. Той беше почти колкото половината от ръста ѝ. Но тя знаеше как да се справи с този черен блестящ предмет: в цирка беше се научила да стреля с пистолет.

— Да вървим! — изкомандува оръжейният майстор.

Не ги интересуваеше онова, което ставаше в дълбочината на парка. Те не мислеха за по-нататъшните похождения на пантерата.

Трябваше да търсят изхода от двореца. Трябваше да се спасят.

— Къде е скритата тенджерата, за която говореше Тибул? Къде е тайнствената тенджерата, през която се е спасил продавачът на балончета?

— В кухнята! В кухнята! — викаше Суок вървешката, като размахваше пистолета.

Те тичаха в пълния мрак, като разкъсваха храстите и прогонваха заспалите птици. О, как пострада чудесната рокля на Суок!

— Мирише на нещо сладко — изведнъж заяви Суок, като се спря под някакви осветени прозорци.

И вместо пръста, който вдигат, когато изискват общо внимание, тя повдигна черния пистолет.

Дотърчалите гвардейци ги видяха вече горе на върха на дървото. Миг — и от клоните, прострени към тези прозорци, те се прехвърлиха на главния прозорец.

Той беше същият прозорец, през който вчера беше нахълтал продавачът на детски балончета.

Той беше прозорецът на сладкарското отделение.

Тук въпреки късния час и дори въпреки общата тревога кипеше работа. Целият щат от сладкари и хитри момчета в бели калпачета шеташе с всички сили: те приготвяха някакъв особен компот за

утрешния обед в чест на това, че се е върнала куклата на наследника Тутти. Но този път беше решено вече да не се прави торта от страх някой летящ гост пак да не похаби и френския крем, и чудното качество на захаросаните плодове.

На средата стоеше един чебър. В него вреше вода. Бялата пара беше забулила всичко. Под тази пелена чирачетата блаженствуваха: те бяха нарязали плодове за компота.

И тъй... Но в този миг през парата и бъркотията майсторите на кухнята видяла страшна картина.

Зад прозореца се люшнаха клоните, зашумяха листата като че пред буря и върху перваза на прозореца се появиха двама: червенос кос гигант и момиче.

— Горе ръцете! — рече Просперо, във всяка ръка той държеше по един пистолет.

— Да не сте мръднали! — звънливо рече Суок, повдигнала своя пистолет.

Две дузини бели ръкави, без да дочакат по-внушителна покана, се вдигнаха.

А после полетяха тенджерите.

Това беше разруха на блестящия стъклен, меден, горещ, сладък, миризлив свят на сладкарското отделение.

Оръжейният майстор търсеше главната тенджера. В нея беше спасението му и спасението на мъничката му спасителка.

Той събаряше буркани, разхвърляше тигани, фунии, чинии, паници. Стъкла се разлетяха на всички страни и се чупеха със звън и гръм; изсипаното брашно се въртеше на стълб като самум в Сахара; вдигна се вихрушка от бадеми, стафиди и череши; захарният пясък шуртеше от лавиците грохота на водопад; наводнението на сиропите се издигна цял аршин; пръскаше вода, търкаляха се плодове, рушиха се бакърените кули на тенджерите. Всичко се преобърна наопаки. Ето така става понякога насъне, когато сънуваш сън и знаеш, че е сън и затова можеш да правиш всичко, което поискаш.

— Тук! — изписка Суок. — Ето я!

Онова, което търсеха, се намери. Капакът полетя в камарата развалини. Той плъсна в гъстото тъмночервено, зелено и златистожълто езеро на сиропите.

Просперо видя тенджерата без дъно.

— Бягай! — викна Суок. — Аз след тебе.

Оръжейният майстор се пхна в тенджерата. И изчезнал вече вътре, дочу стенанията на ония, които бяха останали в сладкарското отделение.

Суок не смогна. Пантерата, завършвайки своя страшен път из парка и двореца, се появи тук. Раните от куршумите на гвардейците цъфтяха като рози върху нейната кожа.

Сладкарите и готвачите бяха се строполили в един ъгъл. Суок, забравила за пистолета, хвърли по пантерата попадналата ѝ под ръка круша.

Звярът се спусна след Просперо — с глава в тенджерата. Той потъна след него в тъмния и тесен ход. Всички видяха жълтата опашка, която стърчеше от тази тенджера като от някой кладенец. А после всичко изчезна.

Суок закри очи с ръце.

— Просперо! Просперо!

А сладкарите злоещо се разкискаха. В тоя миг се втурнаха гвардейците. Мундирите им бяха изпокъсани, лицата в кръв, пистолетите димяха. Те бяха се сражавали с пантерата.

— Просперо загина! Разкъса го пантерата! Сега вече ми е все едно. Предавам се.

Суок говореше спокойно, отпуснала мъничката си ръка с много големия пистолет.

Но екна изстрел. Просперо, бягайки надолу по подземния ход, беше стрелял по пантерата, която летеше след него.

Гвардейците се скупчиха над тенджерата. Езерото от сироп достигаше до половината на огромните им ботуши.

Единият надникна в тенджерата. После мушна там; ръка и затегли. Тогава на помощ му дойдоха още двама. Като се понапънаха, те измъкнаха за опашката мъртвия звяр, който беше заседнал във фунията.

— Той е мъртъв — каза гвардеецът, като си поемаше дъх.

— Той е жив! Той е жив! Аз го спасих. Аз спасих приятеля на народа!

Така се радваше Суок, клетата мъничка Суок, в изпокъсаната рокличка, с измачкани златни рози в косите и на пантофките.

Тя розовееше от щастие.

Тя беше изпълнила поръката, която беше ѝ дал нейният приятел, гимнастикът Тибул: тя беше освободила оръжейния майстор Просперо.

— Така! — говореше гвардеецът, хванал Суок за ръка. — Ще видим, прехвалена кукло, какво ще правиш сега! Ще видим...

— Да я отведем при тримата шишковци...

— Те ще я осъдят на смърт.

— Глупак — спокойно отвърна Суок, като облизваше от розовата си дантела сладкото сиропено петно, което беше попаднало върху роклята ѝ през това време, когато Просперо рушеше сладкарското отделение.

ГЛАВА XII

УЧИТЕЛЯТ ПО ТАНЦИ РАЗДВАТРИС

Какво се случи по-нататък с изобличената кукла, засега не се знае. Освен това ние ще се въздържим сега и от други обяснения, а именно: какъв папагал беше кацнал на дървото и защо се беше уплашил почтеният зоолог, който може би и досега виси на клона като изпрана риза; по какъв начин оръжейният майстор Просперо се намери на свобода и откъде се появи пантерата; как Суок се беше озовала на рамото на оръжейния майстор; какво беше онова чудовище, което говореше на човешки език, каква дъсчица беше предало то на Суок и защо беше умряло...

Всичко ще се разясни, когато му дойде времето. Уверявам ви, че никакви чудеса не станаха, а всичко се извърши, както казват учените, по железните закони на логиката.

А сега е утро. Тъкмо в това утро природата се разхубави чудно. Дори една стара мома с изразителна външност на козел престана да я боли главата, която я болеше от детинство. Такъв беше въздухът в това утро. Дървесата не шумяха, а пееха с детски весели гласове.

В такова утро всекиму се иска да танцува. Затова не е чудно, че салонът на учителя по танци Раздватрис беше препълнен.

На празен стомах, разбира се, няма да танцуваш. Няма да танцуваш, разбира се, и от мъка! Но празни стомаси и мъка имаха само ония, които се събираха днес в работническите квартали, за да потеглят отново в поход срещу Двореца на тримата шишковци. А франтовете, дамите, синовете и дъщерите на лакомците и богаташите се чувствуваха превъзходно: Те не знаеха, че гимнастикът Тибул строи в полкове бедния, гладен трудов народ; те не знаеха, че малката танцувачка Суок е освободила оръжейния майстор Просперо, когото само очакваше народът; те придаваха малко значение на ония вълнения, които се бяха повдигнали в града.

— Дребна работа! — казваше една хубавичка, но остроноса госпожица, като приготвяше балните си пантофки. — Ако те отново тръгнат да атакуват двореца, гвардейците ще ги унищожат както миналия път.

— Разбира се! — викаше един млад франт, като гризеше ябълка и оглеждаше своя фрак. — Тези рудокопачи и мръсни занаятчийци нямат пушки, пистолети и саби. А гвардейците имат дори топове.

Към къщата на Раздватрис прииждаха двойка след двойка безгрижни и самодоволни хора.

На вратата му висеше дъсчица с надпис:

Учител по танци Раздватрис. Уча не само на танци, но изобщо на красота, изящество, лекота, учтивост и поетически поглед върху живота.

Предплата за десет танци.

Раздватрис преподаваше своето изкуство в кръгла зала на голям жълт като мед паркет.

Той сам свиреше с черна флейта, която по някакво чудо се крепеше на устните му, защото през цялото време размахваше ръце в дантелени маншети и бели изящни ръкавици. Той се извиваше, взимаше пози, изблещваше очички, отмерваше с ток такта и току изтичваше до огледалото да види красив ли е, добре ли му седят неговите панделки, блести ли напомадената му глава...

Двойките се въртяха. Те бяха толкова много и така се потяха, че човек можеше да си помисли: вари се някаква пъстра и сигурно невкусна супа.

Ту някой кавалер, ту някоя дама, завъртели се в общата блъсканица, заприличваха или на опашата ряпа, или на лист от зеле, или на нещо неразбираемо, цветно и чудновато, каквото можеш да намериш в паница със супа.

А Раздватрис изпълняваше в тая супа длъжността на лъжицата. Толкоз повече, че беше много дълъг, тънък и извит.

Ах, да можеше Суок да погледа тия танци, как би се смяла тя! Дори тогава когато играеше ролята на Златното кочанче в пантомимата „Глупавият крал“, и тогава тя танцуваше много по-изящно. А при това тя трябваше да танцува, както танкуват зелевите кочанчета.

И в самия разгар на танците три огромни пестника в груби кожени ръкавици почукаха на вратата на учителя по танци Раздватрис.

По вид тия пестници малко се отличаваха от глинените селски стомни.

Супата спря да ври.

А след пет минути учителя по танци Раздватрис го караха към Двореца на тримата шишковци. Трима гвардейци бяха дошли да го вземат. Единият от тях го сложи върху задницата на своя кон с гръб към себе си — с други думи, Раздватрис яздеше със задника си напред. Друг гвардеец носеше неговата голяма картонена кутия. Тя беше доста обемиста.

— Аз съм длъжен да взема със себе си някои костюми, музикални инструменти, а също тъй перуки, ноти и любими романи — заяви Раздватрис, като се готвеше за път. — Не се знае колко време ще трябва да прекарам в двореца. А аз съм свикнал към изящество и красота, затова обичам често да си сменям, дрехите.

Танцьорите тичаха след конете, махаха кърпичка и поздравяваха виком Раздватрис.

Слънцето беше се изкачило високо.

Раздватрис беше доволен, че са го повикали в двореца: той обичаше тримата шишковци, защото ги обичаха синовете и дъщерите на не по-малко шишкавите богаташи. Колкото по-богат беше богаташът, толкова повече се харесваше той на Раздватрис.

„Наистина — разсъждаваше той — каква полза имам аз от сиромасите? Мигар те се учат да танцуват? Те винаги са заети с работа и никога нямат пари. Друго нещо са богатите търговци, богатите франтове и дами! Те винаги имат много пари и никога нищо не правят.“

Както виждате, Раздватрис не беше глупав по своему, но според нас — глупав.

„Глупава е тази Суок! — учудваше се той, като си спомняше за малката танцувачка. — Защо танцува за бедняците, за войниците, за занаятчиите и окъсаните деца? Че те й плащат толкова малко пари.“

Сигурно още повече би се учудил глупавият Раздватрис, ако узнаеше, че тази мъничка танцувачка е изложила своя живот, за да спаси вожда на тези бедняци, занаятчийци и дрипави деца — оръжейният майстор Просперо.

Конниците препускаха бързо.

Из пътя се случиха доста странни произшествия. Далеч непрекъснато трещяха изстрели. Купчинки развълнувани хора се тълпяха пред вратите. Понякога през улицата претичваха по двама-трима занаятчийци с пистолети в ръце... Бакалите би трябвало най-много да търгуват през тоя чуден ден, а те затваряха прозорците и подаваха

своите тлъсти, лъскави бузи от горните прозорчета... Разни гласове се зовяха от квартал в квартал:

— Просперо!

— Просперо!

— Той е с нас!

— С на-а-с!

Понякога префучаваше гвардеец върху разгорещен кон, който пръскаше пяна. Понякога някой шишко, с пъхтене изтичваше в уличката, а от двете му страни тичаха рижави слуги, приготвили тояги, за да бранят своя господар.

На едно място такива слуги, вместо да бранят своя дебел господар, съвсем неочаквано се заловиха да го бият и вдигнаха олелия в целия квартал.

Раздватрис отпърво помисли, че изтупват праха от някой миндер.

Като му хвърлиха три дузини тояги, слугите един по един ритнаха шишкото в задника, после прегърнати, като размахваха тоягите, хукнаха нанейде с викове:

— Долу тримата шишковци! Ние не искаме да служим на богаташите! Да живее народът! А гласовете се зовяха:

— Просперо!

— Про-о-оспе-еро!

С една дума, имаше голяма тревога. Във въздуха миришеше на барут.

И най-после се случи последното произшествие.

Десет гвардейци преградиха пътя на тримата другари, които караха Раздватрис. Това бяха пеши гвардейци.

— Стой! — рече единият от тях. В сините му очи светна гняв. — Кой сте вие?

— Не виждаш ли?! — попита също тъй гневно гвардеецът, зад чийто гръб седеше Раздватрис.

Конете, спрени в пълен ход, не се сдържаха. Сбруята им се тресеше. Тресяха се и коленете на учителя по танци Раздватрис. Не се знаеше кое по-силно се тресеше.

— Ние сме войници от дворцовата гвардия на тримата шишковци.

— Ние бързаме за двореца. Пуснете ни веднага.

Тогавя синеокият гвардеец извади иззад шарфа си пистолет и рече:

— В такъв случай предайте ни вашите пистолети и саби. Оръжието на войника трябва да служи само на народа, а не на тримата шишковци.

Всички гвардейци, наобиколили конниците, извадиха пистолетите си.

Конниците се хванаха за своето оръжие. Раздватрис: изгуби съзнание и падна от коня. Кога се освести — не може да се каже точно, но във всеки случай вече след като боят между придружаващите го гвардейци й ония, които ги бяха задържали, се свърши. Очевидно бяха победили последните. Раздватрис видя до себе си оня същия конник, зад чийто гръб седеше той. Този гвардеец беше мъртъв.

— Кръв — прошепна Раздватрис и затвори очи.

Но онова, което видя след секунда, го порази три пъти по-силно.

Неговата картонена кутия беше строшена. Имуществото му се беше изсипало от счупената кутия. Неговите чудни дрехи, неговите романси и перуки се търкаляха в праха върху калдъръма...

— Ах!...

Гвардеецът беше изтървал в разгара на сражението поверената му кутия и тя се беше разчупила в камъните на калдъръма.

— А! Ах!

Раздватрис се спусна към своите неща. Той трескаво заприбира жилетките, фраковете, чорапите, пантофите с евтини, но красиви на пръв поглед катарамии и отново седна на земята. Скръбта му нямаше граници. Всички неща, целият тоалет беше останал на мястото си, но най-главното беше откраднато.

И докато Раздватрис издигаше към синьото небе своите пестничета които приличаха на кравайчета, три конника летяха като вятър към Двореца на тримата шишковци.

Техните коне до сражението принадлежаха на тримата гвардейци, които караха учителя по танци Раздватрис. След сражението, когато единият от тях беше убит, а останалите се предадоха и минаха на страната на народа, победителите намериха в счупената кутия на Раздватрис нещо розово, загърнато в марля.

Тогава трима от тях веднага се метнаха на завладените коне и препуснаха.

Синеокият гвардеец, който препускаше най-отпред, притискаше до гърдите си нещо розово, загърнато в марля.

Срещнатите отскачаха встрани. На шапката му имаше червена кокарда. Това означаваше, че гвардеецът е минал на страната на народа.

Тогава срещнатите, ако те не бяха шишковци или лакомци, ръкопляскаха подире му. Но вгледани, замираха изумени: от пакета, който гвардеецът държеше до гърдите си, висяха краката на момиченце в розови пантофи със златни рози вместо катарями.

ГЛАВА XIII

ПОБЕДА

Току-що описвахме утрото с неговите необикновени събития, а сега ще се върнем назад и ще опишем нощта, която предшествуваше това утро и беше, както вие вече знаете, изпълнена с не по-малко чудни събития.

Тази нощ оръжейният майстор Просперо избяга от Двореца на тримата шишковци, тази нощ Суок беше хваната на местопрестъплението.

Освен това в тази нощ трима души с потулени фенери влязоха в спалнята на наследника Тутти.

Това стана приблизително един час след като оръжейният майстор Просперо разби дворцовата сладкарница и гвардейците взеха Суок в плен до спасителната тенджера.

В спалнята беше тъмно.

Високите прозорци бяха пълни със звезди.

Момчето, дълбоко заспало, дишаше много спокойно и тихо...

Тримата души по всякакъв начин се мъчеха да скрият светлината от фенерите си.

Какво правеха те — не се знае. Чуваше се само шепот. Караулът, застанал до вратата на спалнята отвън, продължаваше да стои, като че нямаше нищо.

Очевидно тримата влезли при наследника имаха някакво право да се разпореждат в неговата спалня.

Вие вече знаете, че възпитателите на наследника Тутти не се отличаваха с храброст. Спомняте си случая с куклата. Спомняте си как се беше изплашил възпитателят при страшната сцена в градината, когато гвардейците бяха намушили куклата със сабите си. Видяхте как се уплаши възпитателят, когато разказваше за тази сцена на тримата шишковци.

И този път дежурният възпитател излезе също такъв страхливец.

Представете си, той се намираше в спалнята, когато влязоха тримата непознати с фенерите. Той седеше до прозореца, бдеше над

съня на наследника и за да не заспи, гледаше звездите и проверяваше знанията си по астрономия.

Но в този миг вратата скръцна, блясна светлина и се мярнаха три тайнствени фигури. Тогава възпитателят се скри в креслото. Той се страхуваше най-много, че неговият дълъг нос ще го издаде напълно. И наистина този удивителен нос отчетливо се чернееше върху фона на звездния прозорец и можеше веднага да бъде забелязан.

Но страхливецът се успокояваше: „Дано помислят, че това е някакво украшение върху дръжката на креслото или корниза на отсрещната къща“.

Трите фигури, едва-едва осветени от жълтата светлина на фенерите, се приближиха до кревата на наследника.

— Тук — чу се шепот.

— Спи — отвърна друг.

— Тсс!...

— Нищо. Той спи дълбоко.

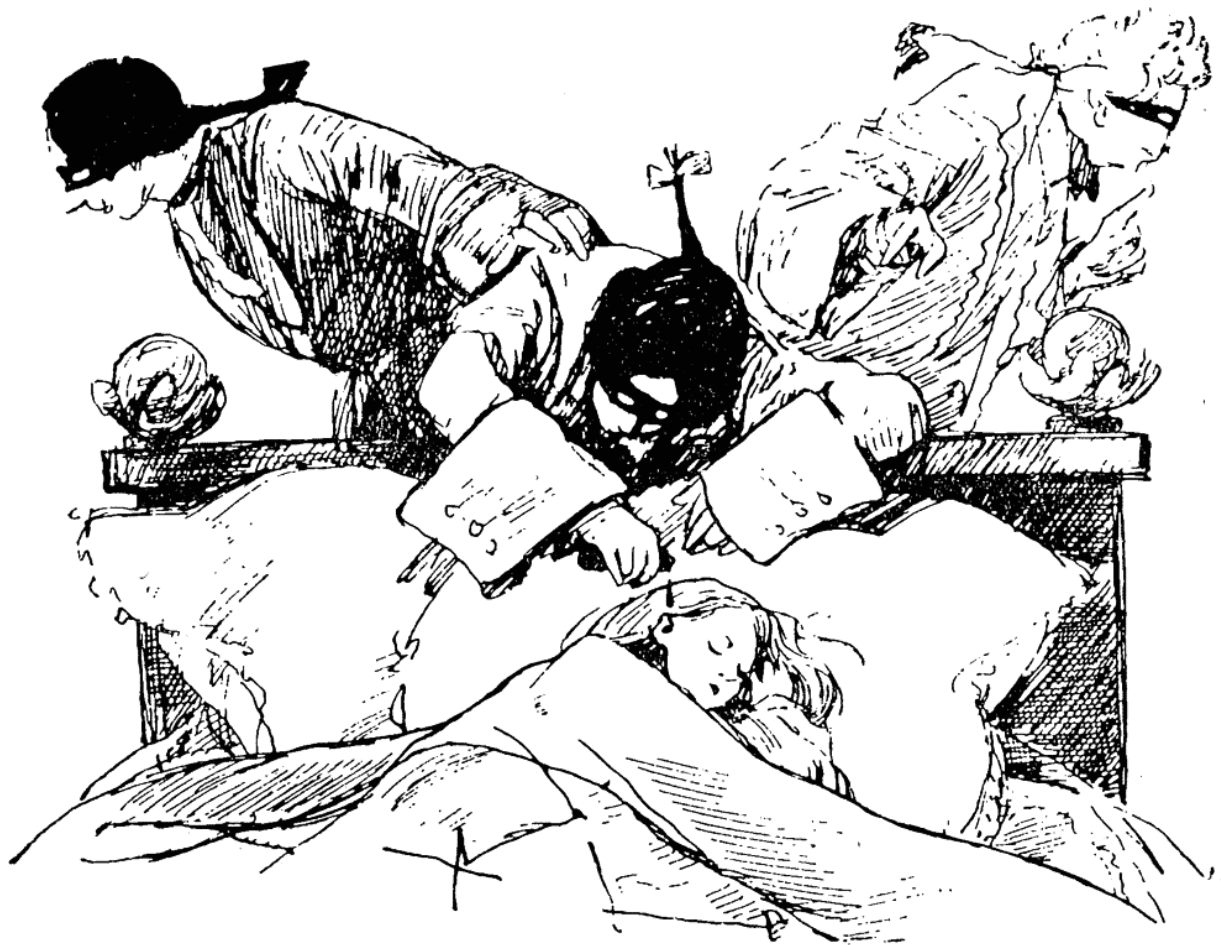
— И тъй, действайте.

Нещо издрънча.

По челото на възпитателя изби студена пот. Той почувствува, че носът му расте от страх.

— Готово — съскаше нечий глас.

— Хайде.

Пак издрънча нещо, после избълбука и почна да се лее. И изведнъж отново настана тишина.

— Къде да сипя?

— В ухото.

— Той спи, сложил ръка на бузата си. Тъкмо удобно. Сипете в ухото.

— Само предпазливо. По капчица.

— Точно десет капки.

— Първата капка изглежда е страшно студена, а втората не извиква никакво усещане, защото първата действа незабавно. След нея изчезва всяка чувствителност.

— Помъчете се да сипете течността така, че между първата и втората капка да няма никакъв промеждутък.

— Инак момчето ще се събуди като от докосване на лед.

— Тсс!... Сипвам... Едно, две!... И възпитателят изведнъж почувствува силна миризма на момина сълза. Тя се разля по цялата стая.

— Три, четири, пет, шест... — броеше нечий глас с бърз шепот.

— Готово.

— Сега той ще спи три дни непробуден сън.

— И няма да знае какво е станало с неговата кукла...

— Ще се събуди, когато всичко вече се свърши.

— Че инак току-виж захванал да плаче, да тупа с крака и в края на краищата тримата шишковци ще простят на момичето и ще му подарят живота...

Тримата непознати изчезнаха. Треперещият възпитател стана. Запали една малка лампичка, която гореше с пламък във форма на оранжев цветец, и се приближи до кревата.

Наследникът Тутти лежеше в дантели под копринени завивки, мъничък и важен.

Върху грамадни възглавници почиваше главата му с разчорлени златни коси.

Възпитателят се наведе и приближи лампичката до бледото лице на момчето. В мъничкото му ухо светлеше капка, сякаш бисер в раковина.

Златистозелена светлина трептеше в нея. Възпитателят я докосна с кутрето си. Върху мъничкото ухо не остана нищо, а цялата ръка на възпитателя бе пронизана от остър нетърпим студ...

Момчето спеше непробуден сън.

А след няколко часа настъпи онова прелестно утро, което ние вече имахме удоволствието да опишем на нашите читатели.

Ние знаем какво се случи през това утро с учителя по танци Раздватрис, но за нас е много по-интересно да узнаем какво е станало в това утро със Суок. Ние я оставихме в такова ужасно положение!

Отначало беше решено да я хвърлят в подземиято.

— Не, това е твърде сложно — рече държавният канцлер. — Ние ще уредим бърз и справедлив съд.

— Разбира се, няма какво да си губим времето с това лошо момиче — съгласиха се тримата шишковци.

Ала не забравяйте, че тримата шишковци бяха преживели много неприятни минути, когато бягаха от пантерата. Необходимо им беше да

си починат. Те казаха така:

— Ще поспим малко. А на сутринта ще уредим съд.

С тези думи те се разотидоха по спалните си.

Държавният канцлер, който не се съмняваше, че съдът ще осъди на смъртно наказание куклата, която се оказа момиче, даде заповед да се приспи наследникът Тутти, за да не смекчи той със сълзите си страшната присъда.

Тримата души с фенерите, както вече знаете, направиха това.

Наследникът Тутти спеше.

Суок седеше в караулното помещение. Караулното помещение се нарича кордегардия. И така Суок в това утро седеше в кордегардията. Ограждаха я гвардейци. Един външен човек, наминал в кордегардията, би се чудил дълго: защо това хубавичко печално момиче в необикновено гиздава розова рокля се намира между гвардейците? Нейният вид съвсем не подходеше на грубата обстановка на кордегардията, дето се търкаляха седла, оръжие, чаши за пиво.

Гвардейците играеха на карти, димяха със син вонящ дим от своите лули, псуваха и току завързваха свади.

Тези гвардейци бяха още верни на тримата шишковци. Те заплашваха Суок с огромните си пестници, правеха ѝ страшни гримаси и тупаха с крак срещу нея.

Суок се отнасяше спокойно към това. За да се отърве от тяхното внимание и да ги подразни, тя си изплези езика и обърната към всички едновременно, седеше с такава физиономия цял час.

Струваше ѝ се достатъчно удобно да седи на бурето. Наистина роклята ѝ от такова седене се изцапваше, но тя и без това вече беше изгубила предишния си вид: изподрали я бяха клоните, изпогорили я бяха факлите, изпомачкали я бяха гвардейците, опръскали я бяха сиропите.

Суок не мислеше за своята участ. Момичетата на нейна възраст не се боят от явната опасност. Те няма да се уплашат от насоченото срещу тях пистолетно дуло, но затова пък ще ги дострашее да останат в тъмна стая.

Тя мислеше така: „Оръжейният майстор Просперо е на свобода. Сега той заедно с Тибул ще поведе бедняците срещу двореца. Те ще ме освободят.“

В това време, когато Суок размишляваше така, до двореца стигнаха тримата гвардейци, за които говорихме в предишната глава. Единият от тях, синеокият, както вече знаете, носеше някакъв тайнствен пакет, от който висяха крака в розови пантофи със златни рози вместо катарями.

Когато се приближиха до моста, дето стоеше караул, верен на тримата шишковци, тези трима гвардейци откъснаха от шапките си червените кокарди.

Това беше необходимо, за да ги пусне караулът.

Инак, ако караулът видеше червените кокарди, той щеше да започне да стреля срещу тези гвардейци, защото са преминали на страната на народа.

Те префучаха покрай караула, едва не събориха началника.

— Сигурно ще е някое важно донесение — рече началникът, като вдигаше шапката си и отърсваше праха от мундира си.

В тая минута настана за Суок последният час. Държавният канцлер влезе в кордегардията.

Гвардейците рипнаха и застанаха мирно, изопнали огромните си ръкавици по шевове на панталоните си.

— Къде е момичето? — запита канцлерът, като си повдигна очилата.

— Ела насам! — викна на момичето главният гвардеец.

Суок се свлече от бурето.

Гвардеецът грубо я хвана през кръста и я повдигна.

— Тримата шишковци чакат в Залата на съда — рече канцлерът, като си спусна очилата. — Носете момичето след мене.

Канцлерът каза това и излезе от кордегардията. Гвардеецът тръгна след него, като държеше Суок с една ръка повесена.

О, златни рози! О, розова коприна! Всичко това загиваше под безжалостна ръка.

Суок, на която беше мъчително и неловко да виси прихваната от страшната ръка на гвардееца, го оципа над лакътя. Тя събра сили и щипането ѝ беше силничко, въпреки дебелия ръкав на мундира.

— Дявол! — изпсува гвардеецът и изпусна момичето.

— Какво? — обърна се канцлерът.

И в тоя миг канцлерът почувствува един съвсем неочакван удар по ухото. Канцлерът падна.

И веднага след него падна гвардеецът, който току-що се разправяше със Суок.

Него също така бяха го ударили по ухото. Но как! Можете да си представите колко силен трябва да е бил ударът, за да повали в безсъзнание такъв грамаден и зъл гвардеец!

Преди да успее Суок да се озърне, нечий ръце отново я подхванаха и помъкнаха.

Те бяха също груби и силни ръце, но изглеждаха по-добри и в тях Суок се чувствуваше много по-удобно, отколкото в ръцете на гвардееца, който лежеше сега на лъскавия под.

— Не се бой! — пошепна ѝ нечий глас. Шишковците нетърпеливо чакаха в Залата на съда. Те сами искаха да осъдят хитрата кукла. Наоколо седяха чиновници, съветници, съдии и секретари. Разноцветни перуки — тъмночервени, люлякови, яркозелени, рижави, бели и златни — пламтяха в слънчевите лъчи. Но дори веселата слънчева светлина не можеше да украси надутите физиономии под тези перуки.

Тримата шишковци както по-рано страдаха от жегата. Пот се сипеше от тях като град и похабяваше поставените пред тях листа хартия. Секретарите всяка минута сменяха листата.

— Нашият канцлер ни кара да чакаме дълго — рече Първият Шишко и замърда пръсти като обесен човек.

Най-сетне дългоочакваните се появиха.

Три гвардейци влязоха в залата. Единият държеше на ръце момичето. О, как тъжно изглеждаше то!

Розовата рокля, която поразяваше вчера със своето сияние и скъпа изкусна направа, беше се превърнала сега в жалки дрипи. Повехнали бяха златните рози, изпоронили се бяха пулчетата, изпомачкана и опърпана беше коприната, главата на момичето печално виснеше върху рамото на гвардееца. Момичето беше смъртно бледо и нейните лукави сиви очи бяха помръкнали.

Пъстрото събрание вдигна глави.

Тримата шишковци потриваха ръце.

Секретарите извадиха дългите си пера иззад своите не по-малко дълги уши.

— Така — рече Първият Шишко. — А къде е държавният канцлер?

Гвардеецът, който държеше момичето, застана пред събранието и доложи. Сините му очи весело блестяха.

— Господин държавният канцлер из пътя получи разстройство в стомаха.

Това обяснение задоволи всички.

Съдът започна.

Гвардеецът тури клетото момиче да седне върху грубата скамейка пред масата на съдиите. То седеше с наведена глава.

Първият Шишко започна разпита.

Но тук се натъкнаха на твърде важна пречка: Суок не искаше да отговаря на нито един въпрос.

— Прекрасно! — разсърди се Шишкото. — Прекрасно! Толкоз по-зле за нея. Тя не ни удостоява с отговор — добре... Толкова по-страшно наказание ще измислим за нея!

Суок не помръдна.

Тримата гвардейци, сякаш окаменели, стояха от двете ѝ страни.

— Повикайте свидетелите! — разпореди се Шишкото.

Имаше само един свидетел. Доведоха го. Това беше уважаемият зоолог, надзирателят на менажерията. Цяла нощ той беше висял на клона. Едва сега бяха го снели. Той така и влезе: в цветен халат, в шарено бельо и с нощна шапчица. Пискюлът от шапчицата се влачеше отдира му по земята като черво.

Когато видя Суок, която седеше на скамейката, зоологът, се олюля от страх. Подкрепиха го.

— Разправете как е била работата.

Зоологът се залови да разправя надълго и нашироко. Той събщи как, когато се покатерил на дървото, видял между клоните куклата на наследника Тутти. Тъй като той никога не бил виждал живи кукли и не предполагал, че куклите нощно време се катерят по дърветата, той много се уплашил и изгубил съзнание.

— По какъв начин е освободила тя оръжейния майстор Просперо?

— Не знам. Не видях и не чух. Припадъкът ми беше много дълбок.

— Ще ни отговориш ли ти, мръсно момиче, как оръжейният майстор Просперо се е озовал на свобода?

Суок мълчеше.

— Разтърсете я.

— Хубавичко! — заповядаха шишковците.

Синеокият гвардеец раздрусва момичето за раменете. Освен това той я чукна силно по челото.

Суок мълчеше.

Шишковците засъскаха от злоба. Разноцветните глави се заклатиха с укор.

— Очевидно — рече Първият Шишко — ние не ще можем да узнаем никакви подробности.

При тези думи зоологът се плесна с длан по челото.

— Аз знам какво трябва да се направи!

Събранието наостри уши.

— В менажерията има клетка с папагали. Там са събрани папагали от най-редки породи. Вие, разбира се, знаете, че папагалът умее да запомня и повтаря човешката реч. Много папагали имат чуден слух и великолепна памет... Аз мисля, че те са запомнили всичко, което е ставало през нощта в менажерията с това момиче и оръжейния майстор Просперо... Затова предлагам да се повика в Залата на съда като свидетел, който и да е от моите чудни папагали.

Одобрителен шум премина през събранието.

Зоологът се запъти към менажерията и скоро се върна. На показалеца му беше кацнал голям стар папагал с дълга червена брада.

Спомнете си: когато Суок скиташе през нощта из менажерията — спомнете си! — един от папагалите беше й се сторил подозрителен. Вие си спомняте, че тя видя как той я гледаше и как, престорил се на заспал, се усмихна в дългата си червена брада.

И сега на пръста на зоолога, също тъй удобно, както на своята сребърна пръчица, беше кацнал същият този червенобрад папагал.

Сега той се усмихваше твърде недвусмислено, зарадван, че ще издаде клетата Суок.

Зоологът заговори с него на немски. На папагала показаха момичето.

Тогава той изпляска с криле и извика:

— Суок! Суок!

Гласът му приличаше на трясъка на стар вратник, който вятърът се мъчи да откъсне от ръждивите му панти.

Събранието мълчеше.

Зоологът тържествуваше.

А папагалът продължаваше своя донос. Той предаваше действително онова, което беше чул през нощта. Така че ако ви интересува историята за освобождаването на оръжейния майстор Просперо, слушайте всичко, което ще крещи папагалът.

О! Това беше действително рядка порода папагал. Без да говорим вече за красивата му червена брада, която можеше да направи чест на кой и да е генерал, папагалът много изкусно предаваше човешката реч.

— Коя си ти? — дърдореше той с мъжки глас.

И тозчас отговаряше много тъничко, като подражаваше гласа на момиче:

— Аз съм Суок.

— Суок!

— Изпрати ме Тибул. Аз не съм кукла. Аз съм живо момиче. Дойдох да те освободя. Ти не ме ли видя, когато влязох в менажерията?

— Не. Изглежда съм спал. Днес заспах за пръв път.

— Аз те търся в менажерията. Видях тук едно чудовище, което говореше с човешки глас. Помислих, че си ти. Чудовището умря.

— Това е Туб. Значи той умря?

— Умря. Аз се изплаших и се развиках. Дойдоха гвардейците и аз се скрих на дървото. Толкова съм доволна, че си жив! Дойдох да те освободя.

— Моята клетка е здраво заключена.

— Аз имам ключа от твоята клетка.

Когато папагалът изписка последната фраза, негодуванието обзе всички.

— Ах, подло момиче! — закрепяха шишковците. — Сега е ясно всичко. Ти си откраднала ключа от наследника Тутти и си пуснала оръжейния майстор. Оръжейният майстор е строшил веригата си, счупил е клетката на пантерата и е хванал звяра, за да мине свободно по двора.

— Да!

— Да!

— Да!

А Суок мълчеше.

Папагалът утвърдително заклати брада и три пъти изпляска с криле.

Съдът завърши. Присъдата беше такава:

„Лъжливата кукла е измамила наследника Тутти. Тя е пуснала на свобода най-главния бунтовник и враг на тримата шишковци — оръжейния майстор Просперо. Зарад нея е загинал най-добрият екземпляр пантера. Затова измамницата се осъжда на смърт. Ще я разкъсат зверовете.“

И представете си: дори когато бе прочетена присъдата, Суок не помръдна!

Цялото събрание се запъти към менажерията. С вой, писък и цвъркот зверовете приветствуваха шествието. Най-много се вълнуваше зоологът: нали беше надзирател на менажерията!

Тримата шишковци, съветниците, чиновниците и останалите придворни се разположиха на трибуната. Тя беше защитена с решетки.

Ах, колко нежно светеше слънцето! Ах, как синееше небето! Как блестяха плащовете на папагалите, как се въртяха маймуните, как потрепваше хорце зеленикавият слон!

Клетата Суок! Тя не се радваше на това. Навярно с очи, изпълнени с ужас, тя гледаше мръсната клетка, дето, приклеквайки, тичаха тигрите. Те приличаха на оси — във всеки случай, имаха същите багри; жълта с кафяви ивици.

Те гледаха изпод вежди хората. Понякога безшумно разтваряха алена паст, от която вонеше на сурово месо.

Клетата Суок!

Сбогом цирк, площади, Август, лисиче в клетката, мил, едър, смел Тибул!

Синеокият гвардеец изнесе момичето наред менажерията и я положи върху блестящия горещ графит.

— Позволете — рече изведнъж един от съветниците. — А какво ще каже наследникът Тутти? Ако той узнае, че куклата му е загинала в лапите на тигъра, той ще умре от сълзи.

— Тсс! — пошепна му съседът. — Тсс! Наследника Тутти приспаха... — Той ще спи непробуден сън три дни, а може би и повече...

Всички погледи се устремиха върху розовата жалка топка, която лежеше в кръга между клетките.

Тогавя влезе укротителят, който плющеше с камшик, и пистолетът му блестеше. Музикантите засвириха марш. Така Суок за последен път

излезе пред публиката.

— Але! — викна укротителят.

Желязната врата на клетката изтрещя. От клетката тежко и безшумно изтичаха тигрите.

Шишковците се запискаха. Съветниците захихикаха и затресоха перуките си. Камшикът плющеше.

Три тигъра се спуснаха към Суок.

Тя лежеше неподвижно, загледана в небето с неподвижните си сиви очи. Всички се приповдигнаха. Всички бяха готови да извикат от удоволствие, когато видят как зверовете се разправят с малката приятелка на народа...

Но... тигрите се приближиха, единият наведе едрочелата си глава, помириса, другият докосна с котешка лапа момичето, третият дори не обърна внимание, притича покрай нея и застанал пред трибуната, заръмжа срещу шишковците.

Тогавя всички видяха, че това не е живо момиче, а кукла — разкъсана, стара, за нищо негодна кукла.

Скандалът беше пълен. Зоологът от срам си отхапа половината език. Укротителят вкара зверовете обратно в клетката и презрително подритнал с крак мъртвата кукла, отиде да си свали парадния костюм, син със златни шнурове.

Обществото мълча пет минути.

И мълчанието се наруши по най-неочакван начин: над менажерията в синьото небе се пръсна снаряд.

Всички зрители се строполиха по нос върху дървения под на трибуната. Всички зверове се изправиха на задните си лапи. Веднага след това избухна втори снаряд. Небето се изпълни с бял кълбест дим.

— Какво е това? Какво е това? Какво е това? — разнесоха се викове.

— Народът атакува!

— Народът има топове!

— Гвардейците са изменили!!

— О! А! О!!!

Паркът се изпълни с шум, с викове, с изстрели. Бунтовниците бяха нахълтали в парка — това беше ясно!

Цялата компания се спусна да бяга от менажерията. Министрите извадиха шпагите си. Шишковците крещяха колкото им държи глас.

В парка те видяха следното:

От всички страни настъпваха хора. Те бяха множество. Оголени глави, окървавени чела, разръфани куртки, честити лица... Идеше народът, който днес беше победил. Гвардейците се смесваха с тях. Червените кокарди сияеха на шапките им. Работниците бяха също въоръжени. Цяла войска от бедняци прииждаха в кафяви дрехи с дървени обуца. Дърветата се огъваха под техния напор, храстите пращяха.

— Ние победихме! — викаше народът.

Тримата шишковци видяха, че няма спасение.

— Не! — зави единият от тях. — Не е истина! Гвардейци, стреляйте в тях!

Но гвардейците стояха в едни и същи редици с бедняците. И тогава проехтя глас, който заглуши врявата на цялата тълпа. Говореше оръжейният майстор Просперо:

— Предайте се! Народът победи... Свърши се царството на богатите и лакомците. Целият град е в ръцете на народа. Всички шишковци са взети в плен.

Плътна пъстра вълнуваща се стена обгради шишковците.

Хората размахваха алени знамена, тояги, саби, разтърсваха пестници. И тогава започна песента.

Тибул в своята зелена пелерина, с глава, превързана с парцал, през който се процеждаше кръв, стоеше до Просперо.

— Това е сън! — викна някой от шишковците и закри с ръце очи.

Тибул и Просперо запяха. Хиляди хора подеха песента. Тя летеше из целия огромен парк, през каналите и мостовете. Народът, който настъпваше от градските порти към двореца, я дочу и също захвана да пее. Песента се носеше като морска вълна по пътя, през портите, в града, по всички улици, дето настъпваха работниците и бедняците. И сега целият град пееше тази песен. Това беше песента на народа, — победил своите подтисници.

Не само тримата шишковци със своите министри, настигнати в двореца, се притискаха и гушеха и се скупчваха в едно жалко стадо при звуците на тази песен — всички франтове в града, дебели бакали, лакомци, търговци, знатни дами, плешиви генерали бягаха в страх и смут, сякаш това бяха не думи от песента, а изстрели и огън.

Те диреха място да се скрият, запушваха уши, заравяха глави в скъпи извезани възглавници.

Свърши се с това, че грамадната тълпа от богаташи се затече към пристанището, за да се качи на корабите и отплава от страната, дето бяха изгубили всичко: своята власт, своите пари и охолния живот на мързеливци. Но тук ги обкръжиха моряците. Богаташите бяха арестувани. Те молеха за прошка. Те казваха:

— Не ни закачайте! Ние не ще ви принуждаваме вече да работите за нас.

Но народът не им вярваше, защото богаташите неведнъж бяха измамвали бедняците и работниците.

Слънцето стоеше високо над града. Синееше чистото небе. Можеше да се помисли, че празнуват голям небивал празник.

Всичко беше в ръцете на народа: арсенали, казарми, дворци, житни складове, магазини. Навсякъде стояха караули от гвардейци с червени кокарди на шапките.

По кръстопътищата се развяваха червени знамена с надписи:

Всичко, което е направено от ръцете на бедняците,
принадлежи на бедняците!

Да живее народът! Долу мързеливците и лакомците!

Но какво стана с тримата шишковци?

Поведоха ги в главната зала на двореца, за да ги покажат на народа. Работниците в сиви куртки със зелени маншети на ръкавите, с насочени напред пушки, образуваха конвоя. В залата трептяха хиляди слънчеви петна. Колко хора имаше тук! Но как се отличаваше това събрание от онова, пред което пееше мъничката Суок в деня на своето запознанство с наследника Тутти.

Тук бяха всички ония зрители, които ѝ ръкопляскаха по площадите и пазарите. Но сега лицата им изглеждаха весели и щастливи. Хората се тълпяха, качваха се един другиму по гърбовете, смееха се, шегуваха се. Някои плачеха от щастие.

Парадните зали на двореца не бяха виждали никога такива гости. И никога още тъй ярко не ги беше озарявало слънцето.

— Тсс!

— Тихо!

— Тихо!

На върха на стълбата се яви процесията с пленниците. Тримата шишковци гледаха в земята. Отпред вървеше Просперо и с него Тибул.

Колоните се разлюляха от възторжени викове, а тримата шишковци оглушаха. Поведоха ги надолу по стълбите, за да ги види народът отблизо и да се убеди, че тези страшни шишковци са негови пленници.

— Ето — рече Просперо, изправен до колоната.

Той достигаше почти до половината на тази огромна колона; неговата червеникава глава гореше с нетърпим пламък в слънчевото сияние...

— Ето — рече той, — ето тримата шишковци. Те подтискаха бедния народ. Те ни караха да работим до кървав пот и ни отнимаха всичко. Виждате ли как са затлъстели! Ние ги победихме. Сега ние ще работим сами за себе си, всички ще бъдем равни. Сред нас няма да има ни богаташи, ни мързеливци, ни лакомци. Тогава ще ни бъде добре, всички ще бъдем сити и богати. И ако ни стане зле, ще знаем, че няма никой, който да тлъстее в това време, когато ние сме гладни...

— Ура! Ура — носеха се викове.

Тримата шишковци сумтяха.

— Днес е денят на нашата победа. Гледайте как сияе слънцето! Слушайте как пеят птиците. Слушайте как ухаят цветята! Запомнете този ден, запомнете този час!

И когато прозвуча думата „час“, всички глави се обърнаха натам, дете беше часовникът.

Той висеше между две колони, в дълбока ниша. Това беше грамаден сандък от дъб с резбарски и емайлови украшения. По средата тъмнееше диск с цифри.

„Колко е часът!“ — помисли всеки.

И изведнъж (това е вече последното „изведнъж“ в нашия роман)... изведнъж дъбовата врата на сандъка се разтвори. Излезе, че вътре няма никакъв механизъм. Цялата часовникова машина беше почупена. И вместо медните чаркове и пружини в това шкафче седеше розовата, блестяща и сияеща Суок.

— Суок! — въздъхна залата.

— Суок! — развикаха се децата.

— Суок! Суок! Суок!

Загърмяха ръкопляскания.

Синеокият гвардеец извади момичето от шкафа. Той беше същият оня синеок гвардеец, който беше откраднал куклата на наследника Тутти от картонената кутия на учителя по танци Раздватрис. Той беше я докарал в двореца, той беше повалил с пестник държавния канцлер и гвардееца, който мъкнеше клетата Суок. Той беше скрил Суок в шкафа

на часовника и я беше заменил с мъртвата, парцалива кукла. Спомняте ли си как в Залата на съда той тресеше това чучело за раменете и как го предаде на зверовете да го разкъсат?

Момичето предаваха от ръце в ръце. Хората, които я наричаха най-добра танцовачка в света, хората, които ѝ хвърляха на килимчето последните си пари, я взимаха в прегръдките си, шепнеха: „Суок!“, целуваха я, притискаха я до гърдите си. Там, под грубите оръфани куртки, покрити със сажди и катран, изпълнени с нежност сърца.

Тя се смееше, дърпаше чорлавите им коси, изтриваше с мъничките си ръце прясната кръв от лицата им, буташе децата и им правеше гримаси, плачеше и джомолеше нещо неразбрано.

— Подайте я насам — рече оръжейният майстор Просперо с трепнал глас; на мнозина се стори, че в очите му блеснаха сълзи. — Тя е моя спасителка.

— Насам! Насам! — викаше Тибул и размахваше зелената си пелерина като голям лист от репей. — Тя е моя мъничка приятелка. Ела насам, Суок!

А отдалеч бързаше, като си пробиваше път през тълпата, мъничкият усмихнат доктор Гаспар...

Затвориха тримата шишковци в същата оная клетка, в която лежеше оръжейният майстор Просперо.

ЕПИЛОГ

След една година имаше шумен и весел празник. Народът празнуваше първата годишнина на освобождението си от властта на тримата шишковци.

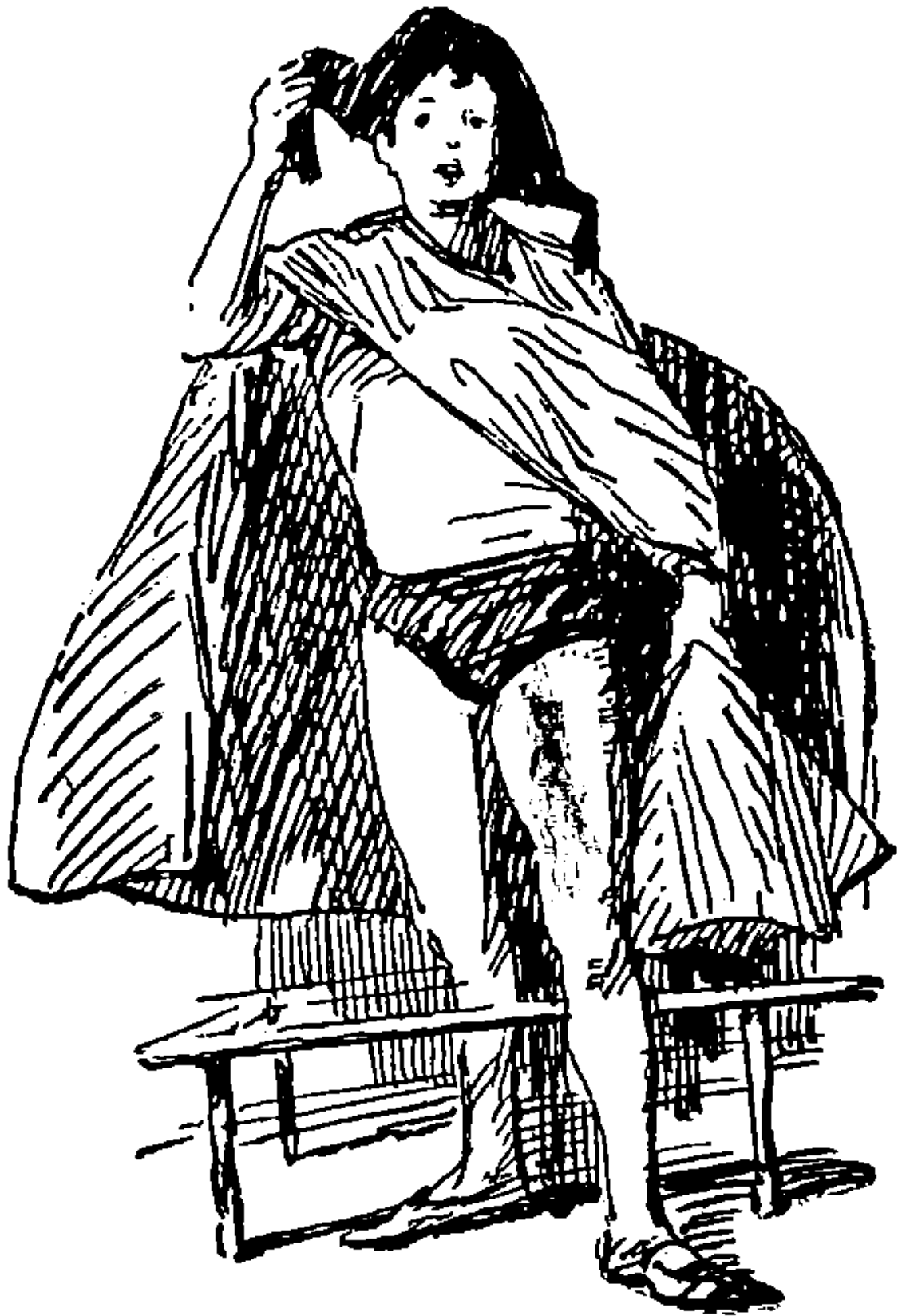
На „Площада на звездата“ беше уредено представление за децата.

Върху афишите се мъдреха надписи:

„СУОК! СУОК! СУОК!“

Хиляди деца очакваха появата на любимата артистка. И в този празничен ден тя не играеше сама: едно малко момче, което леко приличаше на нея, само че със златни коси, излезе заедно с нея на естрадата.

Беше нейният брат. А по-рано той беше наследникът Тутти.

Градът шумеше, плющяха знамена, мокри рози се сипеха от съдините на цветарките, скачаха коне, нагиздени с разноцветни пера, въртяха се панаирски въртележки, а на „Площада на звездата“ мъничките зрители, замрели, следяха представлението.

После Суок и Тутти бяха обсипани с цветя. Децата ги наобиколиха.

Суок извади една мъничка дъсчица от джоба на новата си рокля и прочете нещо на децата.

Нашите читатели помнят тази дъсчица. В една страшна нощ умирацията тайнствен човек, приличен на вълк, даде дъсчицата от печалната клетка в менажерията.

Ето какво беше написано на нея:

Вие бяхте двама: сестра и брат — Суок и Тутти.

Когато навършихте четири години, откраднах ви от родната къща гвардейците на тримата шишковци. Аз съм Туб, ученият. Мене ме докараха в двореца. Показаха ми мъничката Суок и Тутти. Тримата шишковци казаха така: „Ето виждаш момичето? Направи кукла, която да не се отличава от това момиченце.“ Аз не знаех за какво беше необходимо това. Направих такава кукла. Аз бях голям учен. Куклата трябваше да расте като живо момиче. Суок изпълва пет години, и куклата също, Суок ще порасне хубавичко и печално момиче, с куклата ще стане същото. Аз направих тази кукла. Тогава ви разделиха. Тутти остана в Двореца с куклата, а Суок дадох на един скиташ цирк в замяна на папагала от рядка порода с дълга червена брада. Тримата шишковци ми заповядаха: „Извади сърцето на момчето и му направи желязно сърце“. Аз отказах. Казах, че не бива да лишаваме човека от неговото човешко сърце. Че никое сърце — ни желязно, ни ледено, ни златно — не може да бъде дадено на човека вместо обикновеното, истинско човешко сърце. Затвориха ме в клетка. И оттогава захванаха да внушават на момчето, че сърцето му е желязно. То трябваше да вярва на това и да бъде жестоко и сурово. Аз прекарах между зверовете осем години. Обраснах с косми и

зъбите ми станаха дълги и жълти, но аз не ви забравих. Моля ви да ми простите. Ние всички сме обезправени от тримата шишковци, подтиснати сме от богатшите и алчните лакомци. Прости ми, Тутти — което на езика на обезправените значи: „Разделен.“ Прости ми, Суок — което значи: „Цял живот“...

Към черно-белите илюстрации от изданието са добавени и четири цветни илюстрации, взети от <http://fotki.yandex.ru/users/iradom/view/366628/?page=0> — частна колекция.

Издание:

Юри Олеша. Тримата шишковци
Редактор: Георги Константинов
Худ. редактор: Здравка Тасева
Техн. редактор: Георги Русафов
Коректор: Недялка Радева
За начална и средна училищна възраст

Поръчка №82. Тираж 10000
Дадена за печат на 27.III.1958 г.
Излязла от печат на 15.VIII.1958 г.
Печатни коли 10.50 и едно приложение

Преведе от руски език Атанас Далчев.
Илюстрациите към текста, взети от руския оригинал, са работа на художника В. Торяев.

Корицата и форзаца нарисува Атанас Пацев.
Издателство на ЦК на ДСНМ „Народна младеж“ София, 1958
Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Ю. Олеша
Государственное Издательство Детской Литератури
Министерство просвещения РСФСР
Москва, 1956 Тираж 100,000

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.